

SĂLAJ - GHIDUL LOCALITĂȚILOR

Coperta: Ion I. Pițoiu

Coordonator: Florica Pop

Culegere, prelucrare, redactare:

Lucia Bălaș, Bódis Ottilia

Tipar: Color Print Zalău

ISBN 978-973-0-24720-6

Volum apărut cu sprijinul financiar al Consiliului Județean Sălaj

Biblioteca Județeană I.S. Bădescu Sălaj

SĂLAJ - GHIDUL LOCALITĂȚILOR

Ediția a II-a, revizuită și adăugită

Coordonator - Florica Pop
Culegere, prelucrare, redactare:
Lucia Bălaș, Bódis Ottilia

Zalău, 2017

NOTĂ la Ediția a II-a

În baza de date a Bibliotecii Județene *I.S. Bădescu* Sălaj adunăm, an după an, informații și documente despre locuri, fapte, apariții editoriale cu adresabilitate spre cunoașterea realității sălăjene, pentru a fi utile tuturor celor care vor fi interesați de studiu sau documentare despre județul nostru.

Necesități diverse ne-au convins asupra nevoii de a reedita și această lucrare, **SĂLAJ - GHIDUL LOCALITĂȚILOR**, în care, pe lângă actualizarea datelor esențiale, acolo unde a fost cazul, am considerat de un real interes completarea listei bibliografice cu lucrările apărute în perioada 2013-2017, dedicate localităților județului Sălaj.

Un astfel de demers va continua și în viitor, deoarece constatăm, cu mulțumire și apreciere că, an de an, tot mai multe cărți în acest domeniu, văd lumina tiparului, aceste demersuri fiind semne clare de respect pentru cunoașterea identității locurilor, păstrarea și transmiterea valorilor și realității sălăjene peste timp.

ARGUMENT

În colecțiile bibliotecilor publice, acolo unde se adună și rămân peste vreme, ca dovadă a existenței și dezvoltării fiecărui loc de sub soare, cărți, studii, documente... lucrările de referință: enciclopedii, dicționare, ghiduri, atlase ș.a. au un rol major, utilitatea acestora fiind dovedită de numărul mare de solicitanți, din toate categoriile socio-profesionale, de vârstă sau interese, care vin și caută informații pentru a-și cunoaște rădăcinile, a organiza evenimente sau a completa, prin alte creații, zestrea culturală și informațională a satului, orașului sau județului.

Informația corectă și exactă este foarte importantă în toate domeniile, cu atât mai mult în cel al identității și evoluției persoanelor, localităților, popoarelor.

Din dorința de a pune la dispoziția celor interesați de cunoașterea județului Sălaj cărți, documente, studii sau articole de interes local, Biblioteca Județeană *I.S. Bădescu*, prin Serviciul Bibliografic, adună în permanență date și informații utile, făcând apel la toate sursele posibile.

Cele două lucrări editate de instituție în anii anteriori, cuprinzând date despre realizările deosebite ale celor care au o legătură cu aceste locuri, respectiv dicționarele biobibliografice: *Oameni de seamă ai Sălajului*, vol. I și II, 2004 - 2006 și *SĂLAJ - Oameni*

și Opere, 2011 s-au dovedit a fi foarte utile, cu atât mai mult cu cât au fost primele lucrări de referință care au adunat nume din toate domeniile de activitate, reușind să devină sursă și resursă pentru alte numeroase studii, monografii, teze de licență, precum și diverse alte articole, reviste sau evenimente cu adresabilitate la județul nostru.

Ne-am propus, observând nevoia unui astfel de demers, să cuprindem în volum și principalele elemente de identitate a localităților sălăjene, mai ales că există prea puține lucrări care să cuprindă, unitar, aceste informații, atât de necesare și utile tuturor celor care cercetează, sub diferite aspecte, zona aceasta. Informațiile clare sunt solicitate mereu și de cei care organizează evenimente dedicate unei localități, pentru studii monografice, pentru depunerea documentațiilor în cadrul diverselor proiecte ș.a.

Acordăm sprijin informațional tuturor celor care ne solicită acest lucru, dar, spre a fi mai utili, cuprindem în acest volum principalele informații culese având convingerea că acestea vor fi de folos.

Menționăm că am intenționat să adunăm, să prelucrăm și să edităm o lucrare de mai mare amploare, o monografie a județului Sălaj, observând inexistența unei astfel de surse, dar am înțeles apoi că este o muncă titanică aceasta, realizarea unui astfel de proiect necesitând mult timp și o mai bogată cercetare în teren. Lipsa resurselor umane precum și apariția în ultimul timp a unui număr tot mai mare de monografii locale

ne-au determinat să alegem varianta restrânsă, sub forma unui ghid, nădăjduind că va fi utilă culegerea într-un singur volum a datelor esențiale despre fiecare localitate, că vom atrage atenția celor care nu s-au preocupat până acum de adunarea, păstrarea și transmiterea informațiilor locale, ca observând sărăcia datelor din anumite localități, să răspundă cu mai mare seriozitate la o solicitare colectivă, numai astfel reușind, în anii care vin, să avem o imagine reală și mult mai completă asupra ansamblului de localități din județul nostru.

Nu este simplu să faci lumină în documente, mai ales când acestea sunt contradictorii, apărând, în lucrări diferite despre aceeași localitate, date care nu coincid, diferențele fiind de multe ori majore. Menționăm că noi, ca instituție care are și misiunea de a aduna, prelucra și pune la dispoziția celor interesați baza de date a județului Sălaj, nu interpretăm informațiile culese, de aceea vor apărea, acolo unde nu există informații exacte, variantele considerate oficiale, pe care le-am cules din sursele cercetate, menționând, bineînțeles, toate aceste surse.

Lucrarea de față este doar un Ghid, neavând meritul de a cuprinde toate informațiile despre localitățile județului Sălaj, dar în el se face trimitere la multe alte lucrări (editate până la data cercetării noastre și existente în Biblioteca Județeană sau în bibliotecile publice ale județului și puse la dispoziția noastră de colegii bibliotecari), astfel încât, cei care

vor dori să aprofundeze cunoașterea unei anumite localități, vor avea posibilitatea să apeleze la sursele menționate pentru a consulta toate lucrările existente despre localitățile de interes.

Am adunat astfel în acest volum nu doar informații esențiale despre localitățile județului nostru, aspectul inedit al lucrării fiind cuprinderea cărților ce s-au scris despre județ, în general, sau despre fiecare oraș, comună sau sat, în parte. Spre a fi cât mai simplu de regăsit aceste informații am considerat util să subliniem, în cadrul fiecărei localități, atât cărți sau documente aferente, cât și pe cei care au avut sau au un merit în promovarea respectivei localități (Oameni în memoria locului). La finalul lucrării sunt notate, în ordine cronologică, scrieri despre Sălaj și localitățile acestuia, editate până la data finalizării pregătirii lucrării pentru tipar, anul 2017 (Ediția a II-a) și despre care am reușit să avem informații. Menționăm că vom continua culegerea datelor, actualizând informațiile și punându-le la dispoziția solicitanților.

Pentru o astfel de lucrare este nevoie atât de cercetare, cât și de o foarte bună colaborare cu instituții, autorități, personalități sau persoane care cunosc realitatea din teritoriu. Mulțumim tuturor celor care au răspuns la timp și cu responsabilitate solicitărilor noastre menționându-i, în primul rând, pe bibliotecarii locali, cărora le-am adresat rugămintea de a aduna, verifica și păstra în bibliotecile publice

informații despre istoricul și evoluția tuturor localităților sălăjene.

Modul în care a fost gândit cuprinsul acestui Ghid sperăm să fie util tuturor celor care doresc să ne cunoască județul, acesta constituind doar o poartă deschisă spre alte multe studii. Lucrarea de față am dori să fie, de asemenea, o invitație spre cercetare și responsabilitate față de locuri natale pentru cei care vor observa lipsa, sărăcia informațiilor sau inexactitatea acestora.

Biblioteca Județeană *I.S. Bădescu* Sălaj adresează mulțumiri tuturor celor care înțeleg importanța constituirii, dezvoltării, prelucrării, conservării bazei de date a județului Sălaj și transmit la timp informații despre evenimentele, proiectele importante și lucrările editate.

Florica Pop, coordonator

Județul SĂLAJ

Așezat în partea de Nord-Vest a României, **Sălajul** a fost locuit din vechime. Prima atestare documentară se găsește în **Gesta Hungarorum**, unde Anonimus arată că, la venirea ungarilor în Transilvania, au găsit aici o populație organizată în trei formațiuni politice conduse de *duci* sau *voievozi*. Este vorba de voievodatele lui Gelu, Glad și Menumorut. După ocuparea Transilvaniei, statul feudal maghiar a organizat acest teritoriu în comitate. În secolul al XII-lea sunt amintite în documente 10 comitate, din care făceau parte Crasna (1162), Szolnok (1166) și Cluj (1177). Ca județ de sine stătător, Sălajul a fost înființat în 1876 din fostele județe Crasna, Solnocul de Mijloc și câteva comune din fostul județ Dăbîca. Această împărțire s-a menținut până în anul 1925, când are loc o nouă

împărțire administrativ-teritorială, județul Sălaj cuprinzând o comună urbană de reședință: Zalău, 10 plăși (Bocșa, Buciumi, Cehu Silvaniei, Crasna, Carei, Jibou, Supurul de Jos, Șimleu Silvaniei, Valea lui Mihai și Tășnad) și 267 de comune rurale.

După Dictatul de la Viena (1940), s-a revenit la vechea organizare teritorială din 1876 care s-a menținut până în 1946, când se revine la configurația din 1926, având loc o organizare teritorială a județului, în urma căreia Sălajul cuprindea un oraș reședință de județ: Zalău, 2 orașe: Carei, Șimleu Silvaniei, 131 comune rurale, compuse din 299 de sate. În 1950 s-a trecut la o altă împărțire administrativă, în raioane și regiuni, care s-a menținut până în 1968 când, în urma reformei administrativ-teritoriale, s-a trecut la împărțirea pe județe.

Județul Sălaj se întinde pe o suprafață de 3864,38 km². Are în componența lui un municipiu reședință de județ (Zalău), trei orașe (Cehu Silvaniei, Jibou, Șimleu Silvaniei) și 57 de comune cu 285 de sate. Conform ultimului recensământ al populației, desfășurat în 2011, populația totală a județului este de 224.384 locuitori, din care 88.259 în mediul urban și 136.125 în mediul rural.

Avem un potențial turistic de excepție: ariile naturale protejate, bisericile de lemn, monumentele care amintesc de trecutul nostru istoric, oameni care au intrat în memoria locului prin fapte și, nu în ultimul rând, ospitalitatea specifică fac din acest județ o atracție turistică ce merită exploatată la maximum.

ZALĂU

Atestare documentară: prima consemnare scrisă cu privire la Zalău este *Cronica lui Anonimus, Gesta Hungarorum*, lucrare apărută în jurul anului 1200. Prima denumire: *villa Ziloc* (1220)

Populația: 56.202 locuitori, din care 42.967-români, 8.662-maghiari, 794-romi, 10-ucraineni, 27-germani, 5-ruși, 23-slovaci, 26-italieni, 11-ceangăi, 27-alte etnii, 3.650-informație nedisponibilă

Așezare geografică: reședință a județului Sălaj, situată în zona centrală a județului, în bazinul hidrografic al râului Zalău, la poalele Munților Meseș, are o suprafață totală de 90,09 km²

Obiective turistice:

Muzee și case memoriale: Muzeul Județean de Istorie și Artă (corpul frontal datează de la sfârșitul sec. al XIX-lea). Au funcționat aici Cazinoul, Asociația Meșteșugarilor din Zalău, primul gimnaziu român, iar în anul 1951 a primit destinația pe care o are în prezent - Muzeul de Artă *Ioan Sima* s-a deschis la 9 iulie 1981. Muzeul are o colecție de peste 200 de tablouri, cărți, bibliotecă, mobilier, icoane, obiecte de artă populară, donate de pictorul Ioan Sima. Clădirea a aparținut familiei Roth, un negustor evreu. În anul 1930, casa a fost cumpărată de agenția Băncii Naționale a României, iar în octombrie 1980 îi este atribuită Muzeului Județean de Istorie și Artă. Denumirea *Galeriile de Artă Ioan Sima* a fost schimbată cu *Secția de Artă* a Muzeului de Istorie și Artă, după 1989 revine la denumirea inițială, iar din 2009 este înlocuită cu *Muzeul de Artă Ioan Sima*

Clădiri de patrimoniu reprezentative:

- Colegiul Național *Sylvania* (clădirea datează din 1646, aici a fost Colegiul Reformat, o perioadă s-a numit Colegiul *Wesselényi*); din 11 aprilie 1953 i s-a atribuit numele de Școala Medie *Ady Endre*, dată la care s-a dezvelit și bustul poetului; în anii '60 a fost schimbată denumirea școlii, ea numindu-se o perioadă *Liceul nr. 1*, apoi *Liceul de cultură generală*, *Liceul real-umanist*, *Liceul de matematică-fizică*, la sfârșitul anului școlar 1989-1990 denumirea școlii se schimbă

în *Liceu Teoretic*, iar din primăvara anului 2001, Colegiul Național *Silvania*

- Primăria Municipiului (clădirea datează din 1889, funcționau aici: Prefectura, Tribunalul, Judecătoria, Procuratura Județului Sălaj). Fațada neobarocă a fost realizată de sculptorul clujean Klosz József, Casa de Păstrare a județului Középszolnok (Solnocul de Mijloc) (ridicată în 1884, de arhitectul Újvárosi Ferenc, aflată în piața centrală a orașului)

- Clădirea *Transilvania*. A fost construită în cinci etape: prima etapă a fost construirea corpului sudic, constituind Casa *Wesselényi*, datând din sec. al XIX-lea. A urmat construirea corpului vestic în două etape succesive, în a treia etapă s-a construit aripa vestică a corpului nordic (1836-1838). În 1894 aripii vestice i s-a mai adăugat un nivel. Tot din acel an, datează și programul de extindere, când clădirii i s-a adăugat aripa estică. Extinderea era prevăzută cu un etaj și s-a realizat în perioada 1895-1901 (spre actuala str. C. Coposu), a funcționat aici Cazinoul și Teatrul orășenesc)

- Școala Gimnazială *Simion Bărnuțiu* (datează din 1895, a fost succesiv: Școala Mixtă, Școala de Fete, Liceu Mixt, Școala nr. 1)

- ansamblul de clădiri în care funcționează în prezent Direcția Județeană pentru Cultură Sălaj, Biblioteca Județeană *Ioniță Scipione Bădescu*, Direcția de Sănătate Publică ș.a. a fost construit în perioada 1890-1910. Partea clădirii în care funcționează Direcția

Județeană pentru Cultură și Biblioteca Județeană a fost renovată în perioada 2008-2010, printr-un proiect al Ministerului Culturii, finanțat de Banca Mondială

- Centrul de Cultură și Artă al Județului Sălaj (funcționează din 2012 în clădirea construită în perioada 1870-1873, fosta cazarmă *General Dragalina*, proiectul de renovare și modernizare fiind implementat de Consiliul Județean Sălaj)

- Colegiul Tehnic *Alesandru Papiu Ilarian* (1940)

- Spitalul de Boli Contagioase (începutul sec. al XX-lea)

- Casa de Cultură a Bisericii Reformate (construită în timpul celui de-al Doilea Război Mondial). Au mai funcționat aici Ateneul Popular și Casa Municipală de Cultură

- Casa *Séra*, casa memorială *Ady Endre*, Str. 22 Decembrie, nr. 45 (casa în care a locuit poetul Ady Endre între anii 1892-1896)

- Casa *Zoványi* de pe strada Corneliu Coposu, una dintre cele mai vechi case din oraș în care a poposit în 1714 regele Suediei, Carol al XII-lea, ambele având plăci comemorative fixate pe fațadele caselor

- fântâna arteziană circulară, înconjurată de patru îngerași, a fost construită la începutul sec. al XIX-lea, autor necunoscut

Biserici:

- Biserica Romano-Catolică (piatra de temelie a fost pusă în 1878)

- Biserica Reformată (1904-1907)

- Biserica Ortodoxă *Adormirea Maicii Domnului* 1930-1934 (sfințită pe data de 9 septembrie 1934)
 - Biserica Ortodoxă de pe strada Andrei Șaguna, construită în stil bizantin, a fost sfințită în 27 octombrie 1927, arhitect Alexandru Floriansics, pictată de dl Bogdan din Șimleu Silvaniei
 - Așezământ Bisericesc Cultural-Spiritual *Sfânta Vinere* format din Catedrala Episcopală *Înălțarea Domnului*, Monumentul obelisc al eroilor (înalt de 50 m), spații muzeale pentru bunurile ce fac parte din Patrimoniul Cultural Național, a fost proiectat de arhitecții Mircea și Doina Nejur
- Busturi și statui:* bustul poetului *Ady Endre* (22 noiembrie 1957), operă a sculptorului Balaskó Nándor, din fața Colegiului Național *Silvania*; bustul lui *Ady Endre* din incinta Colegiului Național *Silvania*, dezvelit în 4 mai 1946; bustul lui *Simion Bărnuțiu* (21 iunie 1959), sculptor Romul Ladea, situat în fața clădirii Consiliului Județean Sălaj; Grupul statuar *Wesselényi* (18 septembrie 1902), sculptor Fadrusz János; bustul lui *George Pop de Băsești* (1994), sculptor Sepsi Iosif, situat în fața sediului Serviciului Județean al Arhivelor Naționale Sălaj; bustul lui *Alesandru Papiu Ilarian* (1994), sculptor Ioan Mihele, situat în fața Colegiului Tehnic *Alesandru Papiu Ilarian*; bustul lui *Alesandru Papiu Ilarian* (iunie 1983), sculptor Ioan Rusu, situat în fața Casei Municipale de Cultură; bustul lui *Iuliu Maniu*, sculptor Ioan Mihele, situat în fața clădirii Finanțelor Publice

(1994); bustul lui *Iuliu Maniu* din incinta școlii cu același nume, autor Ioan Mihele, turnat în gips; bustul lui *Gheorghe Șincai* (1996), sculptor Ioan Mihele, amplasat în curtea Liceului Pedagogic *Gheorghe Șincai*; bustul lui *Gheorghe Șincai* din incinta școlii cu același nume, sculptor Ioan Mihele; bustul lui *Gheorghe Lazăr*, sculptor Ioan Mihele, din incinta Școlii *Gheorghe Lazăr*, dezvelit în 6 martie 1992; bustul lui *Gheorghe Șincai* (1982), sculptor Aurel Contraș, amplasat în fața Casei de Cultură a Sindicatelor; statuia lui *Victor Deleu* (1999), sculptor Sepsi Iosif, situat în fața sediului Inspectoratului Județean de Poliție; bustul lui *Corneliu Coposu* (1998), sculptor Sepsi Iosif, situat pe str. Corneliu Coposu; bustul lui *Octavian Goga*, autor Ioan Mihele, amplasat în fața Colegiului Național *Silvania*, ridicat în 1987; bustul lui *Octavian Goga* din incinta Colegiului Național *Silvania*, autor Raluca Cîrți; bustul lui *Gavril Trifu*, sculptor Sepsi Iosif, dezvelit în holul Inspectoratului Școlar Județean în 4 octombrie 2002; bustul lui *Mihai Eminescu* din incinta școlii cu același nume, autor Sepsi Iosif, dezvelit în 28 mai 2004; bustul lui *Mihai Eminescu* din incinta aceleiași școli, sculptor Ioan Mihele; statuia lui *Andrei Șaguna* (1998), sculptor Sepsi Iosif, aflată în curtea Bisericii Ortodoxe de pe str. Andrei Șaguna; *Discobolul* situat în fața Sălii Sporturilor, se presupune că a fost ridicat în 1982; bustul lui *Lucius Septimius Severus* din curtea Școlii Gimnaziale *Porolissum*, autor Sepsi Iosif,

dezvelit în 27 noiembrie 2003; bustul lui *Marcus Aurelius Antonius - Caracalla*, amplasat în holul Prefecturii, autor Victor Gaga, turnat în gips, dezvelit în 4 octombrie 2002; bustul lui *Mihai Viteazul*, autor Sepsi Iosif, în curtea grupului școlar cu același nume, dezvelit în 2003; bustul lui *Mihai Viteazul*, din holul Grupului Școlar *Mihai Viteazul*, autor Ioan Mihele, dezvelit în 1992, turnat în gips; bustul lui *Alexandru Ioan Cuza* din curtea interioară a Curții de Conturi, a fost donat de către Curtea de Conturi Suceava în 25 noiembrie 1995; bustul lui *Avram Iancu* din sala cu același nume a Primăriei, realizat, probabil, de Modi; bustul lui *George Pop de Băsești* din holul Primăriei, autor, probabil, Barbu, semnătura este greu de descifrat, a fost dezvelit în 29 noiembrie 1995; bustul lui *Ioan Sima*, lucrat în bronz, autor Ion Irimescu, dezvelit în 9 iulie 1981, în incinta secției de artă a Muzeului Județean de Istorie; bustul lui *Arsenie Boca*, în curtea Catedralei Sf. Vinere (1 decembrie 2013) sculptor Sepsi Iosif; monumentul *Lupa Capitolina*, dezvelit în 30 noiembrie 1993, amplasat în fața Primăriei; *Monumentul Eroilor* din Cimitirul Eroilor, ridicat în anul 1925; *Monumentul Ostașului Sovietic* din Cimitirul Eroilor, are o înălțime de 4,65 m; bustul *Voievodului Gelu*, turnat în bronz, autor Pavel Mercea, dezvelit în 21 noiembrie 1981, amplasat în curtea Unității Militare; mozaicul de pe fațada Casei de Cultură a Sindicatelor, cu tema *Viața nouă* (1976), autor Ion Minoiu; mozaicul de pe fațada I.A.I.F.O.

(1981), autori Ion Mitrea și Liviu Florean; Monumentul din curtea Bisericii Reformate, monument care a fost adus în 1999 din cimitirul reformat, ridicat în memoria revoluției maghiare din 1848-1849, fiind restaurat de Kiss Gergely; *Stâlp comemorativ dedicat martirilor din 1956* (Cimitirul Reformat, 1996), sculptat de Szalai István; *Vulturul de stepă*, amplasat în curtea Bisericii Reformate - monumentul este din bronz și este o copie a celui de pe monumentul lui Tuhutum care a dispărut din parcul Szikszai; *Columna* din incinta Spitalului de boli contagioase, ridicată în anul 1968 comemorând 2050 de ani de la începutul domniei lui Burebista; *Gnosis*, monument care simbolizează învățământul sălăjean, situat în parcul din fața Inspectoratului Școlar Județean, creație a sculptorului Sepsi Iosif, dezvelit în 25 noiembrie 2011, statuia având o înălțime de 3,5 m și este turnată în bronz

- *Groapa Uriașului* - o peșteră în Munții Meseș, nu departe de tabăra Meseș

- *Cascada* din Munții Meseș cu o cădere de cca 5 m

Parteneriate cu străinătatea: Szentendre - Ungaria, Imola - Italia, Sandwell - Anglia, Kamianets Podilskyi - Ucraina

Manifestări culturale: *Primăvara Poeziei = Költészet Tavasza* - festival, concurs de recitare; *Eroii sălăjeni și faptele lor* - concurs de eseuri (Concursul se desfășoară anual, din 2010, făcând parte din seria manifestărilor dedicate Zilei Naționale a Eroilor);

Zilele Cenaclului literar *Silvania*; *Ecouri transilvane* - Festival Internațional Coral; Festivalul Minorităților Naționale (octombrie); Festivalul Obiceiurilor și Datinilor de Iarnă (decembrie); *Ecouri meseșene* - Festivalul Dansului Femeiesc; Zilele *Caiete Silvane* (martie); *Satul Sălăjean. Resursă. Inițiativă. Acțiune. Dezvoltare*, eveniment ce se desfășoară anual la începutul lunii septembrie, prima ediție având loc în 2007; *Sălăjeni la ei acasă*, manifestare organizată de Biblioteca Județeană I.S. Bădescu - Sălaj, în cadrul căreia sunt omagiate personalități sălăjene din toate domeniile de activitate, prima ediție fiind organizată în anul 2005, evenimentul are loc în prima săptămână a lunii octombrie; Concursul Internațional de Interpretare Instrumentală *Viva la Musica* (în organizarea Liceului de Artă Ioan Sima Zalău); *Ziua Sportului*, luna mai (în organizarea S.C. Tenaris Silcotub Zalău); *Mountain Bike Cross Country Alien Cycling Marathon*, luna mai (în organizarea Asociației *Alien Cycling Zalău*); Festivalul de film *CineLatino*, luna iulie (în organizarea S.C. Tenaris Silcotub Zalău); *Zilele Cetății* (în organizarea Consiliului Local și Primăriei Municipiului Zalău); *Festivalul Roman Zalău Porolissum*, septembrie (în organizarea Consiliului Local și Primăriei Municipiului Zalău); *Gala Presei Sălăjene* (în organizarea Asociației Jurnaliștilor din Sălaj, a Consiliului Județean Sălaj și a Primăriei Municipiului Zalău); *Gala Culturii Sălăjene*, organizată de Direcția Județeană pentru Cultură Sălaj;

Concert coral de muzică sacră *Venite Adoremus* (prima sâmbătă a lunii decembrie, din 2008); Festivalul Județean de Teatru pentru Elevi, se desfășoară anual în luna noiembrie, a fost inițiat în anul 2011; Festivalul Național de Folclor *Cântec și joc pe plai străbun*, organizat de Primăria Municipiului Zalău și Casa Municipală de Cultură Zalău, la începutul lunii noiembrie - prima ediție a avut loc în 2013

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Ansamblul Artistic Profesionist *Porolissum* al Casei Municipale de Cultură Zalău - a luat ființă în anul 1995
- Ansamblul Folcloric de copii și tineret *Columna* al Casei Municipale de Cultură Zalău, înființat în anul 1995
- Ansamblul Folcloric *Terbete* al Casei Municipale de Cultură Zalău, înființat în 2002
- Fanfara *Promenada* a Casei Municipale de Cultură Zalău, înființată în 2006
- Ansamblul Folcloric *Meseșul* al Centrului de Cultură și Artă al Județului Sălaj, înființat în 1996
- Asociația Colecționarilor din Sălaj, a fost constituită la 1 martie 2012, este nonprofit
- Asociația *Colegiul Național Sylvania* - fondată în anul 2006, ca organizație fără scop lucrativ, neguvernamentală, apolitică. Contribuie la organizarea și desfășurarea acțiunilor cultural-științifice și social-educative, organizează și participă la acțiuni caritabile, realizarea de proiecte și programe *Tineri pentru cetățenia europeană* etc.

- Asociația culturală *Katakomba* - fondată în 2001. Are ca obiectiv mediatizarea valorilor autentice ale culturii umane și ale spiritualității creștine în spațiul socio-cultural al orașului
- Asociația Culturală a Maghiarilor din Transilvania (EMKE) - Filiala Zalău - înființată în 23 iunie 1992, organizează activități culturale, întâlniri literare, expoziții etc.
- Asociația Culturală *Szilágy Társaság*, înființată în 5 august 1992. Atrage sponsori în vederea susținerii financiare a activităților cultural-artistice, popularizarea tradițiilor și obiceiurilor folclorice din Sălaj
- Asociația de Dezvoltare Intercomunitară *Sălaj Plus*, își propune să pună în valoare resursele de patrimoniu cultural imaterial - meșteșuguri și tehnici meșteșugărești locale - precum și resursele de patrimoniu cultural material și natural din județ
- Asociația Jurnaliștilor din Sălaj - fondată în septembrie 2003. Este o asociație nonguvernamentală, are ca scop reprezentarea și apărarea membrilor ei
- Asociația *Prietenii Bibliotecii Zalău*, fondată în anul 2002, cu scopul de a susține, prin activități și proiecte, Biblioteca Județeană Sălaj și activitatea culturală a bibliotecilor publice din județ
- Asociația *Pro Szilágyság* Sălaj, înființată în 25 iulie 2001, editează reviste, cărți, alte publicații

- Asociația *Pro Zilah*, s-a înființat în 1999, având ca scop cultivarea și transmiterea tradițiilor locale, organizarea comemorărilor, conferințelor științifice, deschiderea unor case memoriale, implicarea în activitatea de protecție a mediului, colaborarea cu alte organizații și asociații de tineret non-guvernamentale
- Filiala Zalău a Fundației *Corneliu Coposu*, a fost înființată în 15 decembrie 2010, are ca scop promovarea principiilor creștin-democrației, cooperarea cu fundații similare creștin-democratice, instituirea unui premiu anual *Corneliu Coposu*, sprijinirea unor acțiuni comemorative
- Fundația *Kincs Gyula*, a fost fondată în anul 1991. Scopul fundației este de a premia elevii cu merite deosebite: olimpici, lucrări de literatură originale, rezultate deosebite la conferințe pentru elevi etc.
- Fundația culturală *Moldován Lajos* - a luat ființă în anul 1996. Scopul fundației este acela de a organiza concursuri de matematică, editarea unor culegeri de matematică, premierea elevilor cu rezultate bune la matematică
- Fundația Culturală *Dinu Iancu Sălăjanu*

Periodice:

- *Acta Musei Porolissensis* - revistă editată de Muzeul Județean de Istorie și Artă, apare anual din 1977
- *Anuarul Centrului de Cultură și Artă al Județului Sălaj*. Primul număr a apărut în 2011

- *Anuarul Presei Sălăjene*, proiect inițiat de Asociația Jurnaliștilor din Sălaj. Primul număr a apărut în 2009
- *Caiete Silvane* - revistă de cultură cu apariție lunară, editată de Centrul de Cultură și Artă al Județului Sălaj. A apărut în decembrie 1998. Începând cu anul 2000 revista se intitulează *Origini - Caiete Silvane*, iar din 2005 revine la titlul inițial, *Caiete Silvane*. Revista apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România. În diferite ocazii apar suplimente ale revistei dedicate evenimentelor speciale
- *Colecții și colecționari din Sălaj* - apare anual din anul 2012
- *Dalbimbó* - revistă de cultură creștină pentru copii și adolescenți. Apare trimestrial din anul 2001
- *Graiul Sălajului* - a apărut inițial în 30 decembrie 1989, ca bisăptămânal politic, economic, social și cultural, din 1990 devine ziar independent, iar din 6 martie 1991 apare cotidian
- *Hepehupa* - revistă de cultură trimestrială, apare din ianuarie 2002
- *I.D.E.I. (Informare. Documentare. Educație. Implicare)* - revistă de specialitate editată de Biblioteca Județeană I.S. Bădescu Sălaj, apare anual din 2005
- *Informația* - Ziarul Primăriei Municipiului Zalău
- *Magazin Sălăjean* - a apărut în anul 1996 ca săptămânal de informație și publicitate, din 2 iunie 1997 devine bisăptămânal, iar din 1 decembrie același an, cotidian

- *Szilágyság* (serie nouă) - ziar săptămânal din vara anului 1992 (din 5 ianuarie 1990 - *Szilágysági Szó*)
- *Școala Noastră* - a apărut în 1924 ca revistă pedagogico-culturală cu intermitențe. Din 1993 apare trimestrial în serie nouă

Oameni în memoria locului:

- Elena Abrudan* (n. 20 apr. 1956) - profesor universitar
- Adorján Ilona* (n. 25 aug. 1957, Teaca, jud. Bistrița-Năsăud) - artist plastic
- Ady Endre* (n. 22 nov. 1877, Meceniș, azi Ady Endre, jud. Satu Mare - m. 27 ian. 1919, Budapesta) - poet, publicist, nuvelist
- Ajtay Zoltán Endre* (n. 11 febr. 1900 - m. 3 dec. 1983, Budapesta) - inginer, inventator
- Carmen Georgeta Ardelean* (n. 23 apr. 1975, Alba Iulia) - profesoară
- Ioan Ardelean* (n. 14 ian. 1945, Cisnădie, jud. Sibiu - m. 22 dec. 2011) - jurist, poet
- Ioan Ardeleanu, senior* (n. 28 oct. 1908, Supuru de Sus - m. 1974)
- Dan-Adrian Avram* (n. 1 sept. 1977) - profesor
- Maria Pia Badiu* (n. 29 ian. 1938) - artist plastic
- Bajusz István* (n. 17 mart. 1954, Turda) - muzeograf, cercetător științific
- Balajti Károly László* (n. 23 ian. 1948, Oradea) - grafician, proiectant
- Balázs Árpád* (n. 16 nov. 1874, Cluj - m. 23 martie 1941, Budapesta) - compozitor, jurist

Balogh Béla (n. 4 apr. 1955) - preot
Bara György (n. 26 mart. 1902 - m. 31 oct. 1970) - pedagog
Barta Nagy Ilona (n. 24 iun. 1958, Cluj) - artist plastic
Avram-Dan Băcuet-Crișan (n. 15 dec. 1972) - arheolog
Ioan Bejinariu (n. 18 dec. 1967, Traian Vuia, jud. Timiș) - cercetător științific
Bekő Ildikó (n. 4 aug. 1959) - prozatoare
Beretzky György (n. 24 oct. 1807 - m. 1875) - jurist, vicecomite
Adela-Francoise Bihari (n. 17 sept. 1968) - muzicolog
Birtalan István (n. 25 sept. 1948) - handbalist
Ioan Petre Blaga (n. 29 iun. 1954) - profesor
Boér Júlia (n. 3 febr. 1982) - profesoară
Dana Bonțidean (n. 6 ian. 1969) - actriță
Borbély Sámuel (n. 17 oct. 1842, Vălenii de Arieș, jud. Cluj - m. 25 dec. 1914, Turda) - profesor
Liviu Bordaș (n. 1970) - cercetător științific
Ioan Chezan (n. 14 aug. 1945, Sîntejude, jud. Cluj) - profesor
Vasile Chindriș (n. 16 iun. 1955, Ieud, jud. Maramureș) - medic veterinar
Imelda Chintă (n. 15 mai 1975) - profesoară, scriitoare
Cornel Cicortaș (n. 28 oct. 1944, Mărtihaz, jud. Bihor) - prozator
Teodora Ciobanca (n. 12 ian. 1981) - artist plastic
Ioan Ciocmărean (n. 19 nov. 1983) - preot, profesor
Dacian Ciołoș (n. 27 iul. 1969) - inginer

Cristian Contraș (n. 28 dec. 1964) - prozator
Andrei Cosma (n. 20 iul. 1843, Bîrsău de Jos - m. 26 iul. 1918) - jurist
Catița Crihan (n. 22 dec. 1955, Pocola, jud. Bihor) - profesor
Eugen Crihan (n. 15 oct. 1954, Reghin, jud. Mureș) - profesor
Alexandru Crișan (n. 2 ian. 1961, Mărișelu, jud. Cluj) - artist plastic
Csillag István (n. 24 nov. 1950) - cercetător științific, fizician
Daróczi Lajos (n. 3 apr. 1903 - m. 14 mai 1970, Oradea) - scriitor, ziarist
Radu Deac (n. 28 febr. 1940) - medic
Demeter Attila (n. 9 febr. 1943, Odorheiu Secuiesc, jud. Harghita) - profesor, artist plastic
Carmen Dindelegan (n. 27 mai 1940, Răhău Sebeș, jud. Alba) - asistent medical
Dobai Bálint (n. 28 aug. 1983) - poet
Alexandru Dragomir (n. 1916 - m. 2002, București) - filosof
Eperjesi Noémi (n. 12 iun. 1979) - artist plastic
Fábián Csaba Béla (n. 20 mai 1941) - matematician, economist
Lucia Fati (n. 7 iul. 1951 - m. 15 nov. 2005) - profesoară, artist plastic
Fejér László (n. 13 febr. 1939, Sfântu Gheorghe, jud. Covasna) - ziarist

Daniela Firicel (n. 17 apr. 1965 Baia Mare) - profesoară

Petru Florea (n. 30 nov. 1965, Tîrgu Mureș) - preot, episcop al Sălajului

Fülöp Mária (n. 11 mart. 1940, București) - bibliotecar

Gergely Mihai (n. 12 iun. 1939, Țicău, jud. Satu Mare - m. 17 apr. 2014) - funcționar public

Leontin Ghergariu (n. 13 ian. 1897, Arad - m. 11 iun. 1980, Cluj-Napoca) - publicist, istoric, folclorist

Ștefan Goanță (n. 11 mart. 1933, Nuntași-Histria, jud. Constanța - m. 19 oct. 2010, Liebling, jud. Timiș) - scriitor

Grigore Grigoruț (n. 23 sept. 1951, Trip, com Bixad, jud. Satu Mare) - profesor

Nicolae Gudea (n. 17 oct. 1941, Deva) - istoric, profesor universitar

Gyarmathi Sámuel (n. 15 iul. 1751, Cluj - m. 4 mart. 1830, Cluj) - medic, lingvist, profesor

Győri Illés István (n. 9 mai 1892 - m. 11 dec. 1970, Budapesta) - poet, prozator, ziarist

Radu Călin Hîrza (n. 30 ian. 1973) - jurist, scriitor

Daniel Hoblea (n. 4 nov. 1964) - scriitor, traducător

Florin Horvath (n. 1 mai 1945, Hațeg, jud. Hunedoara) - scriitor

Gheorghe Ilea (n. 1 nov. 1958, Bucea, jud. Cluj) - artist plastic

Ilyés Timea Sarolta (n. 28 mart. 1987) - artist plastic

Kádár Géza (n. 8 aug. 1880, Orosháza, Ungaria - m. 1945, Budapesta) - protopop reformat

Kerekes József (n. 30 mart. 1829 - m. 20 aug. 1897) - inspector, consilier regal

Kincs Gyula (n. 16 aug. 1859 - m. 31 dec. 1915) - scriitor, ziarist

Koós Kovács István (n. 17 aug. 1910 - m. 12 sept. 1937, Cluj) - scriitor, publicist

Kovács Alexandru (n. 10 mai 1952, Salonta - m. 13 mart. 1997) - profesor, redactor

Kovacs Irina-Elisabeta (n. 16 apr. 1966) - profesoară

Kovács Miklós (n. 31 aug. 1940, Mișca, jud. Bihor) - profesor

Kovács Kuruc János (n. 13 mart. 1951, Izvoru Crișului, jud. Cluj) - profesor

Kovács Kuruc János-Szabolcs (n. 1 apr. 1977, Huedin, jud. Cluj) - medic stomatolog

Lábass Juci (n. 22 iul. 1896 - m. 24 aug. 1932, Budapesta) - actriță

Lakó Éva (n. 27 oct. 1935, Chinteni, jud. Cluj) - muzeograf, arheolog

Ilie Laurențiu Lascu (n. 15 mai 1954) - medic

Mircea Mihai Lascu (n. 5 apr. 1957) - profesor

Laskai Sámuel (n. 1759 - m. iul. 1827, Zalnoc) - consilier regal, vicecomite, consilier la Curtea de Apel

László Andor (n. 14 nov. 1874, Bihar-Nagybajom - m. 28 iun. 1908, Budapesta) - avocat

László D. László (n. 26 mai 1958, Sîngeorgiu de Pădure, jud. Mureș) - profesor, publicist

Ioana Maria Lăncrăjan (n. 13 nov. 1968) - biochimist

Majdik Kornélia (n. 21 ian. 1952) - chimist

Márton Ferenc (n. 6 mart. 1943) - poet, inginer
Alexandru Matei (n. 23 nov. 1950, Chinteni, jud. Cluj - m. 4 sept. 2010) - arheolog
Matyi István (n. 26 iul. 1954, Viile Satu Mare) - referent coregraf, instructor cultural
Ancuța Ioana Mărieș (n. 16 oct. 1972) - medic, scriitoare
Claudiu Marius Mesaroș (n. 16 ian. 1974) - profesor
Nicolae Mocuța (n. 10 aug. 1941, Ianoșda, jud. Bihor) - medic veterinar
Maria Moraru (n. 14 dec. 1942, Ilia, jud. Hunedoara) - profesor universitar
Elena Musca (n. 22 mart. 1950, Budila, jud. Brașov) - cercetător științific, istoric
Müller Dezső (n. 13 sept. 1953) - preot reformat, poet
Nagy Ottó (n. 23 nov. 1903 - m. 17 febr. 1946) - scriitor bisericesc, lingvist
Nagy Sándor (n. 14 iun. 1875, Satu Mare - m. 11 aug. 1940) - istoric literar, profesor, redactor
Simion Ioan Neaga (n. 8 oct. 1976) - artist plastic
Németh Gyula Kálmán (n. 1856, Buteni, jud. Arad - m.?) - profesor
Suzana Nicola (n. 5 mart. 1943, Comănești, jud. Bacău) - profesoară
Gheorghe Nihoccha (n. 22 aug. 1938, Galați) - artist plastic
Nikolajevits László (n. 23 iul. 1902 - m. 15 aug. 1924) - poet
Nyárády László (n. 9 mart. 1880 - m ?) - preot reformat

Diana Ioana Olah (n. 1 aug. 1986) - profesoară, poetă
Ősz Csaba (n. 18 dec. 1951) - actor păpușar, regizor tehnic
Paladi János (n. 9 mart. 1914 - m. 21 febr. 2005, Baia Mare) - compozitor
Papp Lajos Sándor (n. 10 mart. 1944, Sighetu Marmației, jud. Maramureș) - contabil, redactor, editor
Maria Andreea Paul (n. 10 sept. 1978) - economist
Páy Gábor László (n. 5 ian. 1968) - inginer
Ionel Penea (n. 17 nov. 1935, Bacău) - profesor
Iustinian Petrescu (n. 2 nov. 1941, Mogoșeni, jud. Gorj - m. 2008, Cluj-Napoca) - inginer, profesor universitar
Aris-Cristian Petreuş (n. 7 febr. 1989) - profesor
Petri Mór (n. 11 iun. 1863, Sărăuad, jud. Satu Mare - m. 2 mart. 1945, Budapesta) - profesor
Alexandru Pintescu (n. 5 febr. 1947) - avocat, scriitor
Ion Pițoiu-Dragomir (n. 18 apr. 1940, București) - profesor, scriitor
Ion I. Pițoiu (n. 8 iun. 1988) - artist plastic
Ștefan Poienaru (n. 21 iun. 1946) - inginer
Rodica Magdalena Pojar (n. 10 nov. 1964) - artist plastic
Dan Anastasiu Pop (n. 26 sept. 1971 - m. 9 oct. 2014) - fizician, sportiv de performanță
Florin-Marian Pop (n. 16 apr. 1981) - preot
Ovidiu Pop T. (n. 4 mart. 1957) - profesor
Maria Porumb (n. 4 mart. 1945) - profesoară

George Rădeanu (n. 12 apr. 1950, Ursoaia, jud. Iași) -
artist plastic

Marcela Georgeta Roman (n. 27 iul. 1968) -
economist, artist plastic

Salamon József (n. 30 aug. 1790 - m. 19 mart. 1871) -
profesor, scriitor, preot

Sámi Lajos (n. 16 nov. 1817 - m. 23 oct. 1881, Cluj) -
profesor, publicist, istoric

Teodor Sărăcuț-Comănescu (n. 26 febr. 1954, Bulz,
jud. Bihor) - profesor

Vasile Daniel Săuca (n. 31 aug. 1973, Supur, jud. Satu
Mare) - jurnalist, scriitor

Cosmin Ovidiu Seleși (n. 30 iun. 1977) - actor

Sepsi Iosif (n. 10 aug. 1953, Satu Mare) - sculptor

Seres E. Zsófia (n. 25 sept. 1924) - istoric literar,
redactor

Simonfy Irén (n. 17 sept. 1935, Sîngeorgiu de Pădure,
jud. Mureș) - artist plastic

Simonfy József (n. 31 iul. 1952) - poet

Iuliu Suciu (n. 30 aug. 1938, Cluj - m. 12 iun. 2012) -
profesor

Szabó Attila (n. 26 apr. 1975) - profesor, artist plastic

Szabó Vilmos (n. 15 sept. 1942, Dumbrăvioara, jud.
Mureș - m. 4 apr. 2009, Lakitelek, Ungaria) - profesor,
artist plastic

Szalacsy Rácz Imre (n. 23 nov. 1900 - m. 26 nov. 1956,
Debrecen) - preot, scriitor

Szalai István (n. 21 ian. 1972, Huedin, jud. Cluj) -
sculptor, grafician

Szatmári József Ottó (n. 29 ian. 1973) - artist plastic, character și concept-designer, animator
Sztankóczy György (n. 10 apr. 1906 - m. 6 apr. 1984, Budapesta) - statistician, redactor de lexicoane
Alexandru Liviu Șerban (n. 24 ian. 1949, Liebling, jud. Timiș - 18 oct. 2015) - ofițer, poet
Gheorghe Șișeștean (n. 25 apr. 1954, Șișești, jud. Maramureș - m. 28 oct. 2012) - sociolog
Mihail Ștefan (n. 9 dec. 1934, Clopotiva, jud. Hunedoara - m. 26 sept. 2014, Zalău) - profesor
Gheorghe Tadici (n. 27 mart. 1952, Piatra Neamț) - profesor, antrenor
Takács Adalbert (n. 26 aug. 1924 - m. 11 nov. 2010) - economist, muzeolog
Alexandru Tamba (n. 30 nov. 1960) - economist
Dumitru Gheorghe Tamba (n. 9 apr. 1958) - arheolog
Tapsony Endre (n. 29 nov. 1891 - m. 10 aug. 1966, Ulmeni, jud. Maramureș) - preot, scriitor
Tatár Géza (n. 16 iun. 1912, Poiana, jud. Cluj - m. 6 mart. 1986) - profesor, istoric local
Emil Trif (n. 17 mai 1933, Pruniș, jud. Cluj) - profesor
Tudor Alexandru Trif (n. 20 mai 2000) - elev, scriitor
Mircea Tutovan (n. 13 martie 1952, Nemșa, jud. Sibiu) - voleibalist
Váncza Iudith (n. 5 mai 1969) - profesoară, artist plastic
Varga László (n. 17 mart. 1928 - m. 28 mai 2017) - preot
Verestóy Sándor (n. 1801, Cluj - m. 26 iul. 1869) - preot

Vida Károly (n. 1857 - m. ?) - profesor
Virág Magdolna (n. 21 mai 1955) - etnograf
Cosmin Radu Vlaicu (n. 16 apr. 1973) - jurist
Wagner Ernő (n. 17 nov. 1935 - m. 23 iul. 1996) - istoric
Wéber Cecília (n. 31 iul. 1944) - psiholog
Luiza Zaharia (n. 23 sept. 1954, Ploiești) - scriitoare
Zilahi Gyula (n. 22 ian. 1859 - m. 16 mai 1938, Budapesta) - actor
Zilahi Kiss Ágnes (n. 12 mai 1848 - m. 11 mart. 1908) - scriitoare
Zilahi Kiss Imre (n. 3 febr. 1845 - m. 17 febr. 1867, Pesta, Ungaria) - scriitor, traducător
Zilahi Kiss Károly (n. 28 oct. 1838 - m. 12 mai 1864, Buda, Ungaria) - critic literar, poet, ziarist, folclorist, traducător

- **Zălăul. Schiță monografică** - Ghergariu, Leontin, Zalău, 1926; reed. Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2013
- **A zilahi céhek története** - Kovács Géza, București, 1958
- **Zalău 500 în documente și imagini**, 1973
- **Zălăul pe treptele istoriei**, 1973
- **Inscripții și monumente sculpturale în Muzeul de Istorie și Artă Zalău** - Gudea, Nicolae; Lucăcel, Vasile. Zalău, Muzeul de Istorie și Artă Sălaj, 1975
- **Vén Zilahra száll a lelke. 67 szilágysági nóta** - Gáspár Attila, București, Ed. Kriterion, 1998

- **Liceul Pedagogic *Gheorghe Șincai* - Zalău. Monografie 1969-2009** - Suci, Iuliu; Ciurean, Codin, Zalău, Ed. Silvania, 2009
- **Cercetări arheologice preventive pe traseul șoselei ocolitoare a municipiului Zalău** - Băcuet-Crișan, Dan; Băcuet-Crișan, Sanda; Bejinariu, Ioan; Pop, Horea; Matei, Alexandru V., Cluj-Napoca; Zalău, Ed. Mega; Ed. Porolissum, 2009
- **De la Colegiul Reformat - la CNS. Din istoria celui mai vechi liceu din Zalău** - László D. László, Zalău, Asociația Colegiul Național *Silvania*, 2010
- **Zalău - locuri de poveste**, Zalău, Ed. Porolissum, 2012
- **Zalău, cultură și spiritualitate**. Coordonatori: Lucaci, Ozana-Maria; Băbănaș, Marcela, Zalău, Ed. Porolissum, 2013
- **Ioan Sima** - Badiu, Maria Pia; Pop, Marin; Băbănaș, Ioana Marcela; Szabó Attila, Zalău, Ed. Porolissum, 2013
- **Lăcașuri de cult din Municipiul Zalău** - Coordonatori: Marin Pop; Monica Druța; Emanoil Pripon; Szabó Attila, Ed. Mega, 2013
- **Zalău - un oraș la frontiera de nord-vest a Transilvaniei** - Gudea, Nicolae; Părău, Valer, Zalău, 2013
- **A Református Kollégiumtól a Silvania Főgimnáziumig** - László László, Zalău, 2014

ORTELEC (sat desființat)

Atestare documentară: 1411 *Várteleke*, în perioada 1936-1940, apoi din 1945 cartier al municipiului Zalău

Oameni în memoria locului:

Gheorghe Perneșiu (n. 15 mai 1909 - m. 2008, Zalău)

- profesor

STÎNA

Atestare documentară: 1438 *Nyarlo, Felsew Nyarlo*

www.prefecturasalaj.ro

www.cjsj.ro

www.zalausj.ro

www.culturasalaj.ro

www.bjs.ro

CEHU SILVANIEI

Atestare documentară: 1405 *Chehy*. În anul 1319 este semnalată prezența unei cetăți de pământ *Castrum Cheevar*

Populația: 7.214 locuitori, din care 3.136-români, 3.564-maghiari, 343-romi, 7-germani, 164 - informație nedisponibilă

Așezare geografică: situat la 34 km față de Zalău, împreună cu cele patru localități componente are o suprafață de 67,77 km². Din punct de vedere geografic se află la contactul dintre Depresiunea Sălaj și cea a Culmii Sălajului cu Depresiunea Guruslău, în bazinul hidrografic al râului Sălaj

Obiective turistice:

- Fântâna lui Pinte - fântâna de piatră a fostei cetăți din sec. al XVI-lea

- Monumentul eroilor căzuți în cel de-al Doilea Război Mondial. Pe placa monumentului e scris *Glorie veșnică eroilor căzuți pentru eliberarea patriei noastre de sub jugul fascist 1944-1945*
- Bustul lui *Gheorghe Pop de Băsești*, dezvelit în 1992, sculptor Ioan Mihele, amplasat în curtea Grupului Școlar *Gheorghe Pop de Băsești*
- *Biserica Reformată* a fost ridicată între anii 1519 și 1614, adăugiri în anii 1801, 1845
- piatra funerară a preotului *Fábián Dániel*, din marmură neagră, înaltă de 2 m, sub formă de obelisc în cimitirul reformat din Cehu Silvaniei
- *Clădirea primăriei* a fost construită în anul 1886, în centrul localității. Pe atunci se numea Casa Comunei, sau Casa Sfatului Comunal. La începutul secolului al XX-lea în clădire funcționa în același timp și Banca *Korona*. În 1962 se termină construcția noii clădiri a Sfatului Popular și clădirea cu arcade în curte, a devenit cămin cultural în care s-a mutat și biblioteca raională. În sala mare de la etaj a fost cinematograf până în 1990. Acum în clădire funcționează biblioteca orășenească și câteva unități comerciale
- *Banca de păstrare* a fost construită în 1896 și cumpărată apoi de Banca Albina. Atunci au apărut și stupii pe pereții clădirii. În zilele noastre clădirea adăpostește Clubul Copiilor
- *Clădirea Școlii Regale Maghiare* construită în 1892. În timp, arhitectura clădirii s-a modificat. În 2007 școala a primit numele lui Gyulaffy László (1520-

1579), învingătorul turcilor, care a primit de la principele Báthory István, localitățile Cehu Silvaniei și alte 63 de sate

- *Școala Civilă de Băieți* a fost construită în 1901 de statul maghiar. Între 1924 și 1945 a găzduit Școala de Arte și Meserii, apoi școala generală și liceu. În 1962 liceul s-a mutat într-o clădire nouă, în clădirea veche rămânând clasele elementare printre care și cele cu limba de predare maghiară. Din 1968 devine internat, iar acum este sediul Grupului Școlar *Gheorghe Pop de Băsești*

- *Cetatea Cehului*: deși atestată documentar doar din anul 1405, sub denumirea de *Cehy* (1854 - *Szilagy Cseh*), în anul 1319 este semnalată prezența unei cetăți de pământ, *Castrum Cheevar*, care se pare că a avut rolul de a apăra așezarea din vatra actualului oraș Cehu Silvaniei. În istoria orașului se consemnează diferite perioade de prosperitate economică, dar și de decădere. Aici se pot aminti construirea castelului fortificat al Cehului în anul 1526 de către Béltéki Drágffy János, privilegiul dat cetății de Sigismund Báthory la 1529 pentru a se autoguverna, asediul cetății de către armatele imperiale austriece la mijlocul secolului XVI, asediile repetate ale armatelor otomane, rolul cetății jucat în timpul războaielor curuților, mișcările revoluționare de la 1848, cele două războaie mondiale

- Clădirea judecătoriei, construită în anul 1888, este una dintre cele mai impozante din Cehu Silvaniei,

având o curte interioară, folosită ca loc de plimbare a deținuților. După naționalizare a devenit sediul consiliului popular raional până la înființarea județelor în 1968. Începând cu 1968, când clădirea a fost preluată de Ministerul Învățământului, funcționând aici o școală generală

- Familia de bancheri evrei Königstein, a ridicat o imensă casă cu grădină, unde au deschis și o bancă. După naționalizare au funcționat cooperativele meșteșugărești, iar din 1970 a devenit sediul administrației financiare

Manifestări culturale:

- *Festivalul Cântecului și Dansului Codrenesc*, a fost inițiat în 1998, reunește formații de dansuri populare și soliști vocali din zona Codru

- Festivalul de teatru amator pentru elevi *PADIF* (începând din anul 1998)

- *Zilele orașului Cehu Silvaniei*

- *Zilele Tövishát* (sfârșitul lunii august)

- Tabăra internațională *Zsibai*, se desfășoară în luna iulie, eveniment organizat de Centrul de Cultură și Artă al Județului Sălaj, Asociația de tineret *Berekenye*, Primăria, Consiliul Local și Casa de Cultură din Cehu Silvaniei. În cadrul taberei, participanții - tineri din România și din Ungaria - învață dansuri populare din Sălaj (din zonele *Tövishát*, Crasna, Barcău), meșteșuguri populare și teatru

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Ansamblul folcloric *Codrulețul* al Clubului Copiilor, înființat în 1990
- Ansamblul folcloric *Berekenye*
- Ansamblul folcloric *Trandafirul*
- Ansamblul folcloric *Poienița*
- Asociația Culturală *Tövishát*, înființată în 1997, are ca obiectiv organizarea și coordonarea activităților de cunoaștere și popularizare a tradițiilor și obiceiurilor populare din zonă
- Asociația de Tineret *Berekenye*, s-a înființat în 2001, s-a constituit cu scopul adâncirii relațiilor de conviețuire, cooperare și respect reciproc între tineretul majoritar român și tineretul aparținând minorităților din zonă
- Echipa de Cercetași 46 *Gyulaffy László*, înființată în 1992 - activități educative, culturale

Oameni în memoria locului:

Gheorghe Bancea (n. 4 dec. 1969) - profesor

Irimia Borca (n. 9 oct. 1937) - profesor

Maria Cordea (n. 19 ian. 1952, Gabud, jud. Alba)

Csatlós Erzsébet Zsófia (n. 4 aug. 1975) - învățătoare

Doina Dejica (n. 4 iul. 1944) - actriță

Fábián Dániel (n. 8 iul. 1810, Alba Iulia - m. 6 mai 1894) - preot, scriitor bisericesc

Marcela Feraru (n. 14 sept. 1962) - jurnalist

Augustin Leontin Gavra (n. 10 aug. 1975) - profesor

Flavius Lucăcel (n. 26 aug. 1968) - artist plastic, scriitor

Augustin Mocanu (n. 12 sept. 1932, Boju, jud. Cluj) - profesor, folclorist

Mostis Árpád (n. 5 sept. 1941) - profesor

Augustin Iuliu Petre (n. 13 nov. 1923 - m. 6 ian. 1999, București) - inginer

Szabó P. Árpád (n. 23 mai 1954) - istoric local

Szöke Ana (n. 8 oct. 1964) - coregraf

Tyukodi Szabolcs (n. 4 febr. 1980) - actor

Ștefan Vădean (n. 3 nov. 1936, Poșaga de Sus, jud. Alba) - preot

Veres Kovács Attila (n. 12 dec. 1953) - preot reformat

• **Cartea școlii 1956-2006** - coord. Aurel Lung și Maria Cordea - Zalău, Ed. Silvania, 2006

• **Cehu Silvaniei străveche cetate voievodală românească** - Vădeanu, Ștefan I., Baia Mare, Ed. Gutinul, 2007

• **Szilágycseh kismonográfiája** - Szabó P. Árpád, Ungur Gabriella, 2011

HOROATU CEHULUI

Atestare documentară: 1220 *villa Chroat*

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* a fost construită în perioada 1747-1749. Se mai pot observa urmele picturii care a fost realizată în anul 1749 de Ioan Prodan

MOTIȘ

Atestare documentară: 1387 *villa olachalis Mutos*

Obiective turistice:

- Bustul lui *Gheorghe Șincai*, dezvelit la 26 octombrie 2003

- *Monumentul eroilor căzuți în cele două războaie mondiale*, dezvelit în 26 octombrie 2003

• **Istoria parohiei Motiș** - Gavra, Augustin, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2013

NADIȘ

Atestare documentară: 1387 *villa olachalis Nadasd*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* construită în perioada 1732-1738 de meșterul Gheorghe din Chendrea, pictura interioară nu se mai păstrează

- *Monumentul Eroilor căzuți în cele două războaie mondiale*, ridicat în curtea bisericii

Obiceiuri și tradiții specifice: strigatul în deal în Noaptea Învierii, trasul clopotelor în Ziua de Paști de către toți sătenii care doresc

Oameni în memoria locului:

Simion Vaida (n. 15 oct. 1942) - profesor

Nadiș - 620 de ani (1387-2007) - Mocanu, Augustin, Baia Mare, 2007

POIANA (sat desființat)

Atestare documentară: 1913 *Moretanya*, din 1968 unificat cu orașul Cehu Silvaniei

ULCIUG

Atestare documentară: 1387 *Völcsek*

Obiective turistice: Biserica de lemn *Nașterea Maicii Domnului*, a fost construită în sec. XVIII. În 1781 a fost realizată pictura

- Biserica Reformată a fost construită în anul 1899. Inițial a fost acolo o capelă catolică construită în sec. al XV-lea. Clopotul a fost turnat la sfârșitul sec. al XV-lea

Obiceiuri, tradiții specifice:

- împletituri din pănuși

www.primaria-cehusilvaniei.ro

JIBOU

Atestare documentară: 1219 *villa Chybur* (?)

Populația: 10.407 locuitori, din care 8.210-români, 1.192-maghiari, 584-romi, 5-ucraineni, 3-slovaci, 7-alte etnii, 406-informație nedisponibilă

Așezare geografică: așezat în partea de nord-est a județului, la 26 de km față de Zalău, are o suprafață de 64,66 km², incluzând aici și localitățile componente. Orașul este mărginit spre vest de Dealurile Sălajului, spre est de Culmea Prisnelului, spre sud de Dealul Dumbrava, Depresiunea Agrijului și interfluviul Agrij-Almaș, iar spre nord Depresiunea Guruslău

Obiective turistice:

- Biserica Reformată datează din sec. al XIII-lea, fiind inițial biserică catolică. În 1658 a fost incendiată de

tătari, în 1705 de lobonți. Biserica a fost reconstruită și a căpătat forma sa actuală în 1749. Orga a fost construită în 1885 de Kolonics István. La intrarea în biserică se găsesc două pietre funerare, singurele care au mai rămas din cripta familiei Wesselényi, o placă comemorativă și blazonul dublu al familiilor Wesselényi și Dániel

- Biserica Romano-Catolică *Adormirea Maicii Domnului* datează din 1886. În interiorul bisericii se găsesc mai multe altare: cel principal a fost donat de familia Wesselényi, iar cel secundar a fost construit la Viena. (În unele lucrări se vorbește de trei altare: unul principal, donat de familia Wesselényi, o masă de altar pentru ceremonialul liturgic și un altar secundar amplasat în dreapta, închinat *Inimii lui Iisus*). Pereții interiori sunt pictați cu fresce viu colorate. Orga bisericii a fost construită de firma Hörl Nándor din Budapesta. Cele trei clopote au fost turnate în atelierele lui Anton Novotny

- Biserica Ortodoxă *Adormirea Maicii Domnului*. Piatra de temelie a fost pusă la 30 septembrie 1928, iar în 1930 a fost sfințit locul. Proiectul și construcția au fost realizate de arhitectul Alexandru Floriansics, iar pictura s-a făcut în 1960 de către pictorul Coriolan Munteanu

- Castelul eclectic *Béldy (Béldi)* construit la începutul secolului al XX-lea se găsește la 2-3 km vest de Jibou, înconjurat de pădure. Castelul are planul de bază sub formă de H. În prezent acolo funcționează Centrul de

Integrare prin Terapii Ocupaționale. Castelul și parcul (circa 4,5 hectare) care îl înconjoară reprezintă o locație deosebită pentru tratarea bolnavilor. Consiliul Județean Sălaj a cumpărat de la moștenitori castelul, respectiv edificiile și parcul aferent

- Castelul *Wesselényi* (forma lui inițială datează din jurul anului 1584), castelul actual s-a ridicat în perioada 1778-1830, în stil baroc, fiind considerat unul dintre cele mai mari ansambluri în acest stil din Transilvania. Construcția a fost începută de *Wesselényi Miklós senior* și terminată de fiul acestuia, *Wesselényi Miklós junior*; pe latura vestică se află doi tei multisecolari; în centrul parcului, o fântână arteziană construită de *Kováts Sámuel* în 1802; serele ridicate în 1801 au fost transformate ulterior în grajduri

- turn roman - *Vârful Cigleanului* la V de satul Ciglean, datat din sec. II-III p. Chr.

- turn roman - *Dealul Dumbrava* la NV de satul Creaca, datat din sec. II-III p. Chr.

- *Centrul de Cercetări Biologice*. Grădina Botanică *Vasile Fati* a fost înființată în 1968, pe lângă liceul din localitate, ca loc de instruire și educare. În 1974 a fost organizată ca Stațiune a Tinerilor Naturaliști, iar în 1990 se transformă în Centru de Cercetări Biologice, organizat în patru sectoare, dintre care cel mai cunoscut este cel al Grădinii Botanice. În anul 2008 ea a primit numele întemeietorului ei, *Vasile Fati*. În incinta grădinii botanice se găsește un acvariu profesional organizat pe două nivele cu 23 de acvarii

cu diferite specii de pești oceanici și de apă dulce; a fost amenajată și o grădină zoologică. În prezent se întinde pe o suprafață de 30 ha

- *Băile balneare* (băile curative au fost amenajate în 1966) - apa minerală sulfuroasă-clorurată este indicată în cura internă, afecțiuni hepatobiliare, gastro-intestinale, boli de nutriție și cură externă (afecțiuni reumatismale cronice). Calitățile acestor izvoare curative se cunosc din 1936, dar prima mențiune despre calitățile acestor izvoare s-a făcut în 1859 de către profesorul Török József din Debrecen

- statuia lui *Wesselényi Miklós* (2004), sculptor Sepsi Iosif, care se află în curtea Bisericii Reformate; bustul lui *Vasile Fati* (2008), sculptor Sepsi Iosif, situat în curtea Grădinii Botanice; bustul lui *Ion Agârbiceanu*, dezvelit în mai 2002 aflat în incinta liceului cu același nume; bustul lui *Octavian Goga* (2001), sculptor Sepsi Iosif, în curtea școlii cu același nume; bustul lui *Lucian Blaga* (dezvelit la 26 mai 2002), sculptor Victor Gaga, în curtea școlii cu același nume; placa comemorativă (2005), cu ocazia aniversării a 800 de ani de la prima atestare documentară; placa comemorativă *Ștefan Birtalan* (27 aprilie 2009), aflată pe fațada sălii de sport a Liceului *Ion Agârbiceanu*

- Monumentul *Unității Naționale* inaugurat la 15 august 1920, are o înălțime de trei metri, este din fier-beton cu două plăci de marmură. Planul monumentului a fost realizat de Vicenzio Vecilio și este închinat eroului sergent Ilie Popa, originar din jud. Neamț;

Monumentul lui *Gelu Voievod* (noiembrie 2003), realizat de Badiu Panait

- Monumentul Eroilor Memorandiști

- *Clădirea Primăriei* a fost construită între 1906 și 1907. A funcționat aici banca de economii, iar după război școala. Din 1974 este sediul primăriei

- sediul Arhiepiscopiei Ortodoxe, datează de la sfârșitul secolului XIX, când Wesselényi Miklós și micii moșieri din zonă au pus bazele *cazinoului domnesc*. După naționalizare în clădire a funcționat poșta și un cabinet medical

- micuțul muzeu al orașului Jibou din cauza lipsei unui spațiu mai adecvat, se găsește pe coridorul Casei de Cultură. Dintre exponate, piesele de etnografie, provin din diferite sate, iar cele expuse în vitrină sunt aduse de la fostul muzeu al liceului teoretic, care era lăsat în paragină

- clădirea Judecătoriei Teritoriale a fost construită în 1906. După război clădirea a devenit spital, iar în prezent este sediul spitalului de boli infecțioase

- clădirea căminului cultural reformat, construită în 1898, se remarcă prin frontispiciul înalt și cele două rânduri de ferestre. A funcționat ca atare până la naționalizarea din 1953 când a devenit cinematograful. Mai târziu a fost transformată în cămin cultural, cinematograful, iar din 2003 clădirea a fost retrocedată bisericii reformate

- crucea de pe Dealul lui *Rákóczi* (Piscuiul Ronei) care măsoară 11 m și o greutate de o tonă. Postamentul este realizat din beton și cântărește 1,5 tone
- ca o consecință a industrializării de la sfârșitul sec. al XIX-lea, în octombrie 1890 a fost inaugurată calea ferată Dej - Jibou - Zalău, care peste câțiva ani a fost prelungită până la Baia Mare. Vechea clădire a gării a fost construită în același an, 1890
- criptă-ruine (1779-1810), str. Parcului 14

Parteneriate cu străinătatea:

- Glauchau (Germania)

Manifestări culturale:

- Festivalul Internațional de Folclor și Meșteșuguri Tradiționale *Someș - cântecele tale*, a debutat în 1986, iar din 1996 are caracter internațional
- Festivalul de umor popular *Cucuruz - mălai de toamnă*, inițiat în 2002 (este un festival bienal, se desfășoară în luna septembrie)
- Festivalul Național al Teatrelor de Păpuși *Trăistuța cu povești*, inițiat în 1999 (în anii impari, aprilie)
- Festivalul interjudețean de colinde *In Excelsis Deo*, este organizat în fiecare an începând din 1995

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Asociația *Wesselényi* - s-a înființat la 12 decembrie 2000. Are ca obiectiv inițierea, promovarea și organizarea de activități în domeniile: cultură, învățământ, cercetare, servicii sociale, filantropie, voluntariat etc.
- Ansamblul folcloric *Someșul*

- Ansamblul folcloric *Cununa* al Clubului Copiilor

Oameni în memoria locului:

Pavel Abraham (n. 21 oct. 1948) - jurist

Mircea Ancău (n. 17 mart. 1958) - inginer, profesor universitar

Sânziana Batiște (Felicia Moșneang) (n. 4 nov. 1943, Brad, jud. Hunedoara) - profesoară, poetă

Boda Iosif (n. 9 mart. 1946) - sociolog, analist politic

Laurențiu Bran (n. 1865 - m. 1942) - preot

Alexandru Chiș (n. 28 ian. 1968) - profesor universitar

Iulia Crișan (n. 16 ian. 1953) - învățătoare

Daróczi Andrei Claudiu (n. 3 nov. 1984) - psiholog

Daróczi Iosif (n. 10 apr. 1958) - profesor

Daroczi Mihai Iosif (n. 30 apr. 1990, Zalău) - doctorand

Daróczi Viorica (n. 15 apr. 1960, Surduc) - inginer

Deák Zoltán (n. 30 apr. 1930 - m. 28 mai 2013) - profesor

Deák Zoltán (29 aug. 1967 - m. 1 apr. 2014, Zalău) - jurnalist, reporter, scriitor

Radu Romeo Vasile Fati (n. 7 apr. 1962 - m. 24 iun. 2007) - biolog

Gheorghe Gavrilă (n. 2 sept. 1951) - istoric literar

Doru E. Goron (n. 22 aug. 1955 - m. 25 dec. 2005, Zalău) - arhivist, istoric

Györfi-Deák Elisabeta Simone (n. 6 mart. 1961, Cluj) - profesoară, scriitoare, traducătoare

Györfi-Deák György (n. 17 apr. 1964, Timișoara) - profesor, publicist, traducător

Ion Ivănescu (n. 12 febr. 1932, Bușteni, jud. Prahova)
- profesor
Kompó István (n. 31 mart. 1920) - medic
Lőrinczi Gyula (n. 3 sept. 1929) - matematician,
geodez, politician
Vasile-Marcel Lucaciu (n. 14 iul. 1966) - profesor,
poet, critic literar
Aurel Martin (n. 15 mai 1926 - m. 15 dec. 1993,
București) - critic și istoric literar, traducător
Mátyus Éva (n. 29 iul. 1951) - inginer
Molnár János (n. 16 oct. 1955) - preot
Călin Mureșan (n. 31 aug. 1968) - actor
Viorel Mureșan (n. 1 apr. 1953, Vicea, jud.
Maramureș) - profesor, poet
Viorica Mureșan (n. 12 iul. 1968) - poetă
Orbán Gyöngyi (n. 17 ian. 1955) - filolog, profesor
universitar
Dora Ortelecan (n. 25 mai 1969) - actriță
Iulia Mariana Pațiu (n. 14 aug. 1960) - inginer,
scriitoare
Dan Pitică (n. 9 apr. 1958) - inginer, profesor
universitar
Romocea Iudith (n. 30 aug. 1967) - învățătoare
Szabó K. István (n. 21 iun. 1977) - regizor, poet,
traducător, dramaturg
Széll Katalin (n. 20 oct. 1944) - artist plastic
Viorel Tăutan (n. 30 apr. 1943, Bocșa Română, jud.
Caraș-Severin) - profesor, scriitor

Daniel Valerius Vlad (n. 24 febr. 1973) - economist, profesor universitar

Wesselényi Miklós, sen. (n. 11 dec. 1750 - m. 25 oct. 1809) - baron, politician

Wesselényi Miklós, jun. (n. 30 dec. 1796 - m. 21 apr. 1850, Pesta, Ungaria) - baron, scriitor, om politic

- **Jibou, monografie** - Daróczi Iosif; Daróczi Viorica; Coste, Gheorghe; Coste, Daniela, 2002
- **Zsibó képekben 1205-2005** - Boda Zoltán Dániel, Csatlós Sándor, Sárközi Pál, Zaláu, 2006
- **Liceul Teoretic Ioan Agârbiceanu Jibou - 50 (Vârsta Școlii, 1957-2007)** - Tăutan, Viorel, Baia Mare, Ed. Bibliotecii *Petre Dulfu*, 2007
- **Centrul de Cercetări Biologice Grădina Botanică Vasile Fati - Jibou, Județul Sălaj - România** - Zaláu, Color Print (mapă de prezentare), 2013
- **Simpozionul de Arte Vizuale *Arta în grădină. Grădina Botanică Jibou*** - Cluj-Napoca, Ed. Eikon, 2013
- **Monografia orașului Jibou, județul Sălaj** - Iacob Ianchiș, Eva, 1974 (dact.)

CUCEU

Atestare documentară: 1388 *Kucho*

Obiective turistice:

- Biserica Ortodoxă a fost construită în perioada 1852-1885 pe locul unei vechi biserici de lemn. În anul 1977 biserica a intrat în reparații capitale. Pictura interioară

a fost realizată în perioada 1979-1981, de pictorul Viorel Nimigeanu

Oameni în memoria locului:

Viorica Pop (n. 25 mai 1957) - învățătoare

HUSIA

Atestare documentară: 1405 *Hozywfału*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, a fost construită în 1800, fiind reparată în 1815

RONA

Atestare documentară: 1338 *poss. Rona*

Obiective turistice:

- Biserica a fost zidită în perioada 1939-1940, pe locul vechii biserici de lemn. Prima pictură s-a realizat în 1959, în stil frescă, apoi în 1982 a fost pictată în ulei de pictorul Stoica

- *Calcarele de la Rona* - este cea mai mică arie naturală protejată din județ, ocupând 0,50 ha, dar compensează prin valoarea științifică pentru istoria geologică a României

- *Gresiile de Rákóczi*

- Piscuiul Ronei, cu o înălțime de 430 m, unde se poate vedea o cruce înaltă de 11 m, construită în perioada 1994-1996 și care simbolizează lupta țăranilor români și maghiari împotriva iobăgiei

VAR

Atestare documentară: 1469 *Ewrmezew*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Apostoli Petru și Pavel*, construită la începutul sec. al XVIII-lea, fiind vehiculată ca dată de atestare anul 1733. Se presupune că pictura a fost realizată de Ioan Pop din Românași
- basorelief *Golgota și Sfântul Mormânt* (în incinta Depozitelor de Stat)
- turnul roman - *Dealul Tărăbailor* (sec. II-III p. Chr.), la SV de sat, dincolo de Valea Seacă, pe un vârf izolat și împădurit, lângă semnul geodezic

Obiceiuri, tradiții specifice: localitatea este renumită prin meșteșugul împletiturilor din nuiele

Oameni în memoria locului:

Eugen Teglaș (n. 4 apr. 1945 - m. 29 iul. 2008, Zalău)
- jurnalist, profesor

• **Monografia satului Var** - Daróczi Iosif; Daróczi Viorica; Daróczi Mihai Iosif, Zalău, Ed. Școala Noastră, 2014

www.primariaajibou.ro

ȘIMLEU SILVANIEI

Atestare documentară: 1251 *Vathasomlyova*

Populația: 14.436 locuitori, din care 8.730-români, 3.000-maghiari, 1.291-romi, 8-germani, 27-slovaci, 4-italieni, 4-alte etnii, 1.372-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situat în partea de vest a județului, la o distanță de 29 km de Zalău. Împreună cu localitățile componente, are o suprafață de 62,26 km²

Este așezat la poalele Măgurii Șimleului, în bazinul hidrografic al râului Crasna

Obiective turistice:

- dealul *Măgura* Șimleului - așezare dacică la est de oraș

- Ansamblul cetății lui Sigismund Báthory (a doua jumătate a sec. al XVI-lea, poarta din 1597); atestată documentar (*castrum*) în 1351 în centrul orașului; în prezent se mai păstrează pavilionul porții, cu două nivele, deasupra gangului boltit, două turnuri, un bastion și o parte din zidurile de apărare. În anul 2007 au avut loc săpături arheologice în vederea unei restaurări și eventuale puneri în valoare a sitului arheologic
- Cetatea Măgura datează din 1319. A fost distrusă în sec. al XVI-lea. În doar două locuri se mai pot vedea urmele a două ziduri de piatră
- Casa Memorială *Iuliu Maniu*, azi sală de expoziții
- Gimnaziul călugărilor minoriți, azi internatul Grupului Școlar *Iuliu Maniu* - monument istoric, construit cca în 1825
- Sinagoga construită în 1876, a fost transformată în primul Muzeu Memorial al Holocaustului din Transilvania de Nord care a fost inaugurat în anul 2005; muzeul a fost cuprins într-un proiect de restaurare, fiind inaugurat și redeschis în toamna anului 2013
- Școala Gimnazială *Sylvania*, construită la sfârșitul sec. al XIX-lea
- Biserica Romano-Catolică datează din 1532 și este construită în stil gotic, supraînălțată în 1892
- Biserica Reformată a fost construită în anul 1730, iar turnul în perioada 1810-1815

- Bustul lui *Simion Bărnuțiu* (dezvelit în 7 septembrie 1930, ridicat de Societatea Culturală Sălăjeană din Cluj)
- Bustul lui *Simion Bărnuțiu* (1969), sculptor Gavril Covalschi, din curtea Colegiului Național *Simion Bărnuțiu*
- Bustul lui *Simion Bărnuțiu* (1983), sculptor Aurel Ciupe, în fața Grupului Școlar Agricol *Ioan Ossian*
- Bustul lui *Báthory István* (2001), sculptor Lőrinc Lehel în curtea Bisericii Romano-Catolice
- Memorial închinat marelui om politic *Iuliu Maniu* (dezvelit în 5 febr. 2017), sculptor Nicu Mihoc - se află în centrul orașului. Ansamblul este compus din statuia lui Iuliu Maniu, care este realizată din bronz și este așezat pe un jilț care subliniază statura lui de om de stat. Cât despre poziția mâinilor: mâna stângă strânsă înseamnă unitate, iar mâna dreaptă cu palma în jos înseamnă poziția liderului care conduce. Toată lucrarea stă pe un pedestal așezat în mijlocul unui luciul de apă care se revarsă peste conturul României Mari. Pe soalea care înconjoară conturul țării este un citat, un fragment din declarația de la 1918 a lui Iuliu Maniu. Pe jilțul personajului este o cergă țărănească pe care sunt motive tradiționale din Moldova, Țara Românească și Transilvania, ceea ce subliniază, pe de-o parte, faptul că la obârșie Iuliu Maniu provenea din rândul țărănimii și a evoluat până la postura de om de stat, pe de altă parte subliniază unitatea celor trei Provinciile românești

- Placa memorială din curtea Muzeului Memorial al Holocaustului, cu lista celor 546 de copii evrei născuți în Șimleu Silvaniei care au fost deportați în iunie 1944 în Ghetoul Cehei - dezvelită în 27 ianuarie 2017

- Statuia *Sfintei Treimi*, ridicată în 1772 pentru a opri epidemia de ciumă - se află în Parcul Central

- Ștrandul termal *Broscărie*: datorită apei termale, funcționează tot anul. Are bazine acoperite și în aer liber, locuri de cazare și campare

Manifestări culturale: Zilele *Báthory*, a fost inițiată în anul 1992, este o sărbătoare anuală, care are loc în luna septembrie

- Zilele orașului Șimleu Silvaniei, prima ediție a avut loc în iulie 2000

- Festival Internațional de Folclor pentru românii de pretutindeni *La Fântâna Dorului*. Prima ediție a avut loc în anul 2000

- Festivalul obiceiurilor de iarnă, se desfășoară în fiecare an în luna decembrie

- *Voces Primavera*, are loc în fiecare primăvară în luna mai

- *O, ce veste minunată!* - festival de colinde organizat anual în luna decembrie

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Ansamblul folcloric *Barcăul*

- Ansamblul de țiterie *Szederinda* (din 2006) - dirijor prof. Gáspár Attila

- Asociația *La Fântâna Dorului* - a luat ființă în anul 2005 având ca scop conservarea și popularizarea artei populare tradiționale
- Fundația *Iuliu Maniu* - fondată în anul 1992, are un caracter cultural, având ca scop organizarea de acțiuni în vederea cunoașterii adevăratei istorii a românilor, de aniversare a marilor evenimente din trecutul poporului nostru
- Fundația pentru răspândirea cărții creștine
- Fundația culturală *Báthory István* - înființată în 1992. Organizează anual *Zilele Báthory*, târguri de carte, sponsorizează concursuri literare, istorice etc. În anul 1998 s-a deschis biblioteca fundației, care numără aprox. 10 000 de volume (cărțile pentru copii se află la Școala Gimnazială *Báthory István*, volumele pentru adulți la sediu)
- Fundația social-culturală *Memorut* - a fost fondată la 29 iulie 1997. Are sediul la Mălădia și Șimleu Silvaniei. Scopul fundației este acela de a cultiva tradiția social-culturală, religioasă și istorică în spațiul de N-V a țării

Periodice:

- *Gazeta Șimleului* - publicație de informare editată de Primăria Orașului Șimleu Silvaniei (din anul 2004)

Oameni în memoria locului:

- Elena Aciu* (n. 1874 - m. 1937, Cluj) - scriitoare
- Traian Albu* (n. 17 iun. 1937, Pietrari, jud. Vâlcea) - profesor, dirijor

Ari-Nagy Alexandru-Vasile (n. 21 mai 1949) - profesor, muzicolog
B. Simon György (n. 25 iul. 1957 - m. 6 apr. 2008) - poet
Balázs Márton (n. 22 sept. 1867 - m. 25 iul. 1948) - etnograf
Bede Jób (n. 8 ian. 1869 - m. 16 febr. 1919) - scriitor, ziarist
Berényi Ádám (n. 6 ian. 1922 - m. 7 dec. 1994) - economist
Elly Berkovits Gross (n. 14 febr. 1929) - scriitoare
Boross Ludovic-Carol (n. 11 iul. 1945 - m. 23 sept. 1998) - compozitor, dirijor
Bölöni Bálint (n. 1857 - m. 29 ian. 1942) - prozator
Bölöni György (n. 30 oct. 1882 - m. 11 sept. 1959) - scriitor, publicist
Emil Bran (n. 11 febr. 1864 - m. 1941) - preot, lingvist
Ovidiu Brazdău (n. 31 dec. 1975) - psiholog
Mircea Breban (n. 20 iun. 1937 - m. 11 mart. 2005) - avocat, artist plastic
Adina Livia Chirila (n. 1 oct. 1964) - învățătoare
Teofil Chiș (n. 1951) - maestru emerit al sportului
Dumitru Corbeanu (n. 17 aug. 1947 - m. 16 noiembrie 2014) - profesor
Demetriu Coroianu (n. 26 oct. 1814 - m. 29 dec. 1891) - vicar al Silvaniei
Dumitru Costălaș (n. 4 aug. 1965) - pictor
Simion Cotoi (n. 9 mart. 1931) - medic
Csók Erzsébet (n. 19 iul. 1979) - inginer

Petre Cupcea (n. 21 mai 1875 - ?) - preot
Claudiu Marius Deaconescu (n. 13 dec. 1968) - artist plastic
Deák Ferenc (n. 9 dec. 1927 - m. 10 mai 2001) - profesor universitar, jurist
Eszenyei Mária (n. 19 iun. 1927 - m. 12 febr. 2016) - preot reformat, teolog, profesor universitar
Farkas Albert (n. 1 aug. 1842 - m. 9 oct. 1915) - scriitor, ziarist
Farmathy Zoltán (n. 9 iul. 1924 - m. 4 ian. 2006) - fotbalist
Farmati Anna (n. 22 ian. 1972) - redactor, pedagog
Eugen Fânățeanu (n. 31 mart. 1939 - m. 11 apr. 1988, București) - cântăreț de operă, operetă
Fodor László (n. 22 iun. 1916, Dej - 26 mai 2014, Salonta) - instructor popular
Fodor Levente (n. 3 aug. 1941) - artist plastic
Formanek Gyula (n. 29 oct. 1931) - farmacist
Gáspár Ferenc (n. 1862 - m. 12 iul. 1923, Budapesta) - medic, prozator
Ion Gheție (n. 21 nov. 1930) - filolog, lingvist
Mircea Traian Gozaru (n. 28 iul. 1939) - scriitor
Hajdu Attila (n. 5 apr. 1945, Cluj - m. 5 dec. 2012, Tîrgu Mureș) - medic stomatolog, artist plastic, scriitor
Halmágyi István (n. 1719 - m. 1 mai 1785, Chilieni) - memorialist, comite
Hary Béla Adalbert (n. 2 oct. 1934 - m. 14 mai 2011, Cluj-Napoca) - compozitor, dirijor

Hegedüs Sándor (n. 17 mart. 1861 - m. 31 ian. 1925) - scriitor
Jakab László (n. 4 febr. 1892 - m. 6 ian. 1967) - scriitor
Joikits Attila (n. 22 sept. 1939, Cluj) - profesor
Alexandru Jula (n. 24 iul. 1934) - solist de muzică ușoară
Keresztes József Róbert (n. 24 mart. 1980) - artist plastic
Kiss Lehel (n. 18 mai 1984) - poet, preot
Krasznay Mihály (n. 29 sept. 1832 - m. 27 aug. 1892, Cluj) - actor
Láng Endre (n. ?) - compozitor, dirijor
Gabriel Antoniu Lavrincic (n. 10 febr. 1976) - profesor, traducător
Ioan P. Lazăr (n. 22 febr. 1862, Suciul de Sus, jud. Maramureș - m. 19 nov. 1915) - învățător
Lux Terka (n. 1873 - m. 9 mai 1938, Budapesta) - scriitoare
Nicolae Man (8 oct. 1956) - artist plastic
Mártonfy Lajos (n. 21 mai 1857 - m. 20 dec. 1908, Gherla) - paleontolog, geolog, profesor
Alice Valeria Micu (n. 14 febr. 1971) - scriitor, traducător, jurnalist
Miháltz Ödön (n. 20 mai 1855 - m. 10 iul. 1887, Miskolc, Ungaria) - profesor
Mózes Teréz (n. 6 nov. 1919) - etnograf
Nagy Dániel (n. 1981) - artist liber profesionist
Nagy Mihail Gheorghe (n. 29 sept. 1937 - m. 2013) - profesor

Nyiszli Miklós (n. 17 iun. 1901 - m. 5 mai 1956, Oradea) - medic, memorialist
Simion Oros (n. 21 ian. 1885 - m. 5 mai 1972) - învățător
Ioan Ossian (n. 27 mart. 1885, Homorodu de Mijloc, jud. Satu Mare - m. 4 ian. 1953) - profesor
Őszi Kornél (8 mai 1869 - 7 aug. 1939, Budapesta) - gazetar
Papp Béla (n. 12 aug. 1936, Dej, jud. Cluj) - profesor, instructor popular
Papp Viktor (n. 13 apr. 1881 - m. 10 mai 1954, Budapesta) - critic muzical, compozitor
Páskuj Lajos (n. 8 sept. 1824 - m. 28 iun. 1887, Satu Mare) - abate-canonic romano-catolic, poet
Pasternak József (n. 19 sept. 1901 - m. 13 sept. 1991, Beverly Hills) - producător de filme
Péterfalvi Szatmáry Károly (n. 24 iul. 1831 - m. 24 ian. 1891, Budapesta) - scriitor, profesor
Gheorghe Pîrvu (n. 7 iun. 1927 - m. 2 apr. 1997) - profesor
Andrei Liviu Pop (n. 1816 - m. 1898) - profesor
Dionisiu Horia Pop (n. 20 nov. 1965) - istoric, cercetător științific
George Pop de Băsești (n. 1 aug. 1835, Băsești, jud. Maramureș - m. 23 febr. 1919) - jurist, om politic
Vasile Pop (n. 25 apr. 1941, Sebiș, jud. Bihor) - inginer
Posta Ervin (n. 15 febr. 1976) - actor
Reismann Irma (n. 20 aug. 1895 - m. 1944) - ziaristă, poetă

Somló József (n. 1 oct. 1893 - m. 21 mai 1954, Budapesta) - solist de operă
Somlyai László (n. 18 febr. 1919 - m. 26 apr. 1975, Dresda) - scriitor, publicist
Somogyi Kálmán (n. 26 aug. 1878 - m. 11 aug. 1953) - avocat
Szabó Mózes (n. 4 mai 1879 - m. 26 sept. 1957, Timișoara) - istoric literar, traducător
Szabó M. Attila (n. 15 nov. 1938) - profesor, redactor de dicționare, istoric literar
Széman Péter (n. 8 nov. 1949, Cluj) - medic
Széman Rózsa (n. 18 nov. 1954, Cluj) - asistent medical
Szentes Ferenc (n. 15 aug. 1907 - m. 20 ian. 1992, Cluj-Napoca) - actor
Szilágyi Bea (n. 18 iul. 1908 - m. 2 oct. 1987, Budapesta) - actriță
Szőnyi Levente (n. 23 oct. 1975) - preot reformat
Marin Ștefan (n. 1 apr. 1945, Șușanii de Jos, jud. Vâlcea) - profesor, publicist
Alexandru Șterca Șuluțiu (n. 15 febr. 1794, Abrud - m. 7 sept. 1867) - vicar
Teodor Topan (n. 6 ian. 1946, Mînău, jud. Maramureș - m. 23 iun. 2006, Mînău, jud. Maramureș) - poet
Gavril Trif (n. 1845, Săcălășeni, jud. Maramureș - m. 1912) - profesor
Gheorghe Dorel Trif (n. 14 iul. 1951, Petreasa, jud. Alba) - inginer, inventator

Turai Tünde (n. 15 febr. 1977, Marghita, jud. Bihor) - etnograf, antropolog

Várady Zsigmond (n. 4 ian. 1865 - m. 17 ian. 1913, Semmering, Austria) - avocat, gazetar

Varga Márton (n. 11 nov. 1886 - m. 11 ian. 1952, Budapesta) - horticultor

Zsigmond Attila (n. 30 iul. 1971) - preot, istoric de artă

• **Contribuții la monografia Liceului *Simion Bărnuțiu* din Șimleu Silvaniei** - Anton, C.; Căbuz, I.; Crișmaru, I.; Papp B.; Pîrvu, Gh., Oradea, 1970

• **Cartea Șimleului** - Vetîșanu-Mocanu, Vasile, București, Ed. Litera, 1985

• **Szilágysomlyó. A Báthory vár**, Cluj-Napoca, 1993

• **A 750 éves Szilágysomlyó 1251-2001** - Hajdu Attila (redactor), Cluj-Napoca, Ed. Művelődés, 2001

• **A szilágysomlyói református egyház története** - Fodor László, Zalău, Ed. Hepe Arthupa, 2005

• **Șimleu Silvaniei - Monografie arheologică** - Pop, Horea; Bejinariu, I.; Bejinariu, C.; Sana, Daniel; Băcuet-Crișan, Sanda; Băcuet-Crișan, Dan; Csók Zsolt, Cluj-Napoca, Ed. Mega, 2006

• **Viitorul trecutului** - Corbeanu, Dumitru, Șimleu Silvaniei, Ed. Tipovid, 2011

• **Adevăr și mit despre tezaurele șimleuane** - Corbeanu, Dumitru, Șimleu Silvaniei, Ed. Tipovid, 2013

• **Retrospectiva sportului șimleuan. Rezumat 1935-2013** - Ștefan, Marin, Zalău, Ed. Silvania, 2013

BIC

Atestare documentară: 1956 *Bic*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Adormirea Maicii Domnului* de la Mănăstirea Bic, a fost construită în Stîna în anul 1778 și zugrăvită de meșterul Ioan Olariu și Andreian (Gorga). A fost mutată la Bic în anul 1997. În biserică se găsesc cinci icoane pe lemn de mare valoare: Maica Domnului cu Iisus, Adormirea Maicii Domnului, Arhidiaconul Ștefan, Maica Domnului cu Pruncul. În data de 8 mai 2004 s-a adus de la București Icoana Maicii Domnului, icoană făcătoare de minuni. Piatra de temelie a noii biserici a fost pusă în anul 1996, având hramul *Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul*. Întregul ansamblu mănăstiresc se numește *Sfânta Treime*

CEHEI

Atestare documentară: 1259 *terra Chechy*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*. A fost strămutată din satul Cîmpia în anul 1763. Se presupune că pictura a fost realizată de zugravul Nichita din Zalnoc, la sfârșitul sec. al XVIII-lea

- Biserica Ortodoxă *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, construită în anul 1948, renovată și resfințită în 11 oct. 2009

- *Balta Cehei* - rezervație naturală de tip faunistic, situată în lunca râului Crasna, are o întindere de 7,30 ha la o altitudine medie de 192 m

Oameni în memoria locului:

Gheorghe Boșca (n. 23 apr. 1927) - profesor

Constantin Milaș (n. 11 mai 1938) - lingvist

Vasile-Romul Pop (n. 20 mart. 1939) - preot, eseist

PUSTA

Atestare documentară: 1956 *Pusta*

www.simleusilvaniei.ro

Comuna **AGRIJ**

Populația: 1.370 locuitori/comună, din care 953-români, 3-maghiari, 377-romi, 37-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea de sud-est a județului, la o distanță de 22 km de Zalău, are o suprafață de 33,03 km²

AGRIJ

Atestare documentară: 1459 *Felegreg*

Obiective turistice:

- Biserica Ortodoxă - a fost construită în perioada 1906-1909. Este o biserică de piatră în stil gotic. Pictura a fost realizată de Szeman Ștefan în ulei pe pânză și a fost terminată în 1910. Pictura a fost refăcută în 2011 de pictorul clujean Tuluc Daniel, a fost sfințită

în 29 iunie 2013, având hramul *Sf. Apostoli Petru și Pavel*

Obiceiuri, tradiții specifice:

- țesătorie și cusătorie tradițională

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Grupul de datini și obiceiuri al copiilor

- Ansamblul de dansuri țigănești *Porumbița*

- Grupul vocal al Școlii Gimnaziale Agrij

Oameni în memoria locului:

Gabriel-Viorel Gârdan (n. 16 sept. 1977) – preot

Aurica Grec (n. 16 apr. 1962) - inginer chimist, prof. univ. dr.

· **Rămâi sănătos Agriju: folclor muzical de pe Valea Agrijului** - Jecan, Viorel, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2009

RĂSTOLȚU DEȘERT

Atestare documentară: 1600 *Alsó Rajtocz*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Adormirea Maicii Domnului*, a fost construită în perioada 1802-1809, din lemn masiv de stejar. A fost pictată de meșterul Ioan Pop din Românași

Obiceiuri, tradiții specifice:

- un obicei specific satului este reprezentat de organizarea înaintea nunții a *piperului*. O întâlnire între tinerii din sat similară cu petrecerea burlacilor. La *piper* mergeau fetele, feciorii și mirii. Aceștia erau în

centrul atenției pentru că își luau rămas bun de la feciorie. Dacă cumva mirele sau mireasa sunt regretați de vreun iubit sau iubită din sat, strigăturile sunt adresate și celui ce a părăsit, dar și celui părăsit - *uratul din deal*, înainte de Anul Nou. Pe două dealuri opuse se adună grupuri de tineri, în special bărbați ce aprind focuri mari și încep să strige într-un dialog prin care este evaluat fiecare tânăr sau gospodar din sat; tot satul ascultă cu luare aminte și astfel fiecare își află modul cum este apreciat de colectivitate

Oameni în memoria locului:

Silvia Bodea Sălăjan (n. 31 mai 1949) - profesoară, scriitoare

Gavril Vlaicu (n. 12 oct. 1946) - horticultor

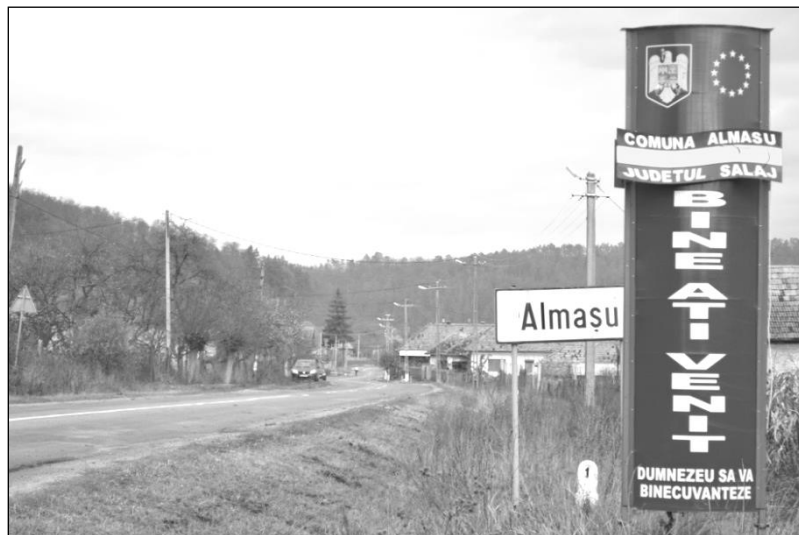

· **Răstolțu Deșert. Satul dintre dealuri** - Vlaicu, Gavril, Zalău, Ed. Sylvania, 2005

· **Satul Răstolțu-Deșert - Metafora unei iubiri: monografie** - Bodea Sălăjan, Silvia, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2010

www.comunaagrij.ro

Comuna ALMAȘU

Populația: 2.237 locuitori/comună, din care 1.233-români, 725-maghiari, 218-romi, 61-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea sudică a județului, în bazinul hidrografic al râului Almaș, la 51 km față de Zalău. Are o suprafață de 159,70 km²

ALMAȘU

Atestare documentară: 1239 *monasterium de Almaș*

Obiective turistice:

- *Cetatea Almașului:* a fost construită în perioada 1249-1278, fiind una dintre cele mai vechi cetăți din țara noastră, situată la o altitudine de 500 m de șoseaua Zalău - Huedin, pe malul drept al văii, pe coama dealului numit *Între șanțuri*. Cetatea medievală este amintită prima dată în anul 1370, când regele Ludovic

cel Mare o donează magistrului Bebek György și fiilor acestuia Imre și Detre, respectiv nepoților György, László și Ferenc. În perioada 1545-1546, cetatea a aparținut domnului Moldovei, Petru Rareș. Ruinele rămase sunt înscrise în lista monumentelor istorice din Județul Sălaj

- Monumentul Eroilor Români din Primul și al Doilea Război Mondial este amplasat în curtea primăriei, are formă de obelisc, din beton și are o înălțime de 5,5 m. Pe partea frontală a obeliscului este inscripționat următorul text: *Slavă eroilor căzuți în războaiele dintre anii 1914-1918 și 1940-1944*

- Monumentul Eroilor Români din Primul și al Doilea Război Mondial, amplasat în fața Bisericii Ortodoxe, realizat cu sprijinul Primăriei Almașu în 27 aprilie 2008, cu inscripția *Cinste eroilor noștri 1914-1918, 1940-1944*. Pe placa din marmură albă sunt inscripționate numele eroilor căzuți în Primul (18) și al Doilea Război Mondial (10)

- Conacul *Csáky*. Conacul din centrul moșiei s-a construit sub cetatea Almașului (donată în 1594 de Báthory Zsigmond familiei Csáky). Monumentul istoric a fost construit în perioada 1815-1819, este alcătuit din două construcții principale cu mansardă, care au fost unite de-a lungul timpului. Deasupra ușii era o tăbliță pe care era inscripționat anul 1819 și un blazon. Astăzi proprietar este Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău. Clădirile anexe au fost demolate, din fostul conac mai existând doar ruine

- Biserica Reformată - datează din sec. al XVIII-lea.
Orga a fost construită în 1902 de Csintalan Gyula

Manifestări culturale:

- *Ziua Cetății Almașului* - se desfășoară anual în duminica din săptămâna 16-22 august, începând din anul 2009

Obiceiuri, tradiții specifice: colindatul

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Ansamblul romilor *Romanița* - a participat și la festivaluri naționale (Horezu - Vâlcea, Mediaș etc.)

BĂBIU

Atestare documentară: 1291-1294 *Babun*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată - construită pe locul unei vechi biserici de lemn din sec. al XVIII-lea care a ars. Noua biserică a fost construită în anul 1935 după planul arhitectului Kós Károly, din vechea biserică păstrându-se câteva picturi care au fost realizate de Kövendi Asztalos János în anul 1763

CUTIȘ

Atestare documentară: 1453 *poss. Kewkenpathak*

Parteneriate cu străinătatea: Safre, Franța

• **Monografia satului Cutiș** - Sabău, Liviu, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2015

• **Parohia Greco-Catolică Cutiș în documente** - Sabău, Liviu, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2017

JEBUCU

Atestare documentară: 1391 *Sobok*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată a fost construită în anul 1681. Clopotele au fost turnate în 1792 și 1803, iar orga a fost realizată în anul 1819

MESTEACĂNU

Atestare documentară: 1431 *yayuode (valahales) de Nyres*

PETRINZEL

Atestare documentară: 1370 *possessiones ambe Petri*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată, reconstruită prin anii 1700, modificată (lărgită) în 1903

SFĂRAȘ

Atestare documentară: 1262-1270 *terra Fornos*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată a fost construită în anul 1750 pe ruinele unei biserici mai vechi datată 1505-1510. Amvonul a fost realizat în 1750 de Umling Lőrinc, iar tavanul casetat de Asztalos János. Turnul clopotniței adăpostește cel mai vechi clopot din zonă, el fiind datat 1475

- Conacul Szentiványi, a fost construit în 1893 de Szentiványi Gyula și Szabó Polixénia din Turia de Jos. În prezent în clădire funcționează un cămin de bătrâni

STANA

Atestare documentară: 1288 *terra Zthana*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată cu tavan casetat, datată din anul 1640, modificată în 1742 și lărgită în 1838
- fânețe naturale și arborete (rezervație naturală)

Oameni în memoria locului:

Kós András (n. 4 nov. 1914 - m. 11 iun. 2010, Cluj-Napoca) - sculptor

ȚĂUDU

Atestare documentară: 1334 *Thoy*

· **Monografia comunei Almașu** (need.)

www.comunaalmasu.ro

Comuna BĂBENI

Populația: 1.742 locuitori/comună, din care 1.645-români, 11-maghiari, 32-romi, 54-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezat în partea nord-estică a județului, la o distanță de 44 km față de Zalău, având o suprafață de 53,89 km². Comuna se întinde la contactul a trei mari unități de relief: Culoarul Someșului, Dealurile Șimișna-Gîrbou și Podișul Purcăreț-Boiu Mare-Jugăstreni

BĂBENI

Atestare documentară: 1377 *Baba*

Obiective turistice:

- Biserica Ortodoxă a fost construită în anul 1873. În anul 1926 a fost pictat interiorul, în aceeași perioadă

făcându-se și lucrările de restaurare. În anul 1991 biserica a fost renovată, fiind refăcută și pictura interioară

- cariera de calcar - prima carieră a fost deschisă în vremea Austro-Ungariei. Cu timpul au mai fost deschise câteva sectoare. În urma unei explozii s-a descoperit peștera de la Cuciulat

Oameni în memoria locului:

Valer Vlad (n. 30 nov. 1945 - m. 14 iul. 2001) - profesor

CIOCMANI

Atestare documentară: 1461 *Chokman*

Oameni în memoria locului:

Simeon Rotariu (n. ? - m. ?) - învățător, folclorist

Vasile Rusu (n. 10 iun. 1936) - scriitor

CLIȚ

Atestare documentară: 1554 *Kylych*

Obiective turistice:

- Rezervația naturală peisagistică *Stanii Clițului* se întinde pe o suprafață de 16 ha. Aceasta este considerată a fi cea mai mare deschidere în formațiunile Oligocene din întreg Bazinul Transilvaniei. Pe stâncile golașe crește o specie rară de plantă, *Iarba neagră*, care s-a adaptat foarte bine la condițiile de mediu

- partea superioară a Văii Clițului, numită și *Valea Umbrelor*, atrăgătoare prin nișele din stânci, ea fiind un defileu cu multe ramificații

PIROȘA

Atestare documentară: 1603 *Pirosfalva*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, datează, probabil, din sec. al XVII-lea, construită din lemn de stejar

POIENIȚA

Atestare documentară: 1543 *Poynycza*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, datează din sec. al XVIII-lea. Biserica renovată a fost zugrăvită în anul 1863 de zugravii Mihail Șoimușan din Moigrad și Ioan Prideru din Oarța

- culmea dealului Poienița cu pietrele *Moșu* și *Baba*. *Moșu* are o înălțime de 12-13 m și o grosime de 3,5 - 5,5 m. *Baba* are o înălțime de cca 5 m și un diametru de 7,5 m

www.comunababeni.ro

Comuna BĂLAN

Populația: 3.722 locuitori/comună, din care 3.530-români, 11-maghiari, 101-romi, 80-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în partea sud-estică a județului, la o distanță de 45 km de Zalău. Suprafața totală a comunei este de 94,70 km²

BĂLAN

Atestare documentară: 1399 *Balashaza*

Obiective turistice:

- Sfânta Mănăstire *Adormirea Maicii Domnului*, situată la aprox. 4 km de satul Chendrea datează din secolul al XIV-lea. Prima bisericuță din poiana mănăstirii a fost ridicată de credincioșii din Bălan și în jurul anului 1848 a fost mutată în sat (fără Sfânta Masă), în incinta cimitirului parohial, unde se află și

azi. Sfânta Masă a rămas pe locul inițial, fiind expusă intemperiilor până-n 1860, când a fost îngrădit și acoperit Sfântul prestol cu un altar miniatural din bârne de stejar și acoperit cu șindrilă, de o familie evlavioasă din Bălan. După anul 1990, pentru înfrumusețarea locului, credincioșii au mai adăugat naosul și pronaosul, urmând planul original al primei biserici (dreptunghiular, cu absidă poligonală). Pe latura sudică a mănăstirii a fost construită în 1926 o biserică pavilionară din lemn, la inițiativa preotului paroh din acea vreme, Pop Ioan din Bălan. În 15 august 1983 a avut loc sfințirea lucrărilor de reparație de la mănăstire și s-a reluat tradiția de pelerinaj. Mănăstirea a avut obște de călugări până-n toamna anului 2010 când a devenit schit de maici, numărând în prezent o monahie, două rasofore și două surori. În vara anului 2011 a fost ridicat un altar de vară din lemn de brad, realizat în stil maramureșean

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* din Bălan (Joseni), datată 1695, este construită din lemn de ulm și stejar. Pictura este din ulei pe pânză care s-a făcut în anul 1806, pictorul fiind necunoscut

- Biserica de lemn *Adormirea Maicii Domnului* din cimitirul parohial Bălan (Cricova), nu se cunoaște data construcției. Se presupune că ar fi începutul sec. al XVII-lea. Se știe doar că în anul 1849 a fost adusă de la hotar și reconstruită în cimitirul satului

- Monumentul eroilor în formă de cruce, amplasat în curtea Bisericii Ortodoxe este construit din beton

armat, piatră și marmură neagră, având inscripția *În cinstea eroilor din satul Bălan*, fiind trecute și numele celor 33 de eroi din Primul și al Doilea Război Mondial. Lucrarea a fost începută în 2012. A fost sfințită în 30 iunie 2013

Oameni în memoria locului:

Isai Călăcean (n. 9 iul. 1927) - meșter

Dinu Iancu Sălăjanu (n. 2 iul. 1969) - solist de muzică populară

Grigore Haiduc (n. 14 mai 1937) - meșter

CHECHIȘ

Atestare documentară: 1350 *Kwtteusmezeu*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Buna Vestire* a fost ridicată în 1797 și a fost renovată în perioada 1897-1899. Interiorul bisericii a fost pictat în anul 1965. A funcționat până în anul 1993 când s-a sfințit biserica nouă

- 4 morminte ale eroilor (din beton) în Cimitirul Ortodox și o placă comemorativă cu inscripția *Veșnica aducere aminte, adâncă recunoștință și neconținut omagiu soldaților - eroi căzuți în lupta împotriva dușmanilor hitleriști pe teritoriul satului Chechiș în ziua de 16 octombrie 1944. Locuitorii satului Chechiș, la a 35-a aniversare a zilei eliberării*

Oameni în memoria locului:

Ligia Maria Souca (n. 17 mai 1959) - profesoară

CHENDREA

Atestare documentară: 1350 *poss. Kendurmezeu*

Obiective turistice:

- Monumentul așezat în locul numit *Dâmbu Șurii* pe șoseaua Jibou-Hida în Chendrea, troiță în memoria colaboratorului de seamă al lui Avram Iancu care în 1848 a luptat împotriva latifundiarilor din comuna Hida, și a fost spânzurat în acest sat. Are următorul înscris placat în marmură neagră: *S-a ridicat acest monument în memoria eroului IOANICHIE DRUHORA comandant de lăncieri în Revoluția de la 1848 ucis mișelește de detașamentele ungurești în Răzmerița de la Dragu în anul 1849.* Deasupra înscrisului sunt placate din aramă un înger și o cruce, iar sub acestea tricolorul României, sub înscris sunt desenate două săbii așezate cruciș. Monumentul a fost construit din ciment armat cu fier beton în vara anului 2002, iar dezvelirea și sfințirea a avut loc pe 8 noiembrie 2002. Monumentul a fost ridicat de credincioșii satului Chendrea, având ca meșter pe Morar Ioan ajutat de membrii Consiliului Parohial și de Ianchiș Vasile sub îndrumarea directă a preotului satului, Sâia Ghiorghe

- placa comemorativă *Slavă eroilor din Chendrea*, executată din marmură neagră și fixată pe un suport făcut din ciment armat cu fier beton de Lucăcel Vasile de la Cooperativa *Constructorul* Zalău, este amplasată în curtea Bisericii Ortodoxe. A fost executată și dezvelită în anul 1992. Această placă a fost ridicată în

cinstea eroilor satului Chendrea căzuți la datorie pentru apărarea neamului, limbii, graiului, credinței strămoșești, hotarelor României în Răscoala de la Bobîlna-1437, în Revoluția de la 1848 și în cele două războaie mondiale 1914-1918 și 1940-1944. Pe placă sunt înscrise numele eroilor din localitate

- Monumentul Eroilor din Cimitirul Ortodox, ridicat în cinstea eroilor din Chendrea și Trestia căzuți în cele două războaie mondiale, în Răscoala de la Bobîlna și în Răzmerița de la Dragu. Acest monument a fost început în toamna anului 1982 și a fost terminat și sfințit în anul 1985. A fost executat din piatră, tăiată și șlefuită în formă de cuburi, trei dintre ele având dimensiuni de 50 cm/50 cm, iar unul de 1 m/50 cm, monumentul fiind prezentat printr-o cruce privită din toate părțile. Pe cubul de sus, pe latura din față sunt sculptate două săbii așezate cruciș. Proiectul a fost executat de Morar Vasile din Chendrea, pe latura din față cu inscripția *Ridicatu-s-a acest monument întru jertfa eroilor acestor locuri, căzuți pentru apărarea demnității sociale și credinței strămoșești pentru reîntregirea neamului românesc, 1983*. Pe celelalte laturi sunt înscrise numele eroilor

- Biserica *Buna Vestire*, a fost începută în anul 1957. S-a terminat de zidit în 1959. Lucrările de pictură au început în anul 1973 și s-au terminat în anul 1975

Oameni în memoria locului:

Vasile Burian (n. 2 sept. 1951) - învățător, locuiește la Chechiș

Ilie Popescu C. (n. 17 iul. 1947, Stoina, jud. Gorj) - profesor

· **Chendrea. Trecut și prezent** - Popescu, Ilie; Socaci, Amalia-Elena; Rusta, Marinela-Elena, Zalău, Ed. Sylvania, 2008

GĂLPÎIA

Atestare documentară: 1350 *poss. Galpuna*

Obiective turistice:

- Biserica *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, începută în 1931. Cea veche a fost mutată la Ciucea, în incinta castelului poetului Octavian Goga
- cinci morminte ale eroilor căzuți în al Doilea Război Mondial, trei în Cimitirul Pusta, 2 în curtea Bisericii Ortodoxe, semnele de căpătâi sunt confecționate din beton

GÎLGĂU ALMAȘULUI

Atestare documentară: 1560 *Chalgo*

Obiective turistice:

- Biserica Parohială a fost construită în anul 1805 de către contesa Haller Rozalia. Biserica veche de lemn care a existat până în 1750, nu se mai află în sat. Urmele ei s-au pierdut în vreme
- *Grădina Zmeilor*, rezervație naturală de interes național, este situată la o altitudine medie de 290 m, pe o suprafață de 3 ha. Cele mai impresionante sunt două stânci în formă de prismă, numite *Zmeul* și *Zmeoaica*.

Alte blocuri de piatră au fost denumite *Moșu, Eva, Dorobanțu, Fata Cătănii* etc. Unele dintre ele au o înălțime de 10-12 m, altele au rămas ca niște movile de 1 m. Localnicii numesc acest Complex Megalitic - *Fata Cătănii*, după legenda care circulă despre această zonă peisagistică

- Monumentul eroilor în formă de cruce placată cu marmură neagră (confectionat din beton armat, piatră și marmură neagră) amplasat în curtea Casei Parohiale, dezvelit în anul 2009. Pe monument sunt inscripționate următoarele: *Spre veșnica cinstire a eroilor căzuți pentru apărarea patriei și a credinței strămoșești, pentru integritatea neamului, pentru libertatea și demnitatea noastră și numele a 30 de eroi din sat*

Oameni în memoria locului:

Irina Goanță (n. 15 iun. 1947) - profesoară

Ioan Goron (n. 25 nov. 1892 - m. 10 ian. 1943) - profesor, redactor

www.primariabalan.ro

Comuna BĂNIȘOR

Populația: 2.022 locuitori/comună, din care 1.962-români, 9-maghiari, 23-romi, 28-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în Depresiunea Șimleului, în bazinul hidrografic al Banului, afluent de stânga al râului Crasna, la 30 km de Zalău. Are o suprafață de 32,10 km²

BĂNIȘOR

Atestare documentară: 1213 *villa Ban*

Obiective turistice:

- Biserica Ortodoxă - a fost construită în perioada 1894-1896. Biserica veche a fost demolată în 1897. În 1995 a fost renovată și pictura interioară a fost refăcută
- Monumentul eroilor din Primul Război Mondial, ridicat în 1936

- crucea din curtea bisericii ridicată în anul 1971 în memoria eroilor bănișoreni căzuți în cel de-al Doilea Război Mondial

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Asociația *Fiii satului Bănișor*

Oameni în memoria locului:

Sterian Violin (n. 28 oct. 1951, Bretea Română, jud. Hunedoara) - profesor

Artemiu Iosif Vanca (n. 18 iun. 1936) - inginer

Tiberiu Vanca (n. 1 aug. 1933) - avocat

- **Bănișor. Monografie - amintiri** - Violin, Sterian; Vanca, Artemiu, Cluj-Napoca, Ed. Supergraph, 2005
- **Bănișorul mitic** - Vanca, Tiberiu, Deva, Ed. Călăuza, 2007
- **Comoara din Dealul Magiarului** - Vanca, Artemiu, București, Ed. Contrast, 2009
- **Secretul comorii** - Vanca, Artemiu, București, Ed. Contrast, 2010
- **Comorile de sub Meseș** - Vanca, Artemiu, București, Ed. Contrast, 2011
- **Iubirile băieților din Valea Banului** - Vanca, Artemiu, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2012
- **Zori întunecate** - Vanca, Artemiu, București, Ed. Arefeana, 2013
- **Bănișor** - Anuarul Asociației *Fiii Satului Bănișor* (din 2004)

BAN

Atestare documentară: 1213 *villa Bani, Ban*

Oameni în memoria locului:

Ioan Iepure (n. 27 mart. 1959) - scriitor

PECEIU

Atestare documentară: 1214 *villa Pechely*

Oameni în memoria locului:

Florian Onica (n. 17 mart. 1954) - preot, profesor

- **Dor de Peceiu** - But, Sofia, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2014
- **Peceiu (1214-2014). Schiță monografică** - Onica, Florian, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2014
- **Povestea unui sat sălăjean, între document și oralitate: Peceiu** - Iepure, Ioan Viorel (coordonator), Zalău, Ed. Porolissum; Ed. Caiete Silvane, 2014

- **Comuna Bănișor până în zilele noastre** - Maior, Floare, Biblioteca Comunală Bănișor, 2000 (dact.)

www.primariabanisor.ro

Comuna **BENESAT**

Populația: 1.536 locuitori/comună, din care 1.099-români, 423-maghiari, 14-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în partea de nord a județului, în partea estică a Bazinului Cehu Silvaniei, pe Valea Someșului, la 18 km față de Jibou și 44 km de Zalău, are o suprafață de 28,75 km²

BENESAT

Atestare documentară: 1475 *Benedfalwa, Benedfalva*

Obiective turistice:

- Defileul Someșului dintre Benesat și Țicău - Strâmtoarele Someșului - Masivul Dealul Mare (toate în aceeași zonă)

- Statuia *Maicii Domnului*, a fost ridicată în 1822. Este cioplită în piatră și se găsește în curtea casei lui Moldovan Petre, la 30 m de drumul principal
- Biserica de piatră *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, se presupune că a fost construită în jurul anului 1778
- Biserica Reformată construită în anul 1909
- Lacul Benesat cu o suprafață de 4,5 ha și o adâncime de 2-3 m. S-a format în urma inundațiilor din 1970 și în urma dragărilor. Lacul a fost populat cu crap, caras și alte specii de pește și este inclus în circuitul turistic

ALUNIȘ

Atestare documentară: 1246 *Sceplok*

Obiective turistice:

- Biserica *Sf. Apostoli Mihail și Gavriil*, în stil bizantin în formă de cruce, a fost construită în perioada 1937-1942. A fost construită de Weel Titto din Jibou și a fost pictată de pictorul Mureșan Aurel din Satu Mare
- crucea de lemn din curtea bisericii, nu se cunoaște anul ridicării
- crucea de piatră cioplită (1933), în curtea bisericii
- crucea de piatră cioplită, ridicată după al Doilea Război Mondial de către credincioșii Boda Gheorghe și Năprădean Rozalia, în memoria celor doi soldați căzuți pe front. Crucea este situată în curtea bisericii
- crucea de lemn cioplit și sculptat, renovată în 1932, ridicată în hotarul dinspre est al satului
- crucea de lemn sculptat, ridicată de Domuța Teodor în anul 1924, amplasată în cimitirul vechi

- crucea de lemn cioplit, ridicată de Boda Rozalia în grădina casei, după cel de-al Doilea Război Mondial
 - crucea monument de piatră cioplită, ridicată de familia Mureșan în anul 1933, așezată în partea de apus a satului
 - monumentul eroilor morți în cele două războaie mondiale
 - monumentul de piatră firidă, cu bustul Maicii Domnului, ridicat de familia preotului Laurențiu Bran, înainte de Primul Război Mondial, în cimitirul vechi, aproape de vechea biserică
 - cruce monument de piatră ridicată de familia Lucăcel, în 1978, situată în cimitirul nou
 - cariera de piatră
 - Muzeul Etnografic a luat ființă în anul 2007 printr-un proiect finanțat de Banca Mondială. Muzeul funcționează în clădirea școlii, iar în cele două săli sunt expuse în jur de 150 de obiecte de vestimentație și casnice, unelte care reflectă îndeletnicirile alunișenilor
- Asociații, fundații, societăți culturale:**

- Grupul vocal folcloric *Săplăcancele*
- formația de dansuri populare cu membri din trei generații

Obiceiuri, tradiții specifice: *șezătoarea* și *claca* sunt obiceiuri vechi în Aluniș. Șezătoarea a constituit unul dintre obiceiurile cu funcții complexe, cu rol important în evoluția culturii. A jucat un puternic rol social, contribuind la închegarea și menținerea sentimentului de colectivitate al membrilor obștei, constituind

prilejuri sociale unde se transmitea și se prelua tradiția, unde se învățau comorile creației populare orale. Claca era o acțiune de muncă colectivă întreprinsă în scopul de întrajutorare reciprocă

- *Cântecul de seceriș* și *Cununa* sunt obiceiuri moștenite din bătrâni. Cântecul înveselea inimile oamenilor, îi îndemna la muncă. *Horea săcerii* vorbește și despre un moment mai îndepărtat și trist din viața țaranului român când pentru o plată de nimic trebuiau să lucreze pământul

Aceste obiceiuri au fost practicate în majoritatea satelor sălăjene.

Oameni în memoria locului:

Constantin Cobârzan (n. 19 nov. 1939) - profesor

Grigorie M. Croitoru (n. 1 febr. 1939, Preotești, com. Gorunești, jud. Vâlcea) - profesor

Maria V. Croitoru (n. 17 aug. 1947) - profesor

Flavius Lucăcel (n. 26 aug. 1968) - artist plastic, scriitor

· **Pe unde umblă doru - folclor literar din satul Aluniș** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2004

· **Nume de oameni, nume de animale, nume de locuri în satul Aluniș** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2005

· **Obiceiul de a chiui și chiuiturile din satul Aluniș, județul Sălaj** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2007

- **Din folclorul copiilor și tinerilor din Aluniș** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2008
- **Meșteșugul și arta populară în satul Aluniș** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2008
- **Din datinile, eresurile și practicile magice ale alunișenilor la începutul mileniului al treilea** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2010
- **Glosar de cuvinte regionale aparținând graiului vorbit în satul Aluniș** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2011
- **Obiceiul de a colinda și colindele din satul Aluniș** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane; Cluj-Napoca, Ed. Eikon, 2013
- **Cealăii lumii** - basme/povești, snoave, legende, bancuri (culese din Aluniș de-a lungul anilor) - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016

BIUȘA

Atestare documentară: 1388 *Beushaza*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată (1650), de lemn și acoperită cu paie
- Biserica Reformată, construită în 1913. Clopotnița a fost înlocuită cu un turn care are o înălțime de 24 m, are două clopote, cel mai vechi datând din 1926

- **Istoria comunei Benesat** - Gavra, Augustin Leontin, Tîrgu Mureș, Ed. Edu, 2014
- **Monografia comunei Benesat. Lucrare de licență** - Muntean, Cristina, 2004 (need.)

www.primaria-benesat.ro

Comuna **BOBOTA**

Populația: 3.766 locuitori/comună, din care 2.987 români, 38-maghiari, 592-romi, 149-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în partea de nord-vest a județului, la 34 km de Zalău și 23 km față de Șimleu Silvaniei. Are o suprafață de 69,83 km²

BOBOTA

Atestare documentară: 1213 *villa Babud*

Obiective turistice:

- Centrul Cultural *Șincai-Coposu*, inaugurat la 22 noiembrie 1998. Muzeul este compus din mai multe încăperi, dedicate celor doi oameni politici, cu multe informații legate de viața și opera marilor personalități.

Obiectele de ceramică, ce decorează încăperile, sunt în mare parte unicate

- Bustul lui Corneliu Coposu din curtea interioară a muzeului, dezvelit la 22 noiembrie 1998

- la intrarea în satul Bobota, pe șoseaua județeană care leagă județul Sălaj de județul Satu Mare se află Fântâna *Gheorghe Șincai* - lângă această fântână marele cărturar a dat sfaturi și îndrumări locuitorilor din comună

- izvorul sulfuros, izvoarele feruginoase

- prezența lalelei pestrițe, plantă ocrotită prin lege

- Cimitirul Eroilor

- Mănăstirea *Nașterea Sf. Ioan Botezătorul*. În 14 iunie 2004 s-a pus piatra de temelie a mănăstirii

Oameni în memoria locului:

Gavril Baican (n. 15 oct. 1942) - inginer

Corneliu Coposu (n. 20 mai 1914 - m. 11 nov. 1995, București) - jurist, om politic

Demetriu Coroianu (n. 26 oct. 1814, Așchileu Mare - m. 29 dec. 1891) - preot

Pop, Vasile-Marinel (n. 12 aug. 1973) - cercetător științific

Sas, Gheorghe (n. 12 febr. 1971) - profesor

Seling Pop, Rodica (n. 24 oct. 1975) - profesoară

• **Monografia localității Bobota între istorie și memorie.** Coordonator Marin Pop, Cluj-Napoca, Ed. Eikon, 2013

DERȘIDA

Atestare documentară: 1349 *Derzsida*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, datează din anul 1700. Pictura a fost terminată în anul 1771 și a fost făcută de Nichita. Se mai păstrează urme de pictură exterioară

ZALNOC

Atestare documentară: 1327 *Zanuk*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, data construirii bisericii este considerată ca fiind anul 1700. A fost construită din bârne de stejar, îmbinate fără cuie și pictată în stil oriental. Biserica a fost construită de meșterul Petre și zugrăvită de Nichita. Pictura a fost realizată de Țiple Popa sau Ioan din urba Deda la sfârșitul secolului al XVIII-lea

- izvoare minerale sulfuroase - în anul 1888 funcționa aici o stațiune balneară pentru tratarea reumatismului, în prezent fiind într-o avansată stare de degradare

- în *Pădurea Ursoiului* (la circa 2,5 km de Zalnoc) se găsește *Peștera Pintii* (Peștera lui Pinte), constând într-o adâncitură de 20 m lungime, 5 m lățime și 8-10 m înălțime și *Masa lui Pinte*. În această peșteră, cu pereți aproape verticali, din piatră brută s-ar fi ascuns Pinte Viteazul în timpul răscoalei curuților

- în pădurea Chegii (la aproximativ 4 km de sat), în codrul numit Făgetul Mare, sunt ruinele cetății vechi a Zalnocului

Oameni în memoria locului:

Ioan Vasile Bulgărean (n. 14 ian. 1961) - ofițer

Ioan Tomole (n. 9 iul. 1946) - profesor, istoric

• **Monografia comunei Bobota** (dact.)

www.primariabobota.ro

Comuna **BOCȘA**

Populația: 3.206 locuitori/comună, din care 1.572-români, 1.284-maghiari, 281-romi, 69-informație nedisponibilă

Așezare geografică: se întinde în Depresiunea Zalău, la o distanță de 18 km față de Zalău, are o suprafață de 47,34 km²

BOCȘA

Atestare documentară: 1349 *villa Baxa*

Obiective turistice:

- Centrul Cultural *Simion Bărnuțiu*, este un monument istoric construit în perioada 1937-1938. Clădirea a fost construită pentru a fi sediul Primăriei. În 19 iulie 1985 a fost înființat Muzeul Satului în aceeași clădire,

dându-i-se numele de Centru Cultural și s-a dezvelit al doilea bust al lui Simion Bărnuțiu, lucrare turnată în bronz - autor Gabriela Manole Adoc, așezat în fața Centrului Cultural. Muzeul are trei săli principale de expoziție, o bibliotecă cu cărți vechi și valoroase și o sală de conferințe. Expoziția din primele două încăperi cuprinde obiecte tradiționale din lumea satului, precum și obiecte arheologice din diferite perioade istorice. A treia încăpere este dedicată exclusiv lui Simion Bărnuțiu. Centrul Cultural a fost reabilitat și consolidat în perioada 2012-2013, printr-un proiect finanțat de Primăria Bocșa

- Monumentul lui Simion Bărnuțiu ridicat în anul 1878, a fost dezvelit la 14 iulie 1889. Monumentul este sub formă de obelisc, înalt de 3 m, este din marmură neagră și piatră

- Biserica Greco-Catolică *Sfânta Maria*, construită în perioada 1937-1940, prin contribuția credincioșilor. Ea a fost proiectată cu o criptă pentru așezarea osemintelor lui Simion Bărnuțiu și ale lui Alimpiu Barbulovici. Pictura interioară a fost terminată la data de 15 august 1945, autorul fiind necunoscut

- Mormântul lui Simion Bărnuțiu care a fost mutat în incinta bisericii din Bocșa, în anul 1948, împreună cu rămășițele pământești ale lui Alimpiu Barbulovici

- Bustul lui Simion Bărnuțiu dezvelit la 24 septembrie 1967, sculptat de Horia Flămându (în parcul din centrul comunei)

- Monumentul ridicat în memoria eroilor satului, amplasat în fața școlii și dezvelit la 29 iulie 2001. Monumentul are ca simbol un vultur turnat în bronz

Oameni în memoria locului:

Simion Bărnuțiu (n. 2 aug. 1808 - m. 28 mai 1864) - filosof, om politic

Sorin Ioan Boldea (n. 24 iun. 1938) - jurist, profesor

Margin, Ioan (n. 15 apr. 1939 - m. 6 aug. 2011) - profesor

· **Bocșa la 806 ani. File de istorie** - Margin, Ioan, 2011

BORLA

Atestare documentară: 1341 *poss. Barla*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată a fost construită în perioada 1782-1784, din piatră și cărămidă, în locul bisericii de lemn. Clopotul primei biserici construite în 1654 s-a păstrat până în zilele noastre. Turnul bisericii s-a construit în perioada 1807-1835, iar orga a fost construită în anul 1863

Oameni în memoria locului:

Mátis Béla (n. 10 sept. 1927 - m. 10 febr. 1987, Baia Mare) - scriitor

Mátis Géza (n. 10 mai 1937 - m. 17 aug. 2009, Baia Mare) - poet

CÎMPIA

Atestare documentară: 1427 *Hozzywmezew*

Oameni în memoria locului:

Valentin Dărăban (n. 18 mai 1948 - m. 12 oct. 1996, Zalău) - profesor

Grigore Lăpușanu (n. 7 dec. 1937 - m. 12 aug. 2010, București) - avocat, ziarist, scriitor

Iuliu Șamșodan (n. 7 mai 1945 - m. 18 dec. 2010, Șimleu Silvaniei) - profesor

• **Neuitarea lumii: însemnări** - Lăpușanu-Transilvan, Grigore, București, Ed. Mayon, 2007

• **Monografia Parohiei Ortodoxe Câmpia Sălaj** - Toma, Ovidiu-Cristian, Zalău, Ed. Episcopiei Sălajului *Credință și viață în Hristos*, 2015

SĂLĂJENI

Atestare documentară: 1455 *Ewkeritho*

Obiective turistice:

- Cimitirul Eroilor Români din cel de-al Doilea Război Mondial, aflat în curtea bisericii. A fost amenajat în anul 1944

Oameni în memoria locului:

Vasile Fati (n. 7 iun. 1932 - m. 24 mai 2007, Jibou) - biolog

www.comunabocsa.ro

Comuna **BOGHIȘ**

Populația: 1.858 locuitori/comună, din care 129- români, 1.282-maghiari, 427-romi, 18-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în vestul județului, în bazinul Nușfalău, mărginit de Munții Plopișului, Măgura Șimleului și Dealurile Sălajului, la o distanță de 43 km de Zalău și 14 km de Șimleu Silvaniei. Are o suprafață de 30,27 km²

BOGHIȘ

Atestare documentară: 1214 *villa Bogus*

Obiective turistice:

- Băile Boghiș - ape termominerale pentru scopuri terapeutice, bicarbonate, cu temperatura între 40-42°C; sunt indicate în tratarea afecțiunilor aparatului

locomotor și ale sistemului nervos periferic, în afecțiuni ginecologice și dermatologice. Primele foraje au fost făcute în 1971, atunci fiind amenajat primul bazin pentru tratament

- Castelul Bánffy, a fost construit în 1719. Castelul a avut mai mulți proprietari, ultimul fiind moșierul Ketheli István. În anul 1925 a vândut și el proprietatea.

În prezent în clădire funcționează un azil de bătrâni

- Biserica Reformată, a fost construită în perioada 1792-1796. Tot din acea perioadă datează orga bisericii, iar orologiul a fost construit în anul 1800

- Monumentul eroilor din cimitir, închinat eroilor din cele două războaie mondiale. Pe cele două plachete sunt inscripționate numele participanților la cele două mari conflagrații mondiale. Acest monument a fost în centrul localității până în anul 1974, când a fost mutat în altă locație, deoarece regimul comunist nu a permis amplasarea lui acolo

- Monument în amintirea eroilor căzuți în cele două războaie mondiale, lângă Biserica Reformată, inaugurată în 14 oct. 2001. Monumentul are ca simbol un vultur

- moara de cereale construită în sec. al XVIII-lea

Parteneriate cu străinătatea: Hajdubagos, Tiszanagyfalu, Vámospércs (Ungaria)

Oameni în memoria locului:

Birtalan József (n. 10 nov. 1927) - compozitor

Porcsalmi Ilona (n. ? - m. ?) - învățător

Szabó Miklós (n. 17 mai 1907 - m. 19 sept. 1982, Nușfalău) - scriitor

· **Szilágybajos község és egyház 750 éves történelme**
- Szabó Miklós; Boér Júlia, Zaláu, Ed. Marysan, 1999

BOZIEȘ

Atestare documentară: 1342 *Bozyas, Bozias*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată se presupune că a fost construită în sec. al XVI-lea. Se mai vehiculează, ca dată de construcție, mijlocul sec. al XV-lea. În forma actuală datează din 1785, când a fost extinsă. Orga a fost construită în 1864

Oameni în memoria locului:

Kása Zoltán (n. 12 mai 1948) - profesor universitar, matematician-informatician

Kincses Anna (n. 23 mai 1965, Agnita, jud. Sibiu) - prozatoare

www.primariaboghis.ro

Comuna **BUCIUMI**

Populația: 2.586 locuitori/comună, 2.086-români, 412-romi, 88-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată la contactul Depresiunii Almaș-Agrij cu Munții Meseș, la o distanță de 26 km față de Zalău. Are o suprafață de 96,35 km²

BUCIUMI

Atestare documentară: 1491 *Bucsin, Bwchyn, Bwthyn*

Obiective turistice:

- Capela Ortodoxă, de la începutul sec. al XVIII-lea. În anul 1865 biserica a fost transformată în școală
- Biserica Ortodoxă a fost construită în anul 1868 lângă biserica veche care a fost transformată în școală, cea

veche datând din sec. al XVIII-lea. Biserica a fost pictată în perioada 1921-1924 de pictorul Ioan Bogdan din Șimleu Silvaniei

- *Castrul roman*, este situat la marginea de N-V a localității, la locul numit *Grădiște* sau *Cetate*. Despre existența lui se știa încă din 1864, dar cercetările arheologice au început în anul 1963

- ruine de turnuri romane *La Poiana, Podina*

- Muzeul de Istorie și Etnografie, amenajat în două săli de clasă din inițiativa prof. Nicolae Știrb. Muzeul a fost inaugurat în anul 2003, aflându-se în prezent sub patronajul Muzeului de Istorie și Artă Zalău și al Primăriei Buciumi

- cascada Șipot, situată la 6 km de Buciumi, pe valea Mihăiesei. Cascada se găsește într-o zonă calcaroasă, având o cădere de cca 6 m

- *Casa lui badea Ioan*, construită în perioada 1928-1929, inclusă în programul *Acasă, ca demult*, desfășurat în 2013, sub patronajul Centrului de Cultură și Artă al Județului Sălaj, proiect finanțat de Administrația Fondului Cultural Național

Obiceiuri, tradiții specifice:

- șindrilăritul, prelucrarea lemnului

- rotăritul

Manifestări culturale:

- Zilele castrului Buciumi - sărbătoare câmpenească (august)

- Festivalul coral *Ștefan Răcășan*, are loc anual, începând din 2007

Oameni în memoria locului:

Carmen Iulia Ciumărnean (n. 27 dec. 1974) - poet, traducător

Ioan Longodor (n. 28 febr. 1952) - artist plastic

Gheorghe Gușet (n. 28 mai 1968 - m. 12 iun. 2017) - atlet

Sava Negrean-Brudașcu (n. 2 iun. 1947) - solistă de muzică populară

Ștefan Pece (n. 14 aprilie 1948) - inginer, cercetător științific

Nicolae Știrb (n. 6 dec. 1947 - m. 2014) - profesor

Viorel Știrbu (n. 2 oct. 1940 - m. 2015) - prozator

- **Buciumi. Un sat din țara de sub munte** - Bădina, Ovidiu; Dumitru, Dumitru; Neamțu, Octavian, București, 1970
- **Castrul roman de la Buciumi. Contribuții la cercetarea Limesului Daciei Porolissensis**, 1972
- **Das Römerlager von Buciumi**, 1972
- **Castrul roman de la Buciumi** - Gudea, Nicolae, Zalău, 1997

BODIA

Atestare documentară: 1558 *Bugya*

Obiective turistice:

- lac artificial

- Biserica de lemn, construită în 1837

BOGDANA

Atestare documentară: 1560 *Kasapatak*

Obiective turistice:

- *Salhiger* - ruine de turnuri romane
- Biserică de piatră, terminată în 1908

HUTA

Atestare documentară: 1956 *Huta*

Obiective turistice:

- ruine de turnuri romane: *Dealul Mare, Arsură*

RĂSTOLȚ

Atestare documentară: 1334 *Rotolch*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Adormirea Maicii Domnului*, edificată în prima jumătate a sec. al XIX-lea (1835). Înfașurarea originală nu s-a păstrat datorită intervențiilor locuitorilor asupra construcției
- Muzeul satului, înființat în 2009 de Angela Maxim într-o casă veche unde au fost adunate obiecte de îmbrăcăminte și de uz casnic

Oameni în memoria locului:

Ioniță Scipione Bădescu (n. 15 mai 1847 - m. 4 oct. 1904, Botoșani) - publicist, poet

SÎNGEORGIU DE MESEȘ

Atestare documentară: 1453 *Zenthgerg, Zenthgeuorg, Zentgewrg*

Obiective turistice:

- *Dealul Boului, Măgurița* - ruine de turnuri romane
- Biserica de piatră construită în 1908

- **Sângeorgiu de Meseș - schiță monografică** - Știrb, Nicolae, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2013

Oameni în memoria locului:

Gavril Puie (n. 28 mart. 1946) - electrician, poet popular

- **Comuna Buciumi. Vatră de istorie românească** - Știrb, Nicolae, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2009
- **Monografia comunei Buciumi – județul Sălaj** - Loșonți, Aurel, Cluj-Napoca, Ed. Ecou Transilvan, 2016
- **Monografia comunei Buciumi, județul Sălaj** - Știrb, Nicolae (dact., Lucrare științifico-metodică pentru obținerea gradului didactic I)
- **Comuna Buciumi, vatră străveche de istorie, cultură și civilizație** - Ciupe, Aurora, 2005 (need.)

www.comunabuciumi.ro

Comuna CAMĂR

Populația: 1.741 locuitori/comună, din care 107 români, 1.509-maghiari, 107-romi, 18-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată la limita nord-vestică a județului, la o distanță de 55 km față de Zalău, are o suprafață de 39,83 km²

CAMĂR

Atestare documentară: 1320 *Desen de Kemer*, 1349 *poss. Kamer*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, construită la sfârșitul sec. XVII - începutul sec. al XVIII-lea, de către meșterul Alexa Mocanu. Biserica nu are forme decorative deosebite și nici nu a fost pictată

- Biserica Reformată, construită în perioada 1800-1802

- *Stâlp funerar de lemn sculptat în amintirea eroilor căzuți în cele două războaie mondiale*, în curtea Bisericii Reformate (sculptat de Szalai István, 2000)

Parteneriate cu străinătatea: Szentpéterszeg (Ungaria), Soponya (Ungaria)

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Fundația Culturală *Pro Camăr* (1997), promovează valorile culturale locale

- *Telecentru* (din 2001)

Periodice: *Teleház újság* - ziar despre viața comunei, apare ocazional

Obiceiuri populare: culesul strugurilor, priveghiul morților, lăsatul secului, obiceiul de nuntă, șezătorile, depănușatul porumbului

Oameni în memoria locului:

Bölöni László (n. 9 aug. 1847 - m?) - avocat

Meleg Attila (n. 11 iul. 1961) - actor păpușar

Meleg Vilmos (n. 8 apr. 1956) - actor, regizor

Nagy Ágnes-Magdolna (n. 13 oct. 1966) - învățătoare

Olah Ștefan (n. 21 nov. 1947) - sportiv, radioamator

Oláh V. Margit (n. 23 ian. 1936, Lelei, jud. Satu Mare)

- profesoară

Thököly Vajk (n. 11 dec. 1978) - profesor, poet

Tunyogi Csapó József (n. 24 oct. 1790 - m. 27 aug. 1858, Cluj) - profesor

Veres György (n.? - m. 1864) - preot reformat

- **Muzsikánál nincs jobb barát... Kémeren és a Berettyó mentén énekelt legszebb magyar nóták, csárdások és dalok gyűjteménye**, Camăr, Fundația *Pro Camăr*, 2004
- **Régi nóta, híres nóta... Kémeren és a Berettyó mentén énekelt legszebb magyar nóták, csárdások és dalok gyűjteménye**, II. kötet, Camăr, Fundația *Pro Camăr*, 2008
- **Kémeri falukönyv 2009-ből**, Camăr, Fundația *Pro Camăr*, 2009
- **Monografia comunei Camăr** (need.)

PĂDURENI - este un sat părăsit, în prezent fără locuitori stabili

www.camarsj.ro

Comuna CARASTELEC

Populația: 1.089 locuitori/comună, din care 67-români, 964-maghiari, 35-romi, 23-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în zona colinară a județului, la 47 km față de Zalău, are o suprafață de 39,07 km²

CARASTELEC

Atestare documentară: 1241 *Kaloztelek*

Obiective turistice:

- Biserica Catolică actuală a fost proiectată de arhitectul Bardon Ferenc și a fost sfințită în 15 mai 1917

- Monumentul eroilor căzuți în cele două războaie mondiale, ridicat în anul 2008 de sculptorul Sepsi Iosif. Monumentul a fost inaugurat în 2009

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Asociația *Telecentru Tek Carastelec*, înființată la 10 februarie 2002, are ca obiectiv inițierea, promovarea și organizarea activităților de cultură, artă, recreere, învățământ, educație, servicii sociale, protecția mediului, dezvoltare economică, protecție socială, drepturile omului și promovarea intereselor cetățenești

Oameni în memoria locului:

Szabó Tibor András (n. 13 oct. 1957) - actor

DUMUSLĂU

Atestare documentară: 1418 *poss. Domozlo*

www.carastelec.ro

Comuna CHIEȘD

Populația: 2.420 locuitori/comună, din care 1.996-români, 120-maghiari, 243-romi, 61-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în partea de sud-vest a județului, în bazinul hidrografic al văii Chieșdului, în zona colinară a Piemontului Sălăjan. Este la o distanță de 38 km față de Zalău. Are o suprafață de 42,43 km²

CHIEȘD

Atestare documentară: 1461 *Kewesd*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, construită în sec. al XVIII-lea. A fost pictată în anul

1796 de Țiple Pop Ioan Zugravul și se păstrează destul de bine

- Conacul Kemény a aparținut familiei cu același nume din anul 1646. În timp, conacul s-a ruinat, moștenitorii baronului Kemény l-au abandonat, devenind o ruină. Localnicii au reconstruit conacul, azi acesta adăpostind Căminul cultural

- Locuința servitorilor sau casa administratorului - se află în apropierea conacului, fiind singura construcție care s-a păstrat, necesitând doar renovări. Funcționează acum biblioteca și muzeul satului, care a fost deschis în 2004 sub îndrumarea învățătoarei Szabó Maria. Sunt expuse peste 150 de piese din tradiția populară a zonei

- Cimitirul eroilor căzuți în luptele pentru eliberarea Sălajului

- la 2 km sud-vest de sat există cabana vânătorilor, aparținând de R. A. Romsilva - Zalău, care reprezintă o atracție pentru vizitatori. Accesul este asigurat printr-un drum pietruit, în stare bună. De asemenea, pe raza comunei, există două bazine piscicole private

Obiceiuri și tradiții specifice:

- Cele mai multe obiceiuri sunt legate de ciclul vieții: naștere, botez, nuntă și moarte, cele legate de Crăciun, Anul Nou, Paște și toate sărbătorile religioase de peste an, ele păstrându-se din cele mai vechi timpuri

Oameni în memoria locului:

Ioan Galu (n. 14 nov. 1829, Poceiu - m. 1894) - preot
George Mureșan (n. 25 mart. 1955) - poet

Victor Roș (n. 14 nov. 1940) - inginer, profesor universitar

Sámuel Kornél (n. 10 apr. 1883 - m. 2 oct. 1914, Uszok) - sculptor

Wagner Sándor (n. 1871 - m ?) - profesor

COLONIA SIGHETU SILVANIEI

Atestare documentară: 1954 *Colonia Sighetu Silvaniei*

SIGHETU SILVANIEI

Atestare documentară: 1466 *Zygeth, Zygeth*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, a fost construită, probabil, în anul 1632 în satul Sălăjeni și a fost mutată în anul 1875. Biserica a fost pictată în 1832

- Monumentul eroilor, ridicat în anul 2006, dedicat eroilor locali căzuți în cele două războaie mondiale

• **Monografia comunei Chieșd** - Ardelean, Ciprian Adrian (need.)

www.primariachiesd.ro

Comuna CIZER

Populația: 2.196 locuitori/comună din care 1.905-români, 252-romi, 39-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată la limita sud-vestică a județului, ocupă zona marginală de contact a Depresiunii Crasna cu horstul lamelar al Meseșului, inclusiv culmea înaltă a Măgurii Priei, în bazinele hidrografice ale Crasnei și Crișului Repede. Se întinde pe o suprafață de 71,23 km², la o distanță de 35 km de Zalău

CIZER

Atestare documentară: 1219 *terra Cesar*

Obiective turistice:

- *Casa lui Horea*, construită în sec. al XVIII-lea, este casa în care se presupune că a poposit Horea în perioada construirii bisericii. Casa a fost trecută din domeniul public al județului Sălaj în cel al comunei, în scopul restaurării și transformării ei în muzeu

- Biserica cu Tricolor (începută în 1942 - terminată în 1943) - construită de preotul Dumitru Pop. Pictura îi aparține lui Aurel Pop. În pronaos *ochiul lui Dumnezeu* este încadrat cu tricolor. Pantocratorul din naos, vitraliile, praporii din naos au culorile roșu, galben, albastru

- Muzeul satului, amenajat într-o casă din lemn, acoperită cu paie din sec. al XVIII-lea, salvată în anii '80 în scopul de a găzdui o colecție de exponate locale. Casa a fost declarată monument istoric în anul 2004, având o valoare arhitecturală deosebită

- *Casa lui Fănuță* a fost construită în anul 1886. A fost inclusă în programul *Acasă, ca demult*, desfășurat în 2013, sub patronajul Centrului de Cultură și Artă al Județului Sălaj, proiect finanțat de Administrația Fondului Cultural Național

Obiceiuri, tradiții specifice:

- *Furatul fetelor*. Furatul fetelor se practica atunci când cei doi tineri care se iubeau întâmpinau opoziția părinților. Astfel băiatul se înțelegea cu fata și o ducea pe aceasta într-un sat vecin, unde stăteau câteva zile până ce se linișteau părinții. După ce trecea acest interval de timp părinții se împăcau cu faptul împlinit,

însă ei au ținut cont de atitudinea tinerilor când era vorba de zestre

- dansul *Muiereasca*

- Concurs de meșteșuguri populare *De la bunici la nepoți*, organizat în luna noiembrie

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Ansamblul folcloric *Cizeriana*

Oameni în memoria locului:

Paul Abrudan (n. 26 oct. 1927 - m. 1991) - ofițer, scriitor

Nicolae Breje (n. 16 febr. 1936) - profesor

Florica Criste (n. 10 nov. 1963) - meșter popular

Ștefania Criste (n. 27 mart. 1994) - meșter popular

Petru Galiș (n. 10 sept. 1949) - învățător

Veronica Liscan (Veronica din Sălaj) (n. 25 mai 1857, Bistrița - m. 14 aug. 1932) - poetă

Teodor Poneavă (n. 23 febr. 1939, Șiria, jud. Arad) - preot, scriitor

• **Școală veche-n sat străvechi. 140 de ani de la atestarea documentară a învățământului cizerean** - Galiș, Petru; Galiș, Zoia, Zalău, Ed. Școala Noastră, 2007

• **Cizer - 790: (1219-2009)** - Galiș, Petru, Zalău, Ed. Școala Noastră, 2009

• **Cizer: sat cu vârstă venerabilă (790 de ani)** - Breje, Nicolae, Satu Mare, Ed. Eco Print, 2009

· **Veronica din Sălaj - o poetă uitată** - Perneșiu, Gheorghe; Galiș, Petru, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2001

· **Veronica din Sălaj. 80 de ani de la moartea poetei (1857-1932)**. Ediția a II-a, adăugită și revizuită - Perneșiu, Gheorghe; Galiș, Petru, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2012

BOIAN (sat desființat)

Atestare documentară: 1481 *Boyan*

PLESCA

Atestare documentară: 1471 *Palychka*

Obiective turistice:

- Biserica de cărămidă construită în 1928

PRIA

Atestare documentară: 1481 *Alsoperye, Felsewperye*

Obiective turistice:

- Măgura Priei cu o altitudine de 996 m, considerat cel mai înalt vârf al Munților Meseș, grupare importantă a Apusenilor

- Biserica Ortodoxă *Sf. Apostoli Petru și Pavel*, construită în perioada 1930-1937

- Monumentul Eroilor, dedicat eroilor căzuți în Primul Război Mondial, amplasat în incinta bisericii, ridicat în 10 iulie 1937

- Casa bunicilor lui Victor Gaga, unde a copilărit sculptorul

- *Casa Cului Drenului*, a fost restaurată în cadrul programului *Acasă, ca demult*, desfășurat în 2013 sub patronajul Centrului de Cultură și Artă al Județului Sălaj, proiect cultural finanțat de Administrația Fondului Cultural Național

Parteneriate cu străinătatea: Crassier (Elveția)

Obiceiuri, tradiții specifice:

- *Măsuritul de la Pria*. Se desfășoară în a doua duminică a lunii mai, iar ca serbare câmpenească obiceiul datează din 1967. Se dorește ca această serbare să fie un bun prilej pentru socializarea oamenilor din toate satele din jur sau zone mai îndepărtate

- Zilele satului se desfășoară anual în luna iunie, începând din 1981

Oameni în memoria locului:

Vasile Coca (n. 14 nov. 1964) - interpret de muzică populară

Victor Gaga (n. 13 febr. 1930, Periam, jud. Timiș - m. 26 iul. 2003, Timișoara) - sculptor

· **Jubileu la Măgura Priei: Măsuritș – 50** - Galiș, Petru, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016

· **Monografia comunei Cizer** - Abrudan, Paul, 1963 (dact.)

www.primariacizer.ro

Comuna COȘEIU

Populația: 1.198 locuitori/comună, din care 553-români, 611-maghiari, 24-romi, 10-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în partea de nord-vest a județului, în zona deluroasă de contact dintre Măgura Chilioarei, Piemontul Sălăjean și Depresiunea Sălaj, la o distanță de 21 km de Zalău. Are o suprafață de 34,32 km²

COȘEIU

Atestare documentară: 1299 *Kusal*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată - este monument istoric. A fost construită în sec. XV. Exista aici o cetate, mănăstiri (și de maici), iar în evul mediu era și o școală. Învățător

în acea perioadă era Ilosvai Selymes Péter la Coșeu (1570-1574). Aici a scris el poema **Ptolemeus király históriája** (Istoria regelui Ptolemeu) și a prelucrat Legenda lui **Toldi**, numele lui intrând în istoria literaturii

- Clopotnița de lemn (1865) - monument istoric

Oameni în memoria locului:

Aurica Bogdan (n. 28 mart. 1953) - învățătoare

ARCHID

Atestare documentară: 1368 *Erked*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată a fost construită în perioada 1869-1885 din cărămidă arsă. Orga a fost construită în 1886 de meșterul Kolonics István din Tîrgu Secuiesc. Biserica are 2 clopote noi turnate în 1984 și 1986, cele vechi deteriorându-se

CHILIOARA

Atestare documentară: 1368 *Kyrwa*

Obiective turistice:

- Biserica Greco-Catolică *Sf. Arhangheli*, din piatră, construită în 1803

- Monumentul *Eroilor din Regimentul 34 - Constanța*

- *Divizia 9 Infanterie căzuți eroic pe teritoriul localității Chilioara în luptele celui de-al II-lea Război Mondial la 18 oct. 1944 și în cinstea eroilor din localitatea Chilioara căzuți în Primul și al Doilea Război Mondial pentru apărarea și eliberarea*

României. Monumentul a fost construit în anul 2012 și inaugurat în data de 27 octombrie 2013

- în Chilioara ar fi existat o biserică de lemn care a fost vândută apoi și mutată, cu un car cu boi, în Doba Mică, comuna Dobrin

Oameni în memoria locului:

Alimpiu Barbulovici (n. 6 aug. 1834 - m. 10 dec. 1914)

- vicar

• **CHILIOARA. Satul timpului, timpul satului** - Burghele, Camelia, Cluj-Napoca, Ed. Mega; Zalău, Ed. Porolissum, 2010

www.primariacoseiu.ro

Comuna CRASNA

Populația: 6.485 locuitori/comună, din care 1.602-români, 4.103-maghiari, 561-romi, 4-ucraineni, 215-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în centrul județului, în Depresiunea Crasnei, în bazinul hidrografic cu același nume, are o suprafață de 67,12 km². Este la o distanță de 19 km față de Zalău

CRASNA

Atestare documentară: 1213 *Carasna, Karasna*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată (1380-1400) este singura de factură gotică din județul Sălaj. Până în jurul anului 1530 a fost biserică romano-catolică. Tavanul casetat din lemn a fost pictat de Pataki Asztalos János în anul

1736, fiind reprezentate stema localității, plante și animale biblice

- Biserica Catolică, sfințită în anul 1857

- Monumentul închinat eroilor căzuți în cele două războaie mondiale, dezvelit în 8 septembrie 1996 în curtea Bisericii Reformate, având textul în română și maghiară: *Populația Crasnei vă aduce un pios omagiu tuturor care v-ați dat viața pentru libertate*

- Monument *In memoriam ifj. Cserey Farkas*, dezvelit în 21 decembrie 1997 - în fața Bisericii Catolice. Pe placa de marmură apare scrisul *In memoriam/ Ifj. Cserey Farkas/ híres botanikus, tudós/ 1773-1842/ emlékére állítottatta a Krasznaéert Alapítvány/ Kraszna 1997. dec. 21.*

- Monument dedicat Revoluției și luptei pentru libertate din 1848-1849, ridicat de Pákai Ferenc și dezvelit la 2 oct. 1999

- Monumentul în onoarea lui Nicolae Titulescu, declarat cu acest prilej cetățean de onoare al localității Crasna. Monumentul, ridicat în perioada interbelică, amplasat în fața Centrului de Sănătate (pe atunci judecătorie și prefectură), reprezintă harta României Mari, încadrată sus de globul Pământesc înconjurat de un brâu cu inscripția: *Jus et lex pro patria*, iar jos de un text care reproduce un fragment dintr-o cuvântare celebră rostită la Liga Națiunilor de către Nicolae Titulescu: *Hotarele actuale ale României sunt rezultatul evoluției de veacuri a unei idei de dreptate, procesul stabilirii lor este definitiv sfârșit. La orice*

încercare de a-l reîncepe, în numele întregului neam românesc, eu răspund: Nu! Nu! Niciodată!

- statuia poetului Petőfi Sándor în parcul din fața Casei de cultură, realizată de Lőrincz Lehel

- *Lármafa*, inaugurat la 7 oct. 2000, în curtea primăriei

- *Muzeul satului* - a fost inaugurat în anul 2007.

Clădirea este în proprietatea Primăriei Comunei Crasna. Sunt expuse peste 100 de obiecte, majoritatea donate de localnici, în trei încăperi amenajate în stil tradițional

- Biblioteca Memorială *Cserey Farkas* inaugurată cu ocazia primei ediții a Zilelor Crasnei (3-4 octombrie 1998), amenajată în incinta Bibliotecii Comunale

Parteneriate cu străinătatea: Akasztó, Imrehegy, Kiskunlacháza (Ungaria)

Manifestări culturale:

- Zilele Crasnei (primul sfârșit de săptămână din luna septembrie)

- *Youth fest* (un sfârșit de săptămână din luna iulie, dedicat tinerilor)

- întâlnirea formațiilor de dansuri populare (anual)

- balul culesului strugurilor (anual)

- Ziua Bărbăților din Crasna (sfârșitul lunii decembrie)

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Asociația *Cserey Farkas*, s-a înființat în 2002. Scopul asociației este protecția mediului înconjurător, întreținerea monumentelor locale de artă și cultură, servicii de protecție socială pentru vârstnici etc.

- Asociația *Petőfi Sándor*, înființată la 28 februarie 2006, având ca obiectiv activități social-culturale
- Fundația *Pro Crasna*, s-a înființat în 14 mai 1996, scopul ei este descoperirea, prelucrarea și repunerea în circuitul cultural a valorilor spirituale, ocrotirea și cultivarea tradițiilor populare și etnografice, promovarea manifestațiilor culturale și ocrotirea monumentelor istorice
- Clubul Tinerilor Maghiari din Crasna
- Grupul de dans popular *Bokréta*
- tabăra de artă populară, organizată anual
- teatrul de amatori *Amarilla*
- teatrul de amatori *Tinikomediások*

Periodice: *Kraszna* - revistă culturală, s-a înființat în 1997, apare lunar

Oameni în memoria locului:

- Claudia Viorica Boha* (n. 21 dec. 1972) - profesoară
- Cserey Farkas* (n. 28 oct. 1773 - m. 25 dec. 1842) - botanist, colecționar de obiecte de artă
- Vasile Daraban* (n. 11 nov. 1952) - medic, scriitor
- Gyöngyössi János* (n. 4 nov. 1741 - m. 15 mart. 1818, Turda) - poet, preot reformat
- K. Nagy Dezső* (n. 17 mai 1888 - m. 22 mart. 1940, Siófok, Ungaria) - inginer
- Kádár Imre jr.* (n. 11 nov. 1907 - m. ? Vîrșoț) - preot
- Kádár István György* (n. 5 apr. 1920 - m. 9 oct. 1981, Iugoslavia) - poet, dramaturg
- Aurel Maxim* (n. 24 iun. 1967) - inginer
- Mitruly Miklós* (n. 7 mart. 1931) - folclorist

Nagy Károly (n. 20 apr. 1926 - m. 29 ian. 2010) - contabil, istoric local

Oláh Miklós (n. 4 ian. 1952, Nisipeni, jud. Satu Mare) - profesor

Pap Samuel (n. 10 iun. 1953) - artist plastic

Szilágyi Ferenc (n. 23 iun. 1978) - geograf, lector universitar

Zoványi Lajos - învățător

• **Kraszna - helyismereti tanulmányok** - Major Miklós; Mitruly Miklós; Nagy Károly, Oláh Miklós; Pákai Ferenc; Sipos Gábor; Takács Felícia, Crasna, Asociația *Cserey Farkas*, 2005

HUSENI

Atestare documentară: 1341 *Huzyazo*

Obiective turistice:

- Biserica Ortodoxă, biserica de piatră (sec. XIX)
- Monumentul eroilor căzuți în cele două războaie mondiale

Oameni în memoria locului:

Victor Cristea (n. 10 nov. 1938 - m. 23 ian. 2013) - inginer

MARIN

Atestare documentară: 1458 *Maron*

Obiective turistice:

- Biserica Ortodoxă *Sf. Mihail și Gavriil* a fost construită în perioada 1948-1949

- Biserica Română Unită (Greco-Catolică) a fost sfințită în 21 noiembrie 1998 cu hramul *Intrarea în Biserică a Preacuratei Fecioare Maria*

- Monumentul eroilor, dezvelit în 25 octombrie 1976, ridicat în cinstea eroilor căzuți în cele două războaie mondiale. Pe placa comemorativă sunt inscripționate numele celor 48 de eroi căzuți în cele două mari conflagrații

Oameni în memoria locului:

Aurel Damian (n. 1958) - profesor universitar

Avram Fițiu (n. 1966) - profesor universitar

Virgil Flonda (n. 14 dec. 1948 - m. 2006) - actor

Daniela-Flavia Gozman (n. 14 febr. 1970) - profesor universitar

Ioan Gozman (n. 14 ian. 1948) - artist plastic

Aurel Maxim (n. 24 iun. 1967) - profesor universitar

Petru Maxim (n. ?) - profesor

Sorin Șandor (n. 8 oct. 1968) - inginer

Teodor Șandor (n. 15 sept. 1938) - profesor

· **Marinul - vatră românească a Sălajului** - Maxim, Aurel; Maxim, Petru; Șandor, Teodor, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2012

RATIN

Atestare documentară: *1259 terra Rathon*

Obiective turistice:

- Monumentul eroilor

www.primariacrasna.ro

Comuna CREACA

Populația: 2.803 locuitori/comună, din care 2.635-români, 17-maghiari, 60-romi, 91-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în partea central-estică a județului, în zona de contact dintre Munții Meseș, Dealul Dumbrava și Depresiunea Agrij-Almaș, la o distanță de 30 km față de Zalău și 10 km de Jibou. Are o suprafață de 74,16 km²

CREACA

Atestare documentară: 1385 *Kerikapatak*, *Kerykapatak*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Ierarh Nicolae* este construită din lemn de gorun. Vechimea ei datează din anul 1710, iar pictura a fost realizată de Ioan Pop din Românași (sec. XVIII). Ea a fost atestată ca ortodoxă în perioada

1760-1762, dată ce reiese dintr-o inscripție ce se găsește la intrare

- *Monumentul eroului necunoscut*, ridicat în 2006, în apropierea bisericii

- Muzeul Țăranului Român. Se poate vedea aici portul popular din zonă, vase din ceramică, țesături tradiționale. Muzeul este amenajat în incinta școlii

Oameni în memoria locului:

Viorel Hodiș (n. 4 mart. 1936) - profesor universitar

Daniel Mureșan (n. 24 mai 1942) - profesor, artist plastic

BORZA

Atestare documentară: 1469 *Berzova*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, a cărei construcție începe în 1758. A fost construită de meșterul Breaz Ioan. Pictura s-a realizat în sec. al XIX-lea când s-au făcut unele modificări la interiorul bisericii. Se remarcă frumusețea decorațiunilor din lemn. Pereții lăcașului sunt înconjuțați în exterior de un brâu împletit. Se păstrează aici două Evanghelii de București, datate 1759 și 1762, un Octoih din sec. al XVII-lea, un Antologhion (Râmnic, 1766), un Penticostar (București, 1768) și un Triodion (Râmnic, 1782), adus din Prodănești

- *Stejarul secular* (*Quercus robur*), vechi de peste 100 de ani, având o circumferință de 4,20 m și o înălțime de cca 20 m

- *Poiana cu lăcrămioare*: zona unde este situată această poiană cu lăcrămioare (*Convallaria majalis*) se numește *Piatra Pintii*, se întinde pe o suprafață de aproximativ 2 ha și pe alte 2 ha în satul vecin-Gîlgău, din comuna Bălan

- *Pietrele Horea, Cloșca și Crișan* - din depărtare poți vedea niște pietre mari, creste de granit pe care sătenii le numesc atât de sugestiv: *Horea, Cloșca, Crișan* fiind situate pe un deal numit *Podirei*. Sunt gresii: roci dure formate prin cimentarea nisipurilor cu diverse materiale, depășind 200 de m. Una dintre ele, privită din profil seamănă cu Sfinxul din Munții Bucegi, alta seamănă cu Babele din Carpații Meridionali, iar alta cu un uliu. O stâncă privită din lateral seamănă cu un cap de om

- *Peștera de pe Iertaș* este situată într-un loc numit de săteni *Iertașul cel lung*, termenul *a iertui* înseamnă a defrișa, deoarece oamenii aveau nevoie de pășuni. Este o peșteră de tip carstic, care s-a format de-a lungul anilor prin infiltrarea apei prin crăpături, prin niște gropi situate la câțiva zeci de metri distanță, fiind trei gropi mari de cca 2 metri și 6 gropi mai mici

- Muzeul satului, deschis în incinta școlii gimnaziale unde sunt expuse peste 1000 de piese de artă tradițională în patru săli și o expoziție permanentă de icoane pe sticlă (peste 185 de icoane), care aparțin pictorului iconar Ioan Cosma

- **Monografia satului Borza** - Nechita, Traian Claudiu; Nechita, Ștefania; Duma, Iulian, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2014

Oameni în memoria locului:

Ioan Cozma - subinginer, pictor iconar

Traian Ience (n. 1 nov. 1958) - învățător

BREBI

Atestare documentară: 1385 *Beryd*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* construită în anul 1759, de meșterii Breazu și Ion Borzan, extinsă în 1853 și pictată în sec. al XIX-lea

- s-au descoperit urmele unor vechi mănăstiri. În anul 1781 iconostasul fostei mănăstiri a basilitanilor a fost adus la biserica de lemn a satului. Ruinele mănăstirii călugărilor basiliți erau vizibile în 1864 pe teritoriul Brebiului

- Castru roman

Oameni în memoria locului:

Gheorghe Grecu (n. 20 iul. 1929) - medic

Marian Lazăr (n. 12 apr. 1933) - inginer

BRUSTURI

Atestare documentară: 1585 *Ujfalu*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, datează din 1701, iar pictura datează din 1800-1801, probabil de Ioan Pop din Românași
- în jurul anului 1970 în hotarul satului, în locul numit Șes, s-a descoperit un castru roman în care s-a găsit o vană de făcut baie, unică în Europa, în locul numit *La mine*
- între satele Brusturi și Lupoia se găsește Peștera Buhii. Locul în care se găsește peștera se numește Pietrele Lupoi, unde pădurile alternează cu stâncile golașe. Peștera se află cam la 150 m înălțime față de poala dealului
- Sfinxul din pădurea Iezer - este o formațiune din gresie cu o înălțime de 4 m
- tot în Pietrele Lupoi se află Chiliile din Brusturi. În peretele neted cam de 20 m, sunt săpate 6 chilii

Oameni în memoria locului:

Radu Bercean (n. 25 iul. 1957) - economist

Iosif Fărcaș-Brustureanu (n. ?) - economist

· **Relatări despre un sat din Sălaj, Brusturi** - Fărcaș-Brustureanu, Iosif, Cluj-Napoca, Ed. Napoca Star, 2013

CIGLEAN

Atestare documentară: 1545 *Chegljen*

Obiective turistice:

- Biserică de piatră construită în 1907 (?)

JAC

Atestare documentară: 1499 *Sakfalva*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, este datată din anul 1756, este construită din lemn de stejar, acoperită cu șindrilă. Pictura datează din anul 1894

- *Ursoieș* - cimitirul roman al Porolissumului

- în locul numit *Pe cămin* exista o capelă sau bazilică cu chilii săpate în pământ (din sec. VIII-IX), unde s-au găsit primele inscripții creștine din zona Creaca. În prezent se văd urmele chiliilor săpate în pământ

- Valea Lăncii - urmele unui Mithraeum din perioada romană

- Castrul roman de pe Citera, a fost construit pentru trupele auxiliare. Este situat la 500 m de dealul Pomet și de castrul de la Porolissum

- Biserica rupestră din peștera Momului - dealul *În Dos*. Este un lăcaș încrustat în piatră, ca o peșteră. Este cunoscută sub numele *Pemnița Momului*, reprezentând probabil numele celui care a locuit aici, probabil în sec. VIII-IX d. Chr., după datarea istoricilor

- Bustul lui Marcus Aurelius Traianus, la intrarea în sat, realizat în 2007, de artistul Valentin Tănase din București, la inițiativa dlui Mirel Taloș, fiu al satului

Oameni în memoria locului:

Ioan Berar (n. 15 febr. 1938) - psiholog, cercetător științific

Ioan Mac (n. 1 sept. 1937 - m. 2 ian. 2017, Cluj-Napoca) - profesor universitar

Teodor Moldovan (n. 15 iul. 1954) - prozator

Emanoil Pripon (n. 17 iun. 1967) - muzeograf

Daniel Taloș (n. 21 sept. 1973) - profesor

Mirel Taloș (n. 3 dec. 1973) - politician

• **Satul Jac: privire spre trecut** - Taloș, Daniel, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2013

LUPOAIA

Atestare documentară: 1469 *Farkasmezew*

Obiective turistice:

- Pietrele Lupoi - pădurile alternează cu stâncile golașe, care fac ca această zonă peisagistică să fie una deosebită

- Piatra Lată - cu o înălțime de cca 20 m. Este o zonă peisagistică deosebită

PRODĂNEȘTI

Atestare documentară: 1475 *Prodwfalwa*

Obiective turistice:

- *Balta Ursului* - loc unde trăia un urs, care a fost omorât de un bărbat pe nume Prodan

- Biserica de lemn *Sf. Gheorghe*. Nu se știe exact anul în care a fost construită, dar prestolul de piatră poartă o inscripție roasă de vreme din care se poate descifra anul 1730. A fost pictată de Ioan Pop din Românași

Oameni în memoria locului:

Pavel Păușan (n. 17 mart. 1952) - artist

Ion Taloș (n. 22 iun. 1934) - etnolog, folclorist

Viorel Varga (n. 14 apr. 1950) - jurnalist, poet

VIILE JACULUI

Atestare documentară: 1956 *Viile Jacului*

Obiective turistice:

- un grup de pietre pe marginea platoului din vârful dealului *Pe Pietrii*, două pietre ca doi piloni, pe ele aflându-se una, ca un platou. După părerea unui profesor de istorie poate să fi fost și un altar al preoților daci

- **Monografia comunei Creaca** - Taloș, Susana; Ilieș, Ludovica, Zalău, Ed. Școala Noastră, 2007
- **Monografia școlilor din comuna Creaca** - Ience, Traian, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016
- **Monografia comunei Creaca, județul Sălaj** - Căminul Cultural Creaca, 1974 (dact.)
- **Monografia comunei Creaca** - Ardelean, Maria, 2000 (dact.)

www.primariacreaca.ro

Comuna CRISTOLTȚ

Populația: 1.235 locuitori/comună, din care 1.201-români, 34 informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea de nord-est a județului și în partea vestică a Dealurilor Șimișna-Gîrbou, în bazinele hidrografice ale Brîglezului și Cristolțelului, la o distanță de 47 km față de Zalău. Are o suprafață de 44,66 km²

CRISTOLTȚ

Atestare documentară: 1554 *Nagy-Kerestolcz*

MUNCEL

Atestare documentară: 1557 *Mwnczel*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* ridicată în sec. al XVIII-lea

Oameni în memoria locului:

Ioan Pășcuț (n. 10 mai 1953) - sociolog, economist

POIANA ONȚII

Atestare documentară: 1955 *Poiana Onții*

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, datată 1780. Ea a fost strămutată din Valea Hranei. Biserica nu este inclusă pe lista monumentelor istorice

VĂLENI

Atestare documentară: 1954 *Văleni*

Obiceiuri, tradiții specifice:

- Ziua comunei se organizează în fiecare an în luna august

www.comunacristolt.ro

Comuna **CRIȘENI**

Populația: 2.641 locuitori/comună, din care 1.731-români, 754-maghiari, 112-romi, 44-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea centrală a județului, la contactul Depresiunii Zalăului cu Depresiunea Sălajului, la o distanță de 5 km față de Zalău. Are o suprafață de 32,77 km²

CRIȘENI

Atestare documentară: 1387 *Czigánvaja*

Obiective turistice:

- ștrandul, construit în anii '60
- Monumentul eroilor, construit în 2007 de sculptorul Sepsi Iosif

Obiceiuri, tradiții specifice:

- tradiție în producția obiectelor de artizanat

CRISTUR-CRIȘENI

Atestare documentară: 1378 *Kereztur*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată (sec. XVI), turnul datează din 1756, a fost construită în stil gotic, inițial pentru călugări. Sub biserică este o criptă. Biserica a fost lărgită de trei ori, ultima restaurare datând din 1932

Obiceiuri, tradiții specifice:

- împletituri din pănuși

GÎRCEIU

Atestare documentară: 1405 *Gercsen, Gerchyn, Gerchen*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată a fost construită în perioada 1890-1904. Turnul datează din 1790 și a fost renovat în 1946

Oameni în memoria locului:

Fazakas Ferenc (n. 26 ian. 1917 - m. 24 iul. 2007, Zalău) - prozator, memorialist

Suba Lajos (n. 5 ian. 1886 - m. 4 febr. 1946, Cristur-Crișeni) - poet

www.primariacriseni.ro

Comuna CUZĂPLAC

Populația: 1.864 locuitori/comună, din care 1.346-români, 325-maghiari, 156-romi, 37-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în partea de sud a județului, în Depresiunea Almaș, bazinul mijlociu al Văii Almaș. Este la o distanță de 40 km de Zalău. Are o suprafață de 109,17 km²

CUZĂPLAC

Atestare documentară:1219 *villa Cuzeploc*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată actuală, construită în perioada 1905-1906, păstrându-se fundația bisericii vechi, sfințită, în cadru festiv, în 1911
- în vecinătatea satului se găsesc vestigiile Castrului roman *Optatiana*

Oameni în memoria locului:

Kozma Dezső (n. 6 nov. 1935) - profesor universitar

CUBLEȘU

Atestare documentară: 1320 *Kublus, Kubilus*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Învierea Domnului*, construită, probabil, la începutul sec. al XVIII-lea. Pictura este atribuită de tradiție unui preot din Stabor și datează din anul 1775

- Monumentul eroilor din Primul Război Mondial

GĂLĂȘENI

Atestare documentară: 1523 *poss. Thoth Thelek, Toththelek*

MIERȚA

Atestare documentară: 1434 *poss. Nercze*

Obiective turistice:

- Biserică de lemn ridicată în sec. al XVIII-lea

Oameni în memoria locului:

Vasile Ranta-Buticescu (n. ? - m. 1922) - poet, prozator

PETRINDU

Atestare documentară: 1370 *possessiones ambe Petri*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată din piatră, construită în sec. al XIV-lea, transformată în sec. al XVIII-lea, cu clopotniță de lemn și tavan casetat

RUGINOASA

Atestare documentară: 1521 *poss. Lapwpathak*

STOBORU

Atestare documentară: 1521 *Vasartelek, Vasartelke*

Obiective turistice:

- nămolul terapeutic

Oameni în memoria locului:

Iuliu Pop (n. 21 iun. 1933) - profesor

Traian Pop (n. 25 sept. 1924) - profesor

TĂMAȘA

Atestare documentară: 1341 *poss. Tamasfalwa*

www.primariacuzaplac.ro

Comuna DOBRIN

Populația: 1.660 locuitori/comună, din care 292-români, 1.295-maghiari, 40-romi, 33-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea central-nordică a județului, la contactul Depresiunii Sălaj și Culmea Sălajului, la o distanță de 20 km de Zalău și 18 km de Cehu Silvaniei. Are o suprafață de 40 km²

DOBRIN

Atestare documentară: 1423 *Debren*

Obiective turistice:

- case tradiționale

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, târnosită în anul 1720, ceea ce înseamnă că lucrarea a fost începută mai devreme

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Asociația *OMENIA* - Fii satului Dobrin (înființată în anul 2015)

DELENI

Atestare documentară: circa 1700 *Csora*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn a greco-catolicilor a fost construită în 1720, registrele datează din 1824. Se pare că această biserică a ars în totalitate de la o lumânare rămasă nestinsă, în locul unde se afla a rămas doar o cruce din lemn, fiind apoi așezat și mormântul bunicului lui Corneliu Coposu, care a fost preot în sat. S-a ridicat o altă biserică ortodoxă, cu hramul *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*

- între hotarele satului Deleni și Doba există o fântână (sătenii spun că este fără fund), ale cărei ape au multiple proprietăți terapeutice, locuitorii satelor din zonă ducând apă cu căruțele pentru tratament

Obiceiuri, tradiții specifice:

- 24 ianuarie, zi de post și sărbătoare, cu intrare la biserică. Este o tradiție specifică doar satului Deleni. În urmă cu mulți ani, din cauză că în sat au murit foarte multe animale, au hotărât ca pentru alungarea bolilor, ce s-ar putea abate asupra satului, să țină o zi specială. Toți sătenii merg la biserică, duc făină de porumb și

sare, care sunt sfințite de preot, iar apoi se dau animalelor spre a le ocroti de boli, în aceeași zi, după ieșirea de la biserică, preotul merge prin tot satul, sfințind animalele și locul de adăpost al acestora

- în ziua de Paște:- *ciocota* - toată lumea ducea la biserică ouă roșii, acestea se dăruiau copiilor care organizau un adevărat concurs, iar cele mai tari ouă erau aruncate peste biserică, ca anul să fie unul bogat și ferit de necazuri

- *meciul* însuraților cu feciorii satului. În fiecare an, în ziua de Paște, după ieșirea de la biserică și masa de prânz, se adună echipele formate din bărbați însurați și feciori din sat, joacă fotbal pe râtul satului, susținuți de soții sau fete, iar la final cine este înfrânt plătește un miel care se pregătește atunci, precum și vin pentru toți. Este un bun prilej de întâlnire a celor plecați, obicei care există și azi, cu multă bună-dispoziție, umor tradițional, dar și unitate și respect pentru tradiții

Oameni în memoria locului:

Florica Pop (n. 16 apr. 1965) - filolog, scriitor

- **Straița cu merinde - Amintiri sățioase din satul meu**
- Pop, Florica, Cluj-Napoca, Ed. Ecou Transilvan, 2013

DOBA

Atestare documentară: 1220 *Duba*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, a fost ridicată, probabil, la sfârșitul sec. al XVI-lea,

începutul sec. al XVII-lea, din informațiile primite de la localnici aceasta a fost adusă (cumpărată) din satul Chilioara și adusă aici cu un car cu boi, nu se știe exact anul

- Biserica Reformată nouă din Doba Mare este construită în stil gotic și datează din sec. al XIV-lea. Actuala construcție, în stil romanic, datează din perioada 1869-1876, conform unei inscripții păstrate pe tavanul bisericii. În turnul bisericii sunt două clopote vechi, iar pe clopotul cel mare se poate citi inscripția în limba latină *VIVOS VOCO / MORTUOS PLANGO / FULGURA FRANGO* (*Pe vii îi chem / pe morți îi plâng / Fulgerele le frâng*). Friedrich Schiller a făcut celebre aceste versuri, scriindu-le în motto-ul unei poezii datând din 1799.

- Biserica Reformată din Doba Mică s-a construit în 1821, fiind sfințită în 1830

Oameni în memoria locului:

Kiss Sándor (n. 10 iun. 1953) - profesor

Lőrincz János (n. 28 sept. 1922) - preot

NAIMON

Atestare documentară: 1214 *villa Mon*

Obiective turistice:

- Casa memorială *Márton Gyula* - inaugurată în anul 1999, unde se găsesc însemnate publicații din operele lingvistului și unele manuscrise nepublicate

- Biserica Reformată a fost construită în perioada 1914 - 1916 și a fost sfințită în 22 aprilie 1916. După 1980 s-au efectuat renovări

Oameni în memoria locului:

Márton Gyula (27 dec. 1916 - m. 4 apr. 1976, Cluj-Napoca) - lingvist, profesor universitar

SÎNCRAIU SILVANIEI

Atestare documentară: 1345 *Zentkiraly, poss. Zentkyral*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată a fost construită în 1871. Proiectul a fost executat de Wolfart Mihály din Baia Mare, înălțimea turnului fiind de 17 m. Clopotul mic datează din 1646, clopotul cel mare a fost turnat în 1814

VERVEGHU

Atestare documentară: 1334 *poss. Veruolg*

Obiective turistice:

- Biserica de piatră de acum a fost construită, conform înscrisului de pe tavanul bisericii, în septembrie 1803. Clopotele au fost turnate în 1774 și 1852. În prezent există numai un clopot, celălalt fiind luat, în timpul Primului Război Mondial

www.primariadobrin.ro

www.comunadobrin.ro

Comuna DRAGU

Populația: 1.427 locuitori/comună, din care 873-români, 11-maghiari, 423-romi, 120-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în zona de contact dintre Depresiunea Almaș-Agrij și Dealurile Șimișna-Gîrbou, la o distanță de 44 km față de Zalău. Are o suprafață de 87,91 km²

DRAGU

Atestare documentară: 1332 *sacerdos de Drag*

Obiective turistice:

- Castelul *Wesselényi - Bethlen* din Dragu. Castelul Bethlen, numit după ultimul proprietar, se află în centrul comunei Dragu. În perioada 1622-1628 s-a construit un conac, care reprezintă nucleul construcției

de astăzi. În anul 1722 castelul a ajuns în proprietatea familiei Wesselényi. Clădirea a fost reconstruită de Wesselényi István al VI-lea pe la sfârșitul secolului, incluzând pereții într-un ansamblu clasicist cu planul de bază în formă de *U*. Mai târziu castelul a trecut de la familia Wesselényi la familia Bethlen. Pe poarta castelului din fier forjat apare anul 1816, pe ușori există urne de piatră

- Biserica de lemn *Sf. Vasile cel Mare*, construită în perioada 1806-1809 de meșterul Ioan Dino. A fost pictată în perioada 1809-1816 de preotul Iosif Perșe din Elciu

- Parcul dendrologic

Oameni în memoria locului:

Corina Horvath Bugnariu (n. 9 apr. 1946) - artist plastic

Kónya László (n. 1844 - m. 29 iul. 1898, Zalău) - preot reformat

ADALIN

Atestare documentară: 1733 *Adalinul*

Oameni în memoria locului:

Maria Rusu (n. 5 mai 1939) - profesoară

FÎNTÎNELE

Atestare documentară: 1956 *Fântîna*

UGRUȚIU

Atestare documentară: 1461 *census quinquagesimalis de Vgroc*

Obiective turistice:

- Biserica de zid *Pogorârea Spiritului Sfânt* construită în perioada 1893-1894

- Monumentul eroilor din cele două războaie mondiale

· **Monografia localității Ugruțiu - județul Sălaj** - Jombori, Victor, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2009

VOIVODENI

Atestare documentară: 1320 *Woiuadhaza*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, a fost construită în perioada 1820-1822. Biserica a fost pictată în anul 1831 de Iosif Perșo, meșter pictor și paroh în Elciu

- Mănăstirea *Schimbarea la Față*. Actul de naștere al noii mănăstiri datează din noiembrie 2000, dar abia din anul 2002 se simte începutul unei vieți monahale, având rang de schit. Din anul 2004 este ridicat la rang de mănăstire

· **Monografia comunei Dragu, județul Sălaj**, 1973-1974 (dact.)

www.comunadragu.ro

Comuna **FILDU DE JOS**

Populația: 1.441 locuitori/comună, din care 782-români, 299-maghiari, 329-romi, 31-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în partea sudică a județului, la contactul Depresiunii Almașului cu Munții Meseșului și abruptul nordic al Depresiunii Huedin, la o distanță de 57 km de Zalău. Are o suprafață de 62,88 km²

FILDU DE JOS

Atestare documentară: 1249 *terra Fyld*

Obiective turistice:

- Biserica *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, construită în perioada 1927-1930 în locul celei vechi de lemn din

care nu s-a mai păstrat nimic. Biserica a fost zugrăvită în anul 1930 și a fost sfințită în 8 noiembrie același an

FILDU DE MIJLOC

Atestare documentară: 1415 *poss. Kezefyld*

Obiective turistice:

- Biserica *Sfânta Treime* construită în perioada 1910-1913. A fost zugrăvită prin 1936, dar a mai fost renovată

Oameni în memoria locului:

Cristina-Georgeta Teieru (n. 11 oct. 1966) - profesoară

Elena Lupaș (n. 7 mai 1939) - profesoară

FILDU DE SUS

Atestare documentară: 1415 *poss. Felsewfyld*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Pogorârea Sfântului Duh*, construită în anul 1727, de meșterii *Freanț Nicoară din Agrij și unul din Chendre, a Petri Brudului*. Pictura a fost realizată în 1856. Biserica este cunoscută prin pictura deosebit de valoroasă, prin turnul care are o înălțime de 35 m

- Biserica Ortodoxă, construită în 1936 din cărămidă, a fost zugrăvită prin 1951

- Răstignirea de lângă biserică, unică în felul ei, înaltă de 6,5 m sculptată pe toate fețele cu diferite figuri geometrice și cu semnul crucii. Sculptura este lucrată de Ștefan Bara

Obiceiuri, tradiții specifice:

- arta prelucrării lemnului este o îndeletnicire tradițională, specific zonei fiind porțile de stejar sculptate manual. Cele 5 porți de intrare în județ, numite *Porțile Sălajului*, au fost sculptate de meșterul Gheorghe Man, lucrări de arhitectură monumentală

Oameni în memoria locului:

Ștefan Bara (n. 21 apr. 1962) - profesor, meșter popular

Traian Tiptiș (n. 17 mart. 1927) - colonel în rezervă

Iuliu Ursu (n. 11 iul. 1947 - m. 8 ian. 2008) - profesor

Ioan Bele (n. 13 sept. 1951) - cadru didactic universitar

• **Fildurile. Frumusețe, istorie și artă populară** - Șteiu, Nicolae; Bara, Ștefan, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2007

TETIȘU

Atestare documentară: 1399 *Ketesd*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată (sec. XIV), reconstruită după planurile arhitectului Kós Károly în 1937

Obiceiuri, tradiții specifice:

- în toate satele comunei se păstrează case tradiționale, cu mobilierul autentic specific locului, obiectele de uz casnic tradiționale culturii din zonă

Oameni în memoria locului:

Czondi János (n. 29 sept. 1955) - profesor

www.primariafildudejos.ro

Comuna GÎLGĂU

Populația: 2.456 locuitori/comună, din care 2.264-români, 17-maghiari, 90-romi, 85-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în zona culoarului Someșului, intrând în contact la nord cu Dealurile Sălătrucului, iar la sud cu Dealurile Șimișna-Gîrbou, la o distanță de 82 km de Zalău. Are o suprafață de 75,31 km²

GÎLGĂU

Atestare documentară: 1405 *villa olachalis Galgo*

Obiective turistice:

- Biserica Ortodoxă *Pogorârea Sfântului Duh* a fost construită în perioada 1930-1937

Oameni în memoria locului:

Vasile Lar (n. 14 ian. 1938) - profesor

Lucian Liviu Perța (n. 23 nov. 1953) - profesor, poet

Pavel Suian (n. 4 nov. 1940) - profesor universitar

· **Povestea satului Gâlgău. Studiu monografic** - Lar, Vasile, Baia Mare, Ed. Eurotip, 2008

BÎRSĂU MARE

Atestare documentară: 1405 *villa olachalis Borzo*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Fecioara Maria*, ridicată în 1690. Biserica este construită din bârne de stejar, a fost pictată de zugravul Ioan Pop din Românași. În anul 1805 a fost strămutată din locul numit *Grădini în Sat*, pe vatra de azi

- *Cetatea* - vestigii romane

Oameni în memoria locului:

Anton Ionel Mureșan (n. 2 sept. 1905 - m.?) - avocat, economist

CĂPÎLNA

Atestare documentară: 1437 *oppidum Capolna, Kapolna*

Obiective turistice: vestigii romane

· **Satul din pădure. Monografia localității Căpâlnea pe Someș** - Văleanu, Ion, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2009

CHIZENI

Atestare documentară: 1538 *Keuzfalu*

Obiective turistice:

- *Casa Mihali*, obiectiv turistic antropic

DOBROCINA

Atestare documentară: 1569 *Dobroczyzna*

FODORA

Atestare documentară: 1508 *Fodorhaza*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Nicolae*, construită în 1817, a fost zugrăvită în anul 1822 de zugravii Lazăr Tocaci și Biró Lajos de la Oghiz

Oameni în memoria locului:

Pákai Ferenc (n. 27 aug. 1919 - m. 4 sept. 2002, Crasna) - profesor

FRÎNCENII DE PIATRĂ

Atestare documentară: 1592 *Frinkfalva*

Obiective turistice:

- Peștera Frânceni, gura peșterii are o lățime de 6 m și o înălțime de 2,5 m

GLOD

Atestare documentară: 1538 *Sosmezeu*

Obiective turistice:

- veche carieră de piatră

- lacul Glod, creat artificial dintr-o mlaștină, populat cu diferite soiuri de pești

Obiceiuri, tradiții specifice:

- *olăritul*, meșteșug arhaic care se mai păstrează sub diferite forme stilizat

- *ferăritul*, un alt meșteșug destul de vechi. Ferarii sau *covacii* (căuacii) învățau meseria din tată în fiu

- *prelucrarea lemnului*, a cunoscut o dezvoltare intensă datorită zonei de pădure în care este așezată localitatea

- *Jocul de la Glod* - este unul din cele mai vechi obiceiuri tradiționale

Oameni în memoria locului:

Teodor Buhățel (n. 22 febr. 1930 - m. 20 mai 2017) - medic veterinar

· **Glodul Someșului: vatră de conviețuire milenară**

- Buhățel, Teodor, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2006

· **Biserica din Glod printre însemnări și consemnări istorice** - Buhățel, Teodor, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2013

GURA VLĂDESEI

Atestare documentară: 1913 *Vlegyászatanya*

www.primariagilgau.ro

Comuna GÎRBOU

Populația: 2.044 locuitori/comună, din care 1.763-români, 8-maghiari, 186-romi, 87-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea de est a județului, în zona colinară a Dealurilor Șimișna-Gîrbou, la o distanță de 49 km de Zalău. Are o suprafață de 100,62 km²

GÎRBOU

Atestare documentară: 1366 *Gorbo*

Obiective turistice:

- Castelul Haller (Burgul) (Castelul *Haller-Jósika*) - poarta, fântâna, capela, datează din anul 1766. De-a lungul timpului au mai fost construite aici de diferiți moștenitori clădiri care însă nu s-au păstrat. Castelul

familiei Haller din Gîrbou se află pe domeniu public al comunei și este la un pas de colaps: au mai rămas în picioare doar câteva ziduri și turnul unei clopotnițe

Obiceiuri, tradiții specifice:

- centru de meșteșuguri tradiționale: clopări
- târgul anual organizat în a doua zi de Rusalii

Oameni în memoria locului:

Török Árpád (n. 13 febr. 1944) - profesor, naturalist
Vadász Zoltán (n. 22 iul. 1926 - m. 7 dec. 1989, Cluj-Napoca) - actor

BEZDED

Atestare documentară: 1336 *Bezdedteluk, Bezdedtelek*

Obiective turistice:

- Monument închinat eroilor căzuți în cele două războaie mondiale, ridicat în fața bisericii

Oameni în memoria locului:

Alesandru Papiu Ilarian (n. 27 sept. 1827 - m. 23 oct. 1877, Sibiu) - jurist, om politic

CĂLACEA

Atestare documentară: 1312 *Kalacha*

Obiective turistice:

- Biserica din piatră din 1811, demolată și reconstruită, cu hramul *Intrarea Maicii Domnului în Biserică*

Obiceiuri, tradiții specifice:

- șezători, clăci oarbe (cu prilejul desfăcatului de porumb, torsului lânii etc.), clăci de joc

CERNUC

Atestare documentară: 1336 *Curnuk, Churnucteluk*

FABRICA

Atestare documentară: 1954 *Fabrica*

POPTELEAC

Atestare documentară: 1230 poss. *Popteleke*

Obiective turistice:

- 2 monumente ridicate în memoria eroilor căzuți în cele două războaie mondiale

SOLOMON

Atestare documentară: 1336 *Salamonteluk, Salamontelek*

Obiective turistice:

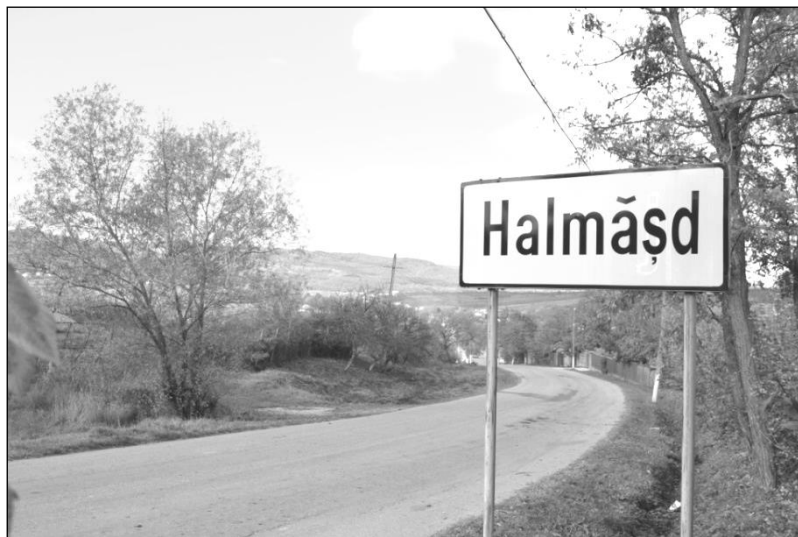
- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* datează din sec. al XVIII-lea. Pictura a fost realizată în anul 1845 de zugravul Iosif Perșo, paroh al Elciului
- Monument ridicat în memoria eroilor căzuți în cele două războaie mondiale

· **Comuna Gîrbou, județul Sălaj. Natura, om, economie. Sintează monografică** - Borcean, Nicolae, Caransebeș, 1976 (dact.)

www.primaria-girbou.ro

Comuna HALMĂȘD

Populația: 2.393 locuitori/comună, din care 1.904-români, 7-maghiari, 361-romi, 30-slovaci, 91-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în zona marginală a Depresiunii Șimleului, la contact cu culmile joase ale Munților Plopiș, în bazinele hidrografice ale Drighiului și Văii Cerișei, la distanță de 49 km de Zalău. Are o suprafață de 58,79 km²

HALMĂȘD

Atestare documentară: 1341 *villa olachalis Halmas*

Obiective turistice:

- Cetatea din epoca fierului, Hallstatt, situată la 1,5 km de localitate

- Cetatea medievală Pădurea - Cetățuie
- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli* ce datează din sec. al XVIII-lea
- cascada de pe valea Șipot. Pe lângă cascada propriu-zisă, valea este presărată cu mici cascade. Apa are o cădere de 6 m
- Biserica Ortodoxă a fost construită în anul 1802 în a treia vatră a satului, pe ruinele unei construcții mai vechi
- moara de apă de pe Valea Morilor, ce datează din 1850
- peștera haiducului Coman

Oameni în memoria locului:

Coriolan Gheție (n. 1 aug. 1916 - m. mai 1990) - jurist, filosof

Dina Iuliana Horvath (n. 5 iul. 1960) - poetă

Dumitru Mergheșiu (n. 26 oct. 1954) - preot

· **Monografia satului Halmășd, până la sfârșitul celui de-al II-lea Război Mondial, județul Sălaj - Haiduc, Dumitru, București, 1997 (Lucrare de licență, dact.)**

ALEUȘ

Atestare documentară: 1335 *poss. Elia*

CERIȘA

Atestare documentară: 1477 *Cserese*

Obiective turistice:

- izvorul termal din Nadă

DRIGHIU

Atestare documentară: 1216 *villa Detreh*

FUFEZ

Atestare documentară: 1956 *Fufez*

Obiective turistice:

- case țărănești tradiționale construite din lemn, piatră și chirpici

www.primariahalmasd.ro

Comuna **HERECLEAN**

Populația: 3.575 locuitori/comună, din care 1.315-români, 2.084-maghiari, 81-romi, 95-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în centrul județului, la 10 km de Zalău. Are o suprafață de 59,79 km²

HERECLEAN

Atestare documentară: 1415 *Harakyan*

Obiective turistice:

- Bustul lui Mihai Viteazul - amplasat în curtea școlii, sculptor Sepsi Iosif, dezvelit în 24 august 1997
- Mormântul eroului necunoscut - de pe dealul Ciocușoia, ridicat în cinstea unui ostaș, care în noaptea de 17-18 octombrie 1944 și-a dat viața pentru eliberarea satului. Ulterior s-a descoperit și numele lui,

Martin Sabin din Mehedinți. În anul 2009 s-a ridicat o troiță din lemn sculptată de un meșter din Tîrgu Lăpuș
Oameni în memoria locului:

Vasile Breban (n. 23 nov. 1907 - m. 15 mart. 2003) - lingvist

Maria Cantor (n. 16 oct. 1954) - inginer horticol, profesor al USAMV Cluj-Napoca

BADON

Atestare documentară: 1323 *Baldun*

Obiective turistice:

- Monumentul celor 7 eroi căzuți pe câmpurile de luptă, amplasat lângă biserică, ridicat în cinstea eroilor căzuți în cel de-al Doilea Război Mondial, obiectiv realizat cu sprijinul Fundației *Mihai Viteazul*

Oameni în memoria locului:

Gligor Hendea (n. 18 oct. 1917- m. 2007) - poet popular

Virgil Gheorghe Oșan (n. 23 iul. 1941) - medic

Domnița Săbăduș Pop (n. 14 iul.1950) - solistă de muzică populară

BOCȘIȚA

Atestare documentară: 1349 *Baxa*

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, datează de la începutul sec. al XVIII-lea, se păstrează pictura originală. Leontin Ghergariu o datează în anul 1625

- Casa familiei Imre - Conac al familiei Imre, retras de casele din sat, cu o arhitectură frumoasă, cu utilități care pun în evidență existența unei familii de gospodari

DIOȘOD

Atestare documentară: 1345 *poss. Od*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată a fost construită pe locul vechii biserici care a fost demolată în 1869. Noua biserică a fost terminată în 1873, orga datează din 1875. Biserica a fost sfințită în anul 1894. Turnul are o înălțime de 32 m unde se găsesc clopotele turnate în 1915 și 1925

- Monumentul eroilor - amplasat în fața Bisericii Reformate, ridicat în cinstea eroilor căzuți în cel de-al Doilea Război Mondial

- Bustul lui Ady Endre, amplasat în curtea Bisericii Reformate, realizat de Tóth János

Oameni în memoria locului:

Suba Endre István (n. 21 iun. 1929 - m. 27 ian. 2006, Șărmășag) - artist plastic, giuvaergiu

GURUSLĂU

Atestare documentară: 1441 *Gorozlo*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată datează din perioada 1829-1835. Biserica a fost renovată în perioada 1993-1995

- Monumentul lui *Mihai Viteazul*, inaugurat la 21 octombrie 1976, sculptat de Victor Gaga. Are o înălțime de 26 m, este din beton armat cu travertin. Pe

soclu sunt sculptate în piatră scene de luptă, iar cele trei lamele reprezintă țările românești cu stemele respective - se află la 5 km de sat, pe Dealul lui Mihai

Manifestări culturale:

- *Mihai Viteazul* - Guruslău, sărbătoare câmpenească (august)

Oameni în memoria locului:

Vasile Gîlgău (n. 8 febr. 1948 - m. 7 mai 2005, București) - economist

· **Mihai Viteazul și Sălajul. Guruslău 375** - Zalău, 1976

· **Bătălia de la Guruslău - 3 august 1601** - Dărăban, Valentin, Arad, Ed. *Vasile Goldiș*-University Press, 2001

· **Goroszlói Hepehupa** - Futó István, Guruslău; Oradea, 2014

PANIC

Atestare documentară: 1383 *Panyit*

Obiective turistice:

- rezervația naturală *Stejărișul Panic* care se întinde pe o suprafață de 0,50 ha, la o altitudine medie de 230 m acoperită de o specie de stejar roșu ocrotit ca rezervație forestieră și peisagistică. Rezervația este situată la cca 800 m sud de cantonul Panic

- *Stejărișul de baltă* este o rezervație naturală de tip forestier și peisagistic, localizat la marginea de vest a

Pădurii Panic. Se află la o altitudine medie de 210 m, având o suprafață de 0,20 ha. În partea nordică a pădurii se află Fazaneria Panic

- Conacul *Sebes*, azi cămin cultural, a fost construit în 1834

- Biserica Reformată a fost construită în anii 1780 pe un teren donat de familia Sebes. Turnul bisericii a fost reconstruit în perioada 1868-1872, are o înălțime de 22 m

Oameni în memoria locului:

Călin Maja (n. 16 oct. 1970) - preot

• **Comuna Hereclean: societate și identitate** - Boha, Silviu, Zalău, Ed. Episcopiei Sălajului *Credință și viață în Hristos*, 2010

• **Hereclean, 1415-2010** - Boha, Silviu; Boha, Claudia, Zalău, Ed. Episcopiei Sălajului *Credință și viață în Hristos*, 2010

• **Comuna Hereclean. O pagină din istorie** - Biblioteca Comunală Hereclean, Anton, Diana-Ioana, 2013 (need.)

www.primariahereclean.ro

Comuna HIDA

Populația: 2.787 locuitori/comună, 2.589-români, 34-maghiari, 75-romi, 89-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în partea de sud-est a județului, în Depresiunea Almașului, bazinul Văii Almașului, la 37 km față de Zalău. Are o suprafață de 101,72 km²

HIDA

Atestare documentară: 1333 *sacerdos de Hydalmas*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* datează din sec. al XVIII-lea. Pictura a fost realizată în anul 1802 de zugravul Ioan Pop din Românași. În prezent pictura este într-o stare avansată de degradare

- *Stânca Dracului* este un monument al naturii de tip geologic și peisagistic, situat la o altitudine medie de 260 m. Ocupă o suprafață de 0,01 ha

- Conacul *Morca* - conac construit în sec. al XIX-lea. Se mai păstrează anexele și un parc (de la începutul sec. XX). Conacul se află în prezent într-o stare avansată de degradare

- Conacul *Hatfaludy* se află în partea stângă a drumului de intrare în Hida dinspre Huedin. A fost construit în secolul al XIX-lea, de familia Hatfaludy pentru fiul lor István. După naționalizare, până în 2001, clădirea a fost sediul IAS, iar în urma retrocedării ajunge la moștenitorii familiei Hatfaludy, apoi clădirea și-a schimbat doi proprietari, acum fiind în proprietatea unei persoane juridice. Clădirea este degradată

- Biserica Reformată, construită în cinstea Sf. Dimitrie în anul 1298, a fost inițial catolică

Oameni în memoria locului:

Horváth Gabriella-Mária (n. 14 apr. 1957) - profesoară

Schön Dezső (n. 11 oct. 1906 - 8 iul. 2000, Tel Aviv) - scriitor, publicist

Radu Emil Sestraș (n. 3 iun. 1961) - inginer, profesor universitar

BAICA

Atestare documentară: 1396 *Banika*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* datează din 1643, fiind strămutată în 1645, probabil de meșterul Onuțu Simion. Se mai pot observa frânturi de pictură ce duc la concluzia că ea datează din sec. al XVIII-lea și ar putea fi atribuită lui Ioan Pop din Românași

Oameni în memoria locului:

Valentin Marin Meseșan (n. 14 aug. 1949 - m. 14 febr. 2002, Zalău) - profesor, poet

MILUANI

Atestare documentară: 1461 *census quinquagesimalis de Miluan*

Obiective turistice:

- Biserica *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, construită în sec. XVI

Oameni în memoria locului:

Iulian Andrei Domșa (n. 20 mart. 1887 - m. 15 febr. 1978) - jurist

PĂDURIȘ

Atestare documentară: 1956 *Păduriș*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Adormirea Maicii Domnului* a fostei Mănăstiri Strîmba-Fizeș, construită în jurul anului 1500. După anul 1996 s-a construit un nou ansamblu monahal, care a fost sfințit în 15 august 2002. Se găsește acolo icoana *Maica Domnului cu Pruncul*,

aidoma cu cea de la Mănăstirea Nicula, ambele pictate de Luca din Iclod în sec. al XVII-lea. Biserica a fost pictată de zugravul Ioan Pop din Românași, în 1792 - Mănăstirea Strâmba - începuturile mănăstirii datează din anul 1470. Lucrările noului ansamblu monahal au început în perioada 1996-1997. Hramul mănăstirii este *Adormirea Maicii Domnului*, al doilea hram este *Nașterea Maicii Domnului și Izvorul Tămăduirii*

- **Mănăstirea Adormirea Maicii Domnului Strâmba** - Pădurean, Augustin, Zalău, [2003]
- **Mănăstirea Strâmba, loc sfânt de îndreptare a sufletului** - Oțlea, Grighenthie, arhimandrit. Zalău, Ed. Episcopiei Sălajului *Credință și viață în Hristos*, 2012

RACÎȘ

Atestare documentară: 1350 *poss. Rakus*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* s-a construit în 1741 pe locul unde fusese un alt locaș de cult. Nu se știe cine a construit biserica. Pictura a fost executată pe pânză de Ioan Pop din Românași
- *Poiana cu narcise*, rezervația naturală mixtă de tip floristic și peisagistic se întinde pe o suprafață de 1,50 ha, la o altitudine medie de 260 m
- Muntele de noroi *La Rupturi*, ce se întinde între localitățile Baica și Racîș

- Monumentul eroilor ridicat în anul 2005. Pe monument se poate citi inscripția *Slavă eroilor din Racîș 1437, 1777, 1848, 1940-1945*

- Piatra Cătușii, înaltă de cca 6 m, sub formă de ciupercă

Oameni în memoria locului:

Daniel Moșoiu (n. 23 aug. 1969) - poet, jurnalist

SÎNPETRU ALMAȘULUI

Atestare documentară: 1350 *Sanctus Petrus*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Apostoli Petru și Pavel* datează de la începutul sec. al XVII-lea. Biserica a fost pictată în anul 1719, în interior și exterior, de Ioan Pop din Românași

- Biserica Ortodoxă, a fost începută în 1938 și a fost sfințită la 29 iunie 1945

• **Monografia satului Sânpetru Almașului, comuna Hida, județul Sălaj** - Groza, Teodor, Cluj-Napoca, Ed. Fundației Alfa, 2011

STUPINI

Atestare documentară: 1366 *Fyzes*

TRESTIA

Atestare documentară: 1336 *Kumlusteluk*

Comuna Hida. Studiu monografic - Pintilie, Dorin; Pintilie, Mariana, Cluj-Napoca, 1999 (need.)

www.comunahida.ro

Comuna **HOROATU CRASNEI**

Populația: 2.485 locuitori/comună, din care 1.856-români, 339-maghiari, 186-romi, 104-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea estică a Depresiunii Crasnei, la contactul acesteia cu Munții Meseșului, în bazinul hidrografic al râului Crasna, la o distanță de 24 km față de Zalău. Are o suprafață de 84,39 km²

HOROATU CRASNEI

Atestare documentară: 1213 *villa Huruat*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată a fost construită în sec. XV. Tavanul a fost casetat în 1741, iar orga a fost construită

în 1875 de către meșterul Kolonics István. Adăugirile la biserică s-au făcut în sec. XVIII. Clopotnița de lemn este construită separat de biserică, are două clopote, cel mai vechi datând din sec. XVIII. Biserica este declarată monument istoric

- Monumentul eroilor căzuți în Primul Război Mondial - 1914-1918. Pe monument se poate citi inscripția *Memoriei Eroilor căzuți în Războiul Mondial - 1914-1918 din Horoat Petenia - dedică acest monument familia Balogh Lajos senior*. Monumentul este din piatră sculptată, a fost dezvelit și sfințit la 21 mai 1936 - Biserica de lemn a fost adusă, probabil înainte de 1785 din Meseșenii de Sus. Reconstrucția ei s-a făcut în 1931

Ansamluri folclorice: *Murunița, Parta*

Manifestări culturale:

- Festival de folclor *Dor de cântec și de joc*, are loc la începutul lunii iulie, organizatori fiind Centrul de Cultură și Artă al Județului Sălaj, Școala Gimnazială, Primăria și Consiliul Local Horoatu Crasnei

Oameni în memoria locului:

Orosz Lujza (n. 4 dec. 1926) - actriță

Gheorghe Pop (n. 11 iul. 1947) - medic veterinar

Roman Traian Roman (n. 9 febr. 1928) - artist plastic, iconar

HUREZ

Atestare documentară: 1481 *villa olachalis Bagolyfalwa, Bagolhaza*

Obiceiuri, tradiții specifice:

- țeșătorie și cusătorie tradițională

Oameni în memoria locului:

Silviu-Ioan Boha (n. 6 nov. 1968) - preot

PETENIA (sat desființat)

Atestare documentară: 1484 *Petenyeháza, Pethnyefalua*

PONIȚA (sat desființat)

Atestare documentară: 1481 *Boronamezew*, în perioadele 1926-1931, 1941-1944 și după 1968 unificat cu satul Hurez

· **Monografia satului Ponița** - Pavel, Maria, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2015

· **Ponița - vatră străveche** - Pavel, Iosif, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2015

STÎRCIU

Atestare documentară: 1341 *villa olakalis Bogdaynhaza*

Obiective turistice:

- Biserica Ortodoxă *Sf. Nicolae* - monument istoric, a fost construită în perioada 1904-1911 și a fost sfințită în 1912

Oameni în memoria locului:

*Vasile Pinte*a (n. 25 sept. 1940) – scriitor

· **Credință, cultură și istorie la Stârciu, județul Sălaj** - Onica, Florian, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2012

ȘEREDEIU

Atestare documentară: 1270 *Seredunke*

Oameni în memoria locului:

Iosif Ferent (n. 11 ian. 1959) - preot

Nicolae Gudea (n. 1 dec. 1950) - preot

Ioan Oros (n. 7 sept. 1947) - profesor

www.comunahoroatucrasnei.ro

Comuna **ILEANDA**

Populația: 2.256 locuitori/comună, din care 1.857-români, 5-maghiari, 244-romi, 3-ucraineni, 147-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea de nord-est a județului, în Culoarul Someșului, la contact cu zonele colinare ale Dealurilor Șimișna-Gîrbou și ale Podișului Purcăreț-Boiu Mare-Jugăstreni, la o distanță de 66 km față de Zalău. Are o suprafață de 87,59 km²

ILEANDA

Atestare documentară: 1390 *Ylandameze*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Adormirea Maicii Domnului*, construită la începutul sec. al XVII-lea, după indicația

cifrelor 16... care se mai pot citi în inscripția de pe prestolul de piatră. Pictura a fost executată în 1798

- Biserica Reformată, construită în 1890, așezată la poalele muntelui Ciuha

- Biserica Romano-Catolică din centrul satului, construită în 1918 de către prizonierii italieni

- Monumentul eroilor, fiind inaugurat la 20 mai 2007, lucrările au demarat în 2005, schița fiind realizată de sculptorul Ion Irimescu. Placa de pe cruce a fost dezgropată în 2003

- monumentul ridicat în amintirea foametei din 1849 - la 1 km de sat spre Dăbâceni

Oameni în memoria locului:

Eugenia Maria Lascu (n. 10 oct. 1963) - învățătoare

BIZUȘA-BĂI

Atestare documentară: 1564 *Bwdwspataka*

Obiective turistice:

- stațiune cu ape minerale balneoterapeutice, sulfatate și sulfuroase folosite pentru cure interne și externe, este situată la 300 m față de localitatea Ileanda. Este o stațiune cu caracter permanent. Are patru izvoare de apă rece/termală (trei forate și una naturală semitermală) cu izvor activ. Este indicată la afecțiuni ale aparatului locomotor, ale sistemului nervos periferic și în afecțiuni ginecologice

- Peștera Varului

BÎRSĂUȚA

Atestare documentară: 1603 *Ujffalu*

DĂBÎCENI

Atestare documentară: 1553 *Doboka*

DOLHENI

Atestare documentară: 1571 *Dolha*

LUMINIȘU

Atestare documentară: 1546 *Zsakathura*

Oameni în memoria locului:

Nicolae Bot (n. 6 dec. 1929 - m. febr. 2008) - folclorist

MĂLENI

Atestare documentară: 1733 *Majlya*

Oameni în memoria locului:

Cornel Lazăr - profesor, ofițer, scriitor

NEGRENI

Atestare documentară: 1591 *Konkoliosfalva, Nye-genyefalva*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* construită prin anul 1580 și a fost atestată în sec. al XVII-lea

- Pădurea *La Castani* - rezervație naturală de tip peisagistic și forestier cu o suprafață de 7,80 ha, declarată în anul 2000. Se găsește aici castanul

comestibil care ocupă 60% din suprafața pădurii și alte specii de arbori

Oameni în memoria locului:

Kovács Endre (n. 12 sept. 1918 - m. 21 febr. 2015) - chimist, profesor universitar

PERII VADULUI

Atestare documentară: 1405 *Kwrthuelrew*

PODIȘU

Atestare documentară: 1554 *Harazos*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, construită în anul 1680

RĂSTOCI

Atestare documentară: 1530 *Rosztoczfalva*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, construită în perioada 1827-1828, iar pictura a fost realizată de meșterul Eliazar Tocaci din Piroșa în perioada 1832-1833

- Peștera Măgurici, a fost declarată monument al naturii în anul 2004, adăpostește 5 specii de lilieci și se dezvoltă pe o suprafață de 2,64 ha. În interiorul ei se găsesc rarități mineralogice naționale și mondiale. Se întinde între satele Perii Vadului și Răstoci și se înscrie în categoria de peșteri de importanță națională care se disting prin mărime, raritatea resurselor și prin

potențial turistic. Este singura arie naturală speologică protejată din județul Sălaj. Este cunoscută și sub numele *Peștera de la Răstoci* sau *Peștera Mare de pe Poiană*

- *Casa morarului* - singura casă tradițională cu acoperiș de paie încă locuită în județul Sălaj, a fost declarată monument istoric

Oameni în memoria locului:

Valer Hossu (n. 31 mai 1938 - m. 15 ian. 2012) - scriitor, jurnalist

ROGNA

Atestare documentară: 1322 *Rona*

- Balta Rogna - rezervație naturală

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* a fost construită în a doua parte a sec. al XIX-lea

ȘASA

Atestare documentară: 1553 *Sachay, Saczay*

• **Monografia comunei Ileanda** - Popovici, Doina (dact.)

www.primaria-ileanda.ro

Comuna IP

Populația: 3.648 locuitori/comună, din care 1.348-români, 1.716-maghiari, 417-romi, 91-slovaci, 76-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în zona de contact a Depresiunii Șimleului cu Colinele Toglaciului, pe valea Barcăului, la o distanță de 54 km față de Zalău. Are o suprafață de 60,13 km²

IP

Atestare documentară: 1208 *venatores bubalorum de villa Ypu*. În anul 1995 a fost declarată localitate-martir

Obiective turistice:

- Monumentul închinat celor 157 de martiri români uciși după ocuparea Transilvaniei. Obeliscul din centrul comunei, dezvelit în 1983, reprezintă etnogeneza românească - coloana ce iese din postament redă ființa neamului românesc, iar aripioarele pot fi comparate cu niște sicrie de diferite dimensiuni (proiectant: sculptorul clujean Aurel Terec; lucrarea a fost executată de I.A.C.M. Zalău)
- Biserica Reformată, construită în sec. XVI, transformări și adăugiri în 1622 (portic), 1793 și 1825 turn clopotniță
- Muzeul etnografic, amenajat în pivnița casei parohiale și într-o mică încăpere din vecinătate

Manifestări culturale:

- Sărbătoarea strugurilor (octombrie)

Oameni în memoria locului:

Borzási István (n. 25 dec. 1960) - preot

Gavril Butcovan (n. 20 iul. 1924 - m. 2010) - subofițer

Kisfalussy Bálint (n. 16 oct. 1939 - m. 23 nov. 2015, Budapesta) - compozitor, actor

Gheorghe Porumbreanu (n. 9 mart. 1953) - poet

- **O pagină de istorie scrisă cu sânge. Mărturiile unui supraviețuitor al masacrului de la Ip - Butcovan, Gavril, Zalău, Ed. Sylvania, 2006**

COSNICIU DE JOS

Atestare documentară: 1213 *villa Coznis*

Obiective turistice:

- Balta pentru pescuit, asigură resursele piscicole pentru pescuitul sportiv

Oameni în memoria locului:

Teodor T. Gal (n. 31 mart. 1921) - pedagog

COSNICIU DE SUS

Atestare documentară: 1341 *Koznich, Felsewkaznach*

ZĂUAN

Atestare documentară: 1249 *terra Zwan*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată, construită în 1680, turnul fiind din 1784

- Conacul din Zăuan s-a construit în sec. XIX, azi funcționează ca dispensar

- Muzeul etnografic, situat în centrul satului

Parteneriate cu străinătatea: Gógánfa (Ungaria)

Oameni în memoria locului:

Király Péter (n. 22 sept. 1868 - m. 6 ian. 1933) - scriitor

Márkus László (n. 11 mai 1961) - profesor, psiholog, artist plastic

Péntek Ferenc (n. 12 dec. 1855 - m. ?) - preot reformat, scriitor bisericesc

Zoványi Jenő (n. 11 sept. 1865 - m. 24 ian. 1958, Budapesta) - preot reformat, istoric ecleziastic, profesor universitar

ZĂUAN-BĂI

Atestare documentară: 1913 *Zoványfürdő*

Obiective turistice:

- Izvoarele de apă minerală sulfată-magneziană-calcică (cu sare amară), extrem de rare în România

• **Monografie - comuna Ip** - Porțan, G., 1988 (dact.)

www.e-primarii.ro/primaria-ip

Comuna LETCA

Populația: 1.846 locuitori/comună, din care 1.736-români, 8-maghiari, 36-romi, 66-informație nedisponibilă
Așezare geografică: este așezată în nord-estul județului, pe malul drept al râului Someș, la 52 km față de Zalău. Are o suprafață de 60,50 km²

LETCA

Atestare documentară: 1405 *Lethka*

Obiective turistice:

- Peștera *Moara lui Pocol*, are o lungime de 3493 m cu o deviere de -11 m; +64,5 m, fiind cea mai mare din podișul Someșan, cea mai lungă peșteră cartografiată din Transilvania. Nu este amenajată pentru vizitare

- Peștera *Bătrânilor* (Letca - Toplița), a fost descoperită în anul 1992 de către un grup de speologi de la Clubul Speologic Montana din Baia Mare. Peștera este spectaculoasă, deși nu are o dezvoltare atât de mare

- monument închinat eroilor din cele două războaie mondiale (2004). Pe placa de marmură sunt inscripționate numele tuturor eroilor din toate satele comunei care au participat la cele două conflagrații mondiale

Oameni în memoria locului:

Antoniu Paul (n. 2 febr. 1937) - actor

Augustin Paul (n. 12 febr. 1866 - m. 1920, Cluj) - jurnalist, scriitor

CIULA

Atestare documentară: 1566 *Chywlyya*

Oameni în memoria locului:

Gheorghe Indrecan (n. 12 oct. 1941) - artist plastic

COZLA

Atestare documentară: 1405 *villa olachalis Kozla*

CUCIULAT

Atestare documentară: 1405 *villa olachalis Kocho-lathfalva*

Obiective turistice:

- Peștera cu picturi rupestre. Picturile reprezintă cele mai vechi creații găsite pe teritoriul țării noastre, considerate a fi contemporane cu cele descoperite în peșterile Altamira din Spania și Lascaux din Franța. Ea a fost realizată în ultima parte a Paleoliticului superior (cca 10000 de ani î.Hr). Descoperirea ei e legată de exploatarea calcarului în timpul Primului Război Mondial, a fost redescoperită în anul 1962 de către un miner și apoi în 1978 speologii de la Clubul *Emil Racoviță* din cadrul Centrului Universitar București. Peștera are o lungime de 1707 m cu o denivelare de -32,5 m, +1,5 m, se dezvoltă pe trei etaje: fosil, subfosil și activ

- Peștera Lii (Valea Seacă - Cuciulat). Dimensiunea intrării este de 6x9 m, iar lungimea este de 1317 m, denivelare -2 m;+27 m. Ea prezintă trei galerii succesive: Galeria Turistică, Subfosilă, Activă. Peștera se poate vizita

- Biserica de lemn a fost construită în jurul anului 1800. Nu este trecută pe lista monumentelor istorice

LEMNIU

Atestare documentară: 1405 *Lemyn*

Obiective turistice:

- Casa memorială a lui *Vasile Avram*

Oameni în memoria locului:

Vasile Avram (n. 17 iun. 1940 - m. 12 dec. 2002, Nicula) - etnolog

Ion Cosma (n. 5 febr. 1912) - pictor

Marius Cuteanu (n. 4 nov. 1917- m. 16 aug. 2013,
Cluj-Napoca) - profesor, compozitor, dirijor

PURCĂREȚ

Atestare documentară: 1543 *Porkerecz*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Adormirea Maicii Domnului*, a fost construită în sec. al XVIII-lea

Oameni în memoria locului:

Ioan Lazăr M. (n. 15 mart. 1955) - profesor

· **Purcăreț - o vatră a spiritualității românești din Chioar în mijlocul Ardealului străbun** - Musca, Elena; Lazăr-Mureșan, Ioan, Zalău, Ed. Sylvania, 2011

ȘOIMUȘENI

Atestare documentară: 1543 *Somosfalva*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, este una dintre cele mai prețioase biserici de lemn. Se cunoaște doar anul executării picturii, 1863

TOPLIȚA

Atestare documentară: 1546 *Thoplycza*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* a fost construită în sec. XVI și a fost sfințită în anul 1864

VĂLIȘOARA

Atestare documentară: 1603 *pagus novus*
Diospataka

Obiceiuri, tradiții specifice:

- S-au păstrat ocupațiile meșteșugărești tradiționale, obiceiurile, portul popular local

www.comuna-letca.ro

Comuna **LOZNA**

Populația: 1.072 locuitori/comună, din care 1.026-români, 7-maghiari, 3-romi, 36-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea de nord-est a județului, în arealul Dealurilor Șimișna-Gîrbou și parțial în Culoarul Someșului, la o distanță de 52 km față de Zalău. Are o suprafață de 61,13 km²

LOZNA

Atestare documentară: 1338 *Loznapataka*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Dumitru*, datată din anul 1813. Este mai înaltă decât bisericile mai vechi din județ

Oameni în memoria locului:

Ioan Aurel Irimuș (n. 4 sept. 1958) - profesor universitar

Alexandru Pop (n. 15 iun. 1973) - actor

· **Amintiri din și despre Lozna** - Marian Victor, Ed. Progresul Românesc, f.a.

CORMENIȘ

Atestare documentară: 1554 *Kodmenes*

Obiective turistice:

- pădurea de castani

Oameni în memoria locului:

Pompeiu Hossu-Longin (n. 1 aug. 1897 - m. ?) - învățător, folclorist

PRELUCI

Atestare documentară: 1625 *Loznakeo*

Obiective turistice:

- *Hornicilor, Holm* - ruine de turnuri romane, datate sec. II-III p. Chr.

VALEA LEȘULUI

Atestare documentară: 1956 *Valea Leșului*

Obiective turistice:

- vestigii romane pe ramificația *Țicleului*

VALEA LOZNEI

Atestare documentară: 1338 *locus Laznapataka*

Obiective turistice:

- culmile *Țiclău, Cetățuia, Cornet, Copaia, Măgura, Stanii Prelucilor* care au o înălțime cuprinsă între 200 și 400 de metri

www.comunalozna.ro

Comuna MARCA

Populația: 2.542 locuitori/comună, din care 1.925-români, 350-maghiari, 167-romi, 49-slovaci, 51-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată la limita vestică a județului, în zona vestică a Depresiunii Șimleului și zona montană a Plopișului, în bazinul hidrografic al Barcăului, la o distanță de 55 km față de Zalău și 25 km față de Șimleu Silvaniei. Are o suprafață de 48,37 km²

MARCA

Atestare documentară: 1314 *Markus*

Obiective turistice:

- Cetatea dacică, datează din perioada sec. I î.e.n. - I e.n., a fost ridicată din pământ și lemn. Este cea mai

impresionantă fortificație de acest fel din zona piemontală vestică a Munților Plopiș

- Monumentul eroilor

Obiceiuri, tradiții specifice:

- un obicei specific, care se desfășoară cu prilejul sărbătorilor de iarnă este *Feciorii satului*

Oameni în memoria locului:

Ionel Chira (n. 13 iul. 1972) - preot

Nicolae Costruț (n. 12 nov. 1941) - profesor

Felicia Drăgan (n. 9 aug. 1974) - farmacist, profesor universitar

Victor Hălmăjan (n. 11 dec. 1934) - inginer

Gabriel Antoniu Lavrincic (n. 10 febr. 1976) - ambasador cultural între România și Rusia; a intrat în Cartea Recordurilor pentru numărul mare de scrisori primite și trimise, corespondența din copilărie cu destinatari din Uniunea Sovietică

Vladimir Pop Mărcanu (n. 8 aug. 1922, Popești, jud. Bihor - m. 21 aug. 2008, Deva) - scriitor

· **Cetatea dacică de la Marca**, Dumitrașcu, S.; Lucăcel, V., editat de Muzeul de Istorie și Artă Zalău, 1974

LEȘMIR

Atestare documentară: 1213 *Nesmer, Nezmer*

Oameni în memoria locului:

Nagy Silvia (n. 6 apr. 1981) - soprană

MARCA-HUTA

Atestare documentară: 1956 *Marca Huta*

PORT

Atestare documentară: 1477 *Porczallya, Oláh-Porczallya*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Înălțarea Domnului*, construită în 1792 din lemn de stejar cioplit. Pictura este în stil bizantin, prezintă scene biblice atât din Vechiul cât și din Noul Testament
- Monumentul eroilor

Oameni în memoria locului:

Corneliu Sebastian Sârcă (n. 30 iun. 1946 - m. 9 febr. 2010, București) - jurnalist, scriitor
Mihai Valentin Tegzeș (n. 26 sept. 1974) - preot

ȘUMAL

Atestare documentară: 1452 *Somal*

Oameni în memoria locului:

Iordache Bota (n. 20 oct. 1957) - psiholog

· **Monografia comunei Marca** (dact.)

www.marcasj.ro

Comuna MĂERIȘTE

Populația: 3.081 locuitori/comună, din care 2.541-români, 323-maghiari, 81-romi, 3-slovaci, 133-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în partea de nord-vest a județului, pe Colinele Toglaciului, în bazinul hidrografic al Crasnei, la o distanță de 43 km față de Zalău. Are o suprafață de 74,97 km²

MĂERIȘTE

Atestare documentară: 1351 *Hydueg*

Obiective turistice:

- Biserica Ortodoxă datează din anul 1898. A fost construită în locul unei biserici de lemn care a fost

demolată în 1890. De-a lungul timpului biserica a fost renovată făcându-i-se adăugiri și i s-a refăcut pictura interioară

- Biserica de piatră, construită în 1889

- Școala confesională din 1893

Oameni în memoria locului:

Alexandru Aciu (n. 1875 - m. 1954) - avocat

Mircea Dragoș (n. 9 iun. 1955) - economist, poet

Vasile Pădureanu (n. 28 apr. 1954) - economist

Teodor Pușcaș (n. 19 mai 1944) - profesor

CRIȘTELEC

Atestare documentară: 1257 *Keres*

Oameni în memoria locului:

Ioan Seleși (n. 26 apr. 1946) - actor, prezentator, maestru de ceremonii

DOH

Atestare documentară: 1338 *Doh*

Obiective turistice:

- Biserică de piatră, datată 1868

- Școală confesională, datată 1892

Oameni în memoria locului:

Vasile Radu Ghenceanu (n. 17 mai 1939 - m. 30 oct. 2006, Baia Mare) - poet, publicist

GIURTELECU ȘIMLEULUI

Atestare documentară: 1259 *terra Gywrthelek*

Obiective turistice:

- Biserica de piatră, datată 1819

Oameni în memoria locului:

Savu Moga (n. 1822 - m. 1899) - iconar

MĂLĂDIA

Atestare documentară: 1259 *villa, terra Maledei*

Oameni în memoria locului:

Ioan A. Alexi (n. 14 iun. 1801 - m. 29 iun. 1863) - preot, lingvist

Vasile Vetişanu-Mocanu (n. 29 apr. 1935) - profesor

UILEACU ŞIMLEULUI

Atestare documentară: 1240 *Vylok*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată, de piatră, construită între anii 1260-1300, în stil romantic, a aparţinut iniţial unei mănăstiri romano-catolice benedictine. Ea a fost refăcută în secolul al XVIII-lea

Oameni în memoria locului:

Szilágyi Ferenc (n. 4 oct. 1762 - m. 4 dec. 1828, Cluj)

- profesor de teologie, scriitor bisericesc, autor de manuale

www.comunamaeriste.ro

Comuna MESEȘENII DE JOS

Populația: 3.117 locuitori/comună, din care 1.929-români, 954-maghiari, 170-romi, 64-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în partea de nord-vest a județului, la poalele Munților Meseș, în Depresiunea Crasnei, la o distanță de 12 km față de Zalău. Are o suprafață de 62,86 km²

MESEȘENII DE JOS

Atestare documentară: 1341 *Kezel*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată a fost construită în 1498, clopotnița de lemn datând din sec. XVII. Fondatorul ei a fost episcopul catolic Geréb László. Clopotele au fost turnate în 1766 și 1792

- Biserica Ortodoxă datează din 1938, construită din cărămidă arsă. Pictura a fost refăcută începând cu anul 2010, iar biserica a fost sfințită în 9 iunie 2013
- Monumentul eroilor, ridicat în 1966-1967, pe plăcile de marmură sunt scrise numele eroilor din cele două războaie mondiale. Monumentul a fost restaurat și sfințit în 9 iunie 2013

AGHIREȘ

Atestare documentară: 1361 *Egrespataka*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată, construită în 1901, pe fundația bisericii vechi (sec. XVII), incluzând în perete piatra cu blazonul grofului Teleki Mária (din peretele bisericii vechi)

Oameni în memoria locului:

Kui János (n. 28 ian. 1939) - profesor, ziarist

FETINDIA

Atestare documentară: 1549 *Gurzofalwa*

MESEȘENII DE SUS

Atestare documentară: 1213 *villa Rechul (Kechel)*

Obiective turistice:

- Biserica de piatră *Adormirea Maicii Domnului* din 1785
- ruine de turn roman la locul *Groapa Mare*
- ruine de turn roman lângă băile din sat *Sub groapa Muierii*

- ruine de turnuri romane: *Coasta Lată, Osoiul Ciontului*

- izvor de apă sulfuroasă

- Muzeul satului amenajat în incinta școlii în 1986, când 90 de piese reprezentative pentru zona respectivă și-au găsit locul într-o expoziție. În anul 2004 expoziția a fost reamenajată tematic. Muzeul a fost fondat de poetul țăran Gavril Dragoș

- monument închinat eroilor din cele două războaie mondiale, ridicat în anul 1958, realizat de Csokasi Teodor din Zalău, sfințit în 22 iunie 1958

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Asociația de cultură și istorie *Fiii satului Meseșenii de Sus*

- Ansamblul *Socăcițele* înființat în anul 2005

Obiceiuri și tradiții specifice:

- *Muiereasca* este un dans femeiesc specific satului

- *Călușul*

- *Colinda bisericii*, un obicei tradițional zonei

Oameni în memoria locului:

Aurel Contraș (n. 12 iun. 1938) - sculptor

Corneliu Antoniu Fânățeanu (n. 18 ian. 1933 - m. 3 dec. 2014) - cântăreț de operă, operetă, profesor

Gheorghe Gudea (n. 30 mai 1904 - m. 1983, Zalău) - avocat

Grigore Șutic (n. 1926) - poet

· **Cățulul Românesc - 800**, Asociația *Fiii satului Meseșenii de Sus*, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2009

- **Căţălul Românesc - 800**, Asociaţia *Fiii satului Meseşenii de Sus*, Meseşenii de Sus, 2010
- **Căţălul Românesc - 800**, Asociaţia *Fiii satului Meseşenii de Sus*, Meseşenii de Sus, 2011
- **Memorialulu Besericescu. Căţălul Românesc: 1875-1974**. Asociaţia *Fiii satului Meseşenii de Sus*, editat la Meseşenii de Sus, 2011
- **Casa părintească. Volumul 1 (nr. 1-100); Volumul 2 (nr. 101-200); Volumul 3 (nr. 201-300)** - Asociaţia *Fiii Satului*, Meseşenii de Sus, 2014, 2015, 2016

www.meseseniidejos.ro

Comuna **MIRȘID**

Populația: 2.159 locuitori/comună, din care 1.581-români, 88-maghiari, 417-romi, 73-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în zona centrală a județului, la contactul Depresiunii Zalău cu Dealul Dumbrava și culmea afundată a Munților Meseș, la o distanță de 11 km față de Zalău. Are o suprafață de 53,28 km²

MIRȘID

Atestare documentară: 1219 *villa Roba*

Oameni în memoria locului:

Emil Chendea (n. 1936) - grafician

Nicolae Pop (n. 1 dec. 1928) - poet

Vasile Pop (n. 22 aug. 1944) - inginer, artist plastic

FIRMINIȘ

Atestare documentară: 1332 *poss. Feermenus*

Oameni în memoria locului:

Gheorghe Chende-Roman (n. 23 apr. 1947 - m. 18 ian. 2009, Zalău) - profesor

MOIGRAD-POROLISSUM

Atestare documentară: 1423 *villa olachalis Maÿgrad*

Obiective turistice:

- Castrul roman de la Porolissum datează din anul 106 p.Chr., a fost capitala Provinciei Dacia Porolissensis. Este unul dintre cele mai bine păstrate situri arheologice din această zonă a țării

- Monument ridicat în anul 2013, în memoria eroilor căzuți în cele două războaie mondiale

Manifestări culturale:

- *Serbările anuale Porolissum* care se desfășoară în lunile iulie-august, începând cu anul 2002

Oameni în memoria locului:

Teodor Ardelean (n. 14 iun. 1951) - profesor, cercetător științific

Nicolae Cochinescu (n. 19 ian. 1940) - judecător

Maria Prune Gruici (n. 19 iun. 1936) - artist plastic

- **Porolissum** - Gudea, Nicolae, București, Ed. Sport-Turism, 1986
- **Porolissum. Vama romană. Monografie arheologică** - Gudea, Nicolae, Cluj-Napoca, 1996
- **Castrul roman de pe vârful dealului Pomet - Moigrad. Porolissum 1** - Gudea, Nicolae, Zalău, 1997
- **Porolissum. Un oraș de la marginea Imperiului Roman** - Tamba, Dumitru Gheorghe, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2012
- **A Roman Frontier Marketplace at Porolissum in the light of numismatic evidence: contribution to the knowledge of the Roman Limes economy** - Opreanu, Coriolan Horațiu; Lăzărescu, Vlad-Andrei. Zalău, Ed. Caiete Silvane; Cluj-Napoca, Editura Mega, 2015
- **Porolissum. Un focar al creștinismului timpuriu în provincia Porolissensis (secolele II-III p. Chr.) și în epoca post aureliană (secolele IV-VI p. Chr) - Porolissum. Ein Zentrum des frühen Christentums in der Provinz Dacia Porolissensis (2.-3. Jahrhundert n.Chr.) und in der nachaurelianischen Zeit (4.-6. Jahrhundert n.Chr.)** - Gudea, Nicolae, Cluj-Napoca, Ed. Mega, 2016

POPENI

Atestare documentară: 1387 *villa olahalis Paptelek*

Oameni în memoria locului:

Clemente Mureșan (n. 29 aug. 1923) - prozator

Ioan Pop Florantin (n. 8 aug. 1843 - m. 29 aug. 1936)

- filosof, estetician, profesor

Virginia Lucia Zanc (n. 26 mart. 1946) - medic,
profesor universitar

www.primaria-mirsid.ro

Comuna NĂPRADEA

Populația: 2.652 locuitori/comună, din care 2.131-români, 6-maghiari, 448-romi, 67-informație nedisponibilă

Așezare geografică: se situează în partea nordică a județului, pe malul drept al râului Someș din Depresiunea Guruslău, la o distanță de 41 km față de Zalău și 15 km față de Jibou. Are o suprafață de 68,49 km²

NĂPRADEA

Atestare documentară: 1.387 *villa olachalis Naprad*

Obiective turistice:

- Muzeul comunei, inaugurat în 14 octombrie 2010, care numără peste 300 de exponate, obiecte tradiționale și de arheologie

- Monumentul eroilor, ridicat în 1998, realizat după un proiect al arh. Corneliu Zebacinski, ridicat în memoria celor 37 de eroi căzuți în Primul Război Mondial și celor 31 de eroi căzuți în a doua mare conflagrație a secolului al XX-lea. A fost sfințit în ziua de 25 octombrie 1998. Postamentul cu baza de forma unui pătrat cu câte patru trepte pe trei laturi sprijină un pedestal trilobat. Pe acest pedestal se află montate plăci de marmură pe care sunt inscripționate numele eroilor comemorați. Din acest pedestal pornește un turn cu secțiune pătrată din care pornește spre cer o cruce din bazalt negru. Înălțimea totală a monumentului este de aproximativ 6 m
- Bustul lui *Traian Crețu*, inaugurat în 9 noiembrie 2002, sculptat de Amarandei Jani Iosif
- abruptul *Stanu Cozlii* de pe Vârful Prisnel
- Biserica de zid *Adormirea Maicii Domnului*, construită în anul 1836

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Cercul de Turism Montan *Samus 2000*, fondat în anul 1980

Oameni în memoria locului:

Angela Buciu (n. 5 oct. 1942) - solistă de muzică populară

Aurel Medve (n. 19 oct. 1950) - profesor

· **Năpradea. Locuri, oameni și fapte** - Medve, Aurel, Zalău, Ed. Silvania, 2002

- **Năpradea din sufletul meu** (Contribuții la monografia satului) - Medve, Aurel (coord.), Zalău, Ed. Silvania, 2006
- **Comori ale naturii în orizontul local al comunei Năpradea** - Medve, Aurel; Goja, Lucian Petru, Zalău, Ed. Școala Noastră, 2012
- **Monografia comunei Năpradea** - Medve, Aurel, 1982 (dact.)

CHEUD

Atestare documentară: 1475 *Kew*

Obiective turistice:

- ruinele Cetății Aranyos (Cetatea Cheudului) (sec. XIV), la poalele Dealului Mare *Fortificațiile medievale de la Cheud*. În tradiția locală se păstrează amintirea *Cetății lui Pinte*, nume sub care sunt cunoscute câteva ruine cu ziduri de piatră cât și ruinele unei cetăți cu valuri de pământ, ce reprezintă centrul unei formațiuni prestatale românești din secolele VIII-X. Mult mai târziu a apărut Cetatea Cheudului, amintită în documente ca Cetatea *Aranyos* (Cetatea de Aur)
- Biserica Ortodoxă, a fost ridicată în anul 1894 pe ruinele unei vechi biserici de lemn
- Strâmtura Țicăului - la 300 m de sat. Este situată pe râul Someș, între Benesat și Țicău (pe malul stâng) sau între Cheud și Chelința (pe malul drept)
- Monumentul eroilor, inaugurat în 15 august 2011, creație a sculptorului Sepsi Iosif, ridicat în curtea

Căminului cultural. Pe placa de marmură sunt trecute 9 nume de eroi-martiri care au participat la Primul Război Mondial și 35 de nume ale eroilor-martiri participanți la cel de-al Doilea Război Mondial - placă comemorativă în memoria scriitorului Petre Hossu, așezată pe fațada școlii din localitate, dezvelită în 15 august 2004

Oameni în memoria locului:

Aurel Bog (n. 19 nov. 1937) - inventator

Aurel V. David (n. 12 iun. 1951) - sociolog, istoric militar

Gheorghe Fărcaș (n. 10 mai 1933) - profesor

Andrei-Iustin Hossu (n. 16 ian. 1950) - profesor universitar

Petre Hossu (n. 5 iul. 1922 - m. 15 iun. 1998) - profesor universitar

• **Cheud. Un sat din Țara Silvaniei. Monografie istorică** - David V., Aurel, București, 2004

• **Cheud. Un sat din Țara Silvaniei. Monografie istorică** - David V., Aurel, București, Ed. Dacoromână *Tempus DacoRomânia Comterra*, 2012

SOMEȘ-GURUSLĂU

Atestare documentară: 1387 *villa olachalis Goriszlao*

Obiective turistice:

- aria naturală protejată *Pietrele Moșu și Baba* are o altitudine medie de 400 m, o suprafață de 0,20 ha.

Moșu are o înălțime de 12-13 m și o grosime de 3,5-5,5 m, fiind clădit din 3 blocuri, separate pe fețe de strat, care-i dau înfățișarea unui om bătrân. *Baba* se află la un metru spre sud, are o înălțime de cca 5 m, și un diametru de 7,5 m

- arboretul de castan comestibil

- Biserica de zid *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, construită în anul 1907

Oameni în memoria locului:

Marius Caba (n. 9 mai 1947) - poet

Dumitru Indrea (n. 28 dec. 1928) - inginer

Gheorghe Mîndru (n. 5 febr. 1943) - inginer, profesor universitar

TRANIȘ

Atestare documentară: 1475 *Kysgoroszlo*

Obiective turistice:

- *Casă-muzeu*, unde se poate vedea interiorul unei vechi case țărănești

- Biserica de zid *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, construită în 1912

- între Traniș și Năpradea se găsește balta de pe Valea Roșie, întinsă pe 3 ha, alimentată de Valea Roșie și de râul Someș. S-a format în anul 1970

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Asociația culturală *Bodava*

Oameni în memoria locului:

Traian I. Crețu (n. 10 iul. 1937 - m. 20 oct. 1995, București) - fizician, cercetător științific

VĂDURELE

Atestare documentară: 1543 *Debreczen*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Nașterea Maicii Domnului*, construită în 1711 din lemn de stejar și acoperită cu șindrilă. (În **LMI** este consemnată ca *Adormirea Maicii Domnului*, iar în lucrarea **Monumente istorice bisericești din Eparhia Oradiei - Bisericile de lemn**, ea este consemnată cu hramul *Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil*). Biserica a fost construită, conform datelor existente, în urmă cu 400 de ani, în anul 1708 fiind executate unele reparații. Este singura biserică din Sălaj cu plan dreptunghiular, cu absida decroșată poligonală. Biserica datează, probabil, din secolul al XVI-lea. Pictura este executată de Rus Macavei la 1832 și este autentic populară. O pictură deosebită este aceea care îl reprezintă pe Hristos și este de origine bizantină.
- Râpele de la Vădurele sunt cele mai spectaculoase din județ

www.primarianapradea.ro

Comuna NUȘFALĂU

Populația: 3.600 locuitori/comună, din care 442-români, 2.494-maghiari, 596-romi, 4-germani, 13-slovaci, 51-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezat în vestul județului, pe cursul superior al râului Barcău, la o distanță de 35 km față de Zalău și 10 km de Șimleu Silvaniei. Are o suprafață de 36,70 km²

NUȘFALĂU

Atestare documentară: 1213 *villa Nog*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată - se presupune că ar fi fost construită între anii 1450-1480, dar este menționată pentru prima oară în 1600. În anul 1783 a fost construit

(sfântit) turnul, a fost incendiată în 1859, iar în 1861 a fost renovată. Inițial a fost biserică catolică, ulterior fiind transformată în biserică reformată

- Castelul Bánffy a fost construit la sfârșitul secolului al XVIII-lea de către locotenent-colonelul Bánffy György, administratorul prefectului comitatului Crasna. Castelul a fost construit pe locul conacului din sec. al XVI-lea, care s-a deteriorat. În castel a funcționat un cămin pentru copii, dar în 1938 a fost cumpărat de la familia Bánffy de către Biserica Reformată din Nușfalău, apoi clădirea a fost naționalizată. Acum, castelul Bánffy se află în proprietatea Bisericii Reformate din localitate, au fost făcute renovări la acoperiș, dar starea generală a clădirii este degradată

- Conacul familiei Bánffy este situat în apropierea castelului. După naționalizare a fost sediul C.A.P.-ului din localitate, iar în prezent, în acest ansamblu de clădiri funcționează, într-o parte școala primară, în altă parte Căminul Cultural, Biblioteca Publică, având sediul aici și Asociația Multiculturală *Kéknefelejcs*. Clădirea principală a fost retrocedată și apoi vândută, acum proprietar este un evreu, care locuiește în America, clădirea fiind degradată. Înainte de a fi vândută, a fost renovat acoperișul clădirii de primărie, proiectul stăgănând din cauza transferului de proprietate

- placa de pe peretele Școlii Gimnaziale, așezată în anul 2000, amintește aniversarea a 400 de ani de învățământ în localitate
- *Pădurea Lapiș*, se întinde pe o suprafață de 430,40 ha, este cea mai întinsă arie protejată din județul Sălaj, valoroasă sub aspect faunistic și forestier. Pădurea adăpostește 40 de specii de păsări și 10 specii de mamifere ocrotite prin lege. Se întinde între satele Drighiu (com. Halmășd) și Cosniciu de Jos (com. Ip)
- bustul lui Arany János, se află în parcul din apropierea Bisericii Reformate, dezvelit în anul 2006
- Monumentul eroilor căzuți în cele două războaie mondiale, care se află în parcul din apropierea Bisericii Ortodoxe, dezvelit în anul 1991
- piatră comemorativă închinată împlinirii a 800 de ani de la prima atestare documentară a localității, dezvelită în iunie 2013. Se găsește în curtea primăriei

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Asociația Culturală *Báró Bánffy György*
- Asociația Memorială *Hebraica*
- Asociația Multiculturală *Kéknefelejcs*
- Ansamblul folcloric *Árvalányhaj*, al Asociației Culturale *Báró Bánffy György*
- Formația de dansuri populare *Vadrózsák*
- Trupa de teatru *LS Thália*

Parteneriate cu străinătatea: Vámospércs (Ungaria), Tiszanagyfalu (Ungaria), Tuzsér (Ungaria)

Oameni în memoria locului:

Balázs Zoltán (n. 12 ian. 1950) - poet

Sanda-Otilia Băcueț-Crișan (n. 24 iul. 1973) - arheolog

Fazakas László (n. 21 febr. 1957) - preot, poet

Major Miklós (n. 19 mai 1933, Mihai Viteazul, jud. Cluj - m. 21 mai 2010) - profesor, etnograf, istoric local

Pungur Gyula (n. 24 mai 1843, Sîngeru de Pădure - m. 1 mai 1907, Zelenika) - savant, preot, entomolog

Srankó Ferenc (n. 7 apr. 1935 - m. 26 ian. 2016, Oradea) - profesor, istoric local

Szabó Árpád (n. 26 mart. 1952) - profesor, istoric local

Szentes Zágon (n. 19 aug. 1976) - artist plastic, grafician, fotograf

Tordai Sámuel (n. 12 aug. 1731 - m. 12 iul. 1801, Cluj) - preot reformat, scriitor, traducător

Tőtös János (n. 9 oct. 1947) - pastor, poet

Verestói György (n. 3 febr. 1739 - m. 14 sept. 1794, Cluj) - preot reformat

Verestóy Sámuel (n. 27 nov. 1743 - m.?) - medic

- **Szilágynagyfalu** - Major Miklós, 2000
- **Négyszáz éves Szilágynagyfalu közoktatása** - Srankó Ferenc, Oradea, Ed. Cogito, 2001
- **Szilágynagyfalu** - Major Miklós, Budapesta, 2002
- **Szilágynagyfalu vallásfelekezeteinek története** - Srankó Ferenc, Oradea, Ed. Cogito, 2009

BILGHEZ

Atestare documentară: 1259 terra Bylgosz

www.nusfalau.ro

Comuna **PERICEI**

Populația: 3.768 locuitori/comună, din care 1.314-români, 2.129-maghiari, 240-romi, 85-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în zona Colinară a Depresiunii Crasnei și a Depresiunii Zalăului, la o distanță de 25 km față de Zalău și 5 km față de Șimleu Silvaniei. Are o suprafață de 59,60 km²

PERICEI

Atestare documentară: 1259 *terra Perchen*

Obiective turistice:

- Monumentul *Cepei*, se află în curtea școlii (înscris în Guinness Book, fiind unicat în lume). Bulbul de ceapă are o înălțime de 4,5 m, iar soclul de 2 m. A fost realizat de sculptorul Cornel Durgheu și este dedicat

lucrătorilor agricoli din comuna Pericei - județul Sălaj. A fost inaugurat la începutul lunii septembrie 2007

- Biserica din piatră, construită în 1886 (greco-catolică)

- construirea Bisericii Reformate a început în anul 1668. Actualul turn datează din anul 1835, cele vechi fiind supuse de-a lungul timpului intemperiilor

- Monumentul Eroilor, ridicat în anul 2002 în curtea Bisericii Ortodoxe

- Monumentul Eroilor, ridicat în anul 2004 în curtea Bisericii Reformate

Obiceiuri, tradiții specifice:

- nunta țărănească, claca de tors, haba, plugușorul

Manifestări culturale:

- *Festivalul cepei*, se desfășoară în fiecare an la începutul lunii septembrie

Oameni în memoria locului:

Boér Miklós (n. 10 ian. 1857 - m. 20 febr. 1905) - scriitor, pedagog

Iacob Deleu (n. 1804, Vîrșoț - m. 1880) - învățător, participant la Revoluția de la 1848 în armata lui Avram Iancu. S-a stabilit ulterior la Pericei

Daniel Deleu (n. 1844, Vîrșoț - m. 1896) - notar, implicat în mișcarea memorandistă. S-a stabilit ulterior la Pericei

Ioan Deleu (n. 21 aug. 1877 - m. 1946) - redactor la Gazeta de Duminecă și corespondent pentru județul Sălaj la Tribuna de Arad

Victor Deleu (n. 25 mai 1876 - m. 31 dec. 1939) - jurist
Ileana Domuța Mastan (n. 30 sept. 1947) - solistă de muzică populară

Gáspár Attila (n. 31 mai 1949) - profesor

Ioan Hendea (n. 22 oct. 1845 - m. 15 apr. 1913, Vîrșoț) - învățător

Iosif Pașca (n. 1785 - m. ?) - preot

Ioan Sima (n. 19 dec. 1898 - m. 8 febr. 1985, Cluj-Napoca) - artist plastic

Wántza Mihály (n. 12 oct. 1781 - m. 1854, Miskolc, Ungaria) - actor, scenograf, pictor

• **800 éves Szilágyperecsen** - Gáspár Attila, Zaláu, Color Print, 2005

• **Monografia Parohiei Ortodoxe Pericei** - Moca, Silviu, Zaláu, Ed. Caiete Silvane, 2015

• **Monografia satului Pericei** - Dănilă, Doina (need.)

• **Personalități de seamă ale satului Pericei. Deleii - o familie de luptători** - Dănilă, Doina (need.)

BĂDĂCIN

Atestare documentară: 1213 *villa Botocun*

Obiective turistice:

- Biserica de piatră *Schimbarea la Față*, cu turnul din lemn construit în stil baroc, datând din 1705

- Centrul Cultural - Casa Memorială *Iuliu Maniu* - (Casa din Dealul Țarinei) moștenită de Ioan Maniu de la părinții lui, construită în 1879 (data de pe placa memorială de pe casă). În 1947, după arestarea lui

Iuliu Maniu, casa a devenit depozit de îngrășăminte chimice, în 1960 sediu de *gospodărie mixtă*, apoi tabără pentru copii, din 1986 până-n 1994 a fost concesionată casei de copii cu handicap sever. Clădirea a fost reamenajată în 1998, a fost deschis un muzeu care cuprinde trei camere: veranda, biblioteca și biroul lui Iuliu Maniu și dormitorul la mansarda casei

- Bustul lui Iuliu Maniu, lângă casa din Dealul Țarinii, sfințit la 1 aprilie 1991, sculptor Ioan Mihele

- Mormântul-simbol Iuliu Maniu lucrat din marmură albă, sfințit în 1998

Oameni în memoria locului:

Nicolae Ștefan Chișiu (n. 1821 - m. 4 mart. 1977, București) - medic veterinar

Voichița Lung (n. 8 iun. 1960) - profesoară

Iuliu Maniu (n. 8 ian. 1873, Șimleu Silvaniei - m. 5 febr. 1963, Sighet, jud. Maramureș) - jurist, om politic

• **Monografia satului Bădăcin și a familiei Maniu** - Borz, Cristian, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2012

• **Monografia satului Bădăcin** - Blaga, Dumitru, 2013

• **Monografia satului Bădăcin și a familiei Maniu** - Borz, Cristian, ediția a II-a, revizuită și adăugită, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016

PERICEIU MIC

Atestare documentară: 1954 *Periceiu Mic*

SICI

Atestare documentară: 1259 *Sczeck*

Oameni în memoria locului:

Valentin Mirișan (n. 3 mart. 1955) - jurist

www.comunapericei.ro

Comuna PLOPIȘ

Populația: 2.405 locuitori/comună, din care 1.417-români, 770-slovaci, 159-romi, 57-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea sud-vestică a județului, în unitatea montană a Plopișului și în depresiunea marginală a Șimleului, în bazinele hidrografice ale râului Valea Mare și Iaz, la o distanță de 55 km față de Zalău și 20 față de Șimleu Silvaniei. Are o suprafață de 80,38 km²

PLOPIȘ

Atestare documentară: 1227 *Bozia-Gemelchen, Gemelchen*

Oameni în memoria locului:

Alexandra Chira (n. 31 iul. 1998) - solistă de muzică populară

Alex Teofil Chira (n. 30 iun. 1997) - solist de muzică populară

Anuța Gale (n. 16 sept. 1958) - solistă de muzică populară

FĂGETU

Atestare documentară: 1830 *Valea Ungurului, Magyarpatak*

În Făgetu trăiește o importantă comunitate a slovacilor din România.

Obiective turistice:

- Biserica *Sf. Ștefan Rege* a cărei construcție datează din anul 1894

- Mănăstire pentru călugărițele venite din Slovacia, sfințită în 1993

IAZ

Atestare documentară: 1342 *vaivoda ipsorum (olacorum) de Jazi et ceteri olaci de eadem, Jazi, Jaz*

Obiective turistice:

- rezervația naturală de tip floristic și faunistic *Mlaștina de la Iaz*, se întinde pe o suprafață de 1,20 ha, cu o adâncime de maxim 5,1 m, situată la poalele Munților Plopiș. Mlaștina cuprinde specii deosebite de mușchi de turbă, o specie de gândaci unicat în țară (*Phytobius velaris*) și o plantă carnivoră numită popular *Roua cerului*. Apa care îmbibă mlaștina, are

proprietăți terapeutice, ea fiind folosită în tratarea bolilor reumatismale

- *Casa Birăiții*, construită în 1900, strămutată din Plopiș în anul 2012. Casa a fost restaurată în cadrul programului *Acasă, ca demult* desfășurat în 2013, sub patronajul Centrului de Cultură și Artă al Județului Sălaj, proiect finanțat de Administrația Fondului Național Cultural

- Muzeul de Artă Populară al Ligiei Bodea, a cărui amenajare a început în anul 2001, iar din 2007 este atestat, completarea obiectelor și pieselor de muzeu fiind o activitate permanentă

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Asociația Culturală *Alexandra Etno-Iaz*

Manifestări culturale:

- Tabăra de pictură pe sticlă *Tradiție și originalitate - Icoana din sufletul meu*, organizată de Centrul de Cultură și Artă al Județului Sălaj, Asociația Culturală *Alexandra Etno-Iaz* și Primăria Comunei Plopiș, în perioada iunie-iulie în localitatea Iaz, comuna Plopiș, la Casa-muzeu a Ligiei Alexandra Bodea

- *Festivalul Cireșelor* de la Făgetu (din 2016)

Oameni în memoria locului:

Cristian Borz (n. 18 febr. 1974) - preot

• **Schița monografică a comunei Plopiș** - Criste, Victor, 1974 (dact.)

www.comunaplopiș.ro

Comuna **POIANA BLENCHII**

Populația: 1.221 locuitori, din care 1.058-români, 121-romi, 42-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în estul județului, între dealurile derivate din Munții Țibleșului și Dealurile Brezei, la o distanță de 100 km față de Zalău. Are o suprafață de 52,98 km²

POIANA BLENCHII

Atestare documentară: 1591 *Polyan, Pollyan*

Obiective turistice:

- *Cheile Babei*, situate pe cursul mijlociu al pârâului Poiana, între satele Baba și Poiana Blenchii, pe o distanță de 3,2 km. Partea centrală a cheilor are o

înălțime de 500-600 m. Este o rezervație naturală între județele Sălaj și Maramureș

- *Gaura zmeului* - peșteră, situată la intrarea în stânca de calcar a cheilor, în partea stângă a intrării în chei.

Deocamdată peștera nu este exploatată

- *Vâlceaua Dracului* - pe un traseu de 3 km urmează Pârâul Dracului, cu un peisaj de legendă

- *Zăpoziile cu Șura Pintii* - aflate în apropierea vechii vetre a satului, pe Valea Porcului. În această zonă, într-o stâncă, este o cavernă mai mare care se numește *Șura Pintii*. Mai sus de șură este o cavitate mai mică, greu accesibilă, căreia i se spune *Casa Pintii*

Oameni în memoria locului:

Augustin Liviu Munteanu (n. 26 iun. 1940, Ciubanca, jud. Cluj) - inginer

Gheorghe Munteanu (n. 12 aug. 1912 - m. 22 nov. 1982) - preot

• **Monografia satului Poiana Blenchii Sălaj** - Munteanu, Gheorghe, ed. a 2-a, Cluj-Napoca, Ed. Societății Culturale Pro Maramureș *Dragoș Vodă*, 2012

• **Școala Gimnazială Gheorghe Munteanu Poiana Blenchii. Studiu monografic** - Conțiș, Maria; Conțiș, Petru; Mihuț, Liviu-Andrei, Cluj-Napoca, Ed. Risoprint, 2012

• **Monografia satului Poiana Blenchii, județul Sălaj** - Sturz, Amalia-Silvia, 2000 (need.)

FĂLCUȘA

Atestare documentară: 1590 *Falkosan*

Obiective turistice:

- *Muchia Poienii Lupului, Țâgla* (sec. II-III p. Chr.)
- vestigii romane

- **Monografia satului Fălcușa** (broșură, 2012) - Pr. iconom Gheorghe Munteanu

GOSTILA

Atestare documentară: 1553 *Gostille, Goztilla*

Oameni în memoria locului:

Ana Emilia Matei (n. 14 mai 1963) - artist plastic

- **Gostila 603. Monografie** - Tudor, Augustin; Tudor, Viorica, Dej, Ed. Astra, 2007
- **Elemente de etnografie și folclorul obiceiurilor din satul Gostila - Sălaj** (studiu monografic) - Tudor, Victoria; Tudor, Augustin; Engheș, Maria-Gabriela, Cluj-Napoca, Ed. Risoprint, 2014

MĂGURA

Atestare documentară: 1590 *Magura*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Gheorghe*. Se poate desluși anul 1707 care pare să fie anul în care biserica a fost mutată pe locul actual. A fost zugrăvită în anul 1826 de zugravul Petre Bode

- **Monografia satului Măgura** (broșură, 2012) - Pr. iconom Gheorghe Munteanu

www.poiana-blenchii.ro

Comuna ROMÂNĂȘI

Populația: 2.894 locuitori/comună, din care 2.248-români, 9-maghiari, 417-romi, 220-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în interiorul Depresiunii Almaș-Agrij, pe Valea Agrijului, la o distanță de 20 km față de Zalău. Are o suprafață de 66,36 km²

ROMÂNĂȘI

Atestare documentară: numirea daco-romană (presupusă) *Cersiae*, *Certiae*, 1310 *Egreeg*

Obiective turistice:

- Complexul arheologic roman alcătuit din castrul roman și vicus-ul aferent, se găsește amplasat la sud - sud-vest de centrul localității, pe platoul numit *La*

Cetate. El face parte din lanțul de castre romane din nordul Daciei, care apărau granițele de peste Meseș cu cele de la Buciumi, Romita, Tihău, Porolissum - fosta cazarmă/moară, care datează din sec. al XIX-lea și care a avut mai mulți proprietari până la naționalizare în 1948. Clădirea se află într-o stare avansată de degradare

Oameni în memoria locului:

Avram Filipaș (n. 8 febr. 1940 - m. 2006, București) - jurist

Călin Cornel Pop (n. 13 sept. 1968) - profesor

Dănuț Pop (n. 30 dec. 1962) - profesor

- **Castrul roman de la Românași - Largiana** - Tamba, Dan, Zalău, 1997
- **Românași. Un sat din țara de sub munte** - Negoescu, Bebe, București, Ed. Newa, 2001
- **Biserică și societate în Sălaj. Protopopiatul Ortodox Românași** - Pop, Dănuț, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2002

CHICHIȘA

Atestare documentară: 1438 *Nyarlo, Also-Nyarlo*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, construită în sec. al XVII-lea. Reparațiile ulterioare au dus la schimbări în interiorul locașului de cult. Anul 1739 care se vehiculează în bibliografii pentru anul construcției, este de fapt anul în care s-au făcut

intervenții la lăcașul de cult. Data construcției fiind sec. al XVII-lea. Biserica a fost construită de Donca Dumitru. Se păstrează acolo icoane din sec. al XVIII-lea realizate de zugravul Ioan Pop din Românași

CIUMĂRNA

Atestare documentară: 1460 *Chebernye*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* construită în perioada 1700-1710, în stil autohton. A fost zugrăvită de zugravul Pop Ignatie, țaran din localitate, cu extracție de vopsea din plante. Pictura și icoanele pe lemn au fost realizate de meșterul Ioan Pop din Românași, în perioada 1799-1801

- Muzeul satului (Ileana Grațiana Pop)

- Casa tradițională (Ileana Grațiana Pop)

Obiceiuri, tradiții specifice:

- țesătorie și cusătorie tradițională

Oameni în memoria locului:

Ileana Grațiana Pop (n. 1 iun. 1943) - creator popular, solistă de muzică populară

• **Ciumărna - satul meu cu vorbe dulci** - Pop, Ileana Grațiana, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016

PĂUȘA

Atestare documentară: 1558 *Posa*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Nicolae*, construită în 1730 din lemn masiv de gorun. Interiorul a fost pictat în anul 1800 de Ioan Pop din Unguraș (astăzi Românași). Au fost găsite aici o icoană ce-l reprezintă pe Isus Hristos, pictată în ulei, datată 1792 și o Cazanie de pe timpul lui Brâncoveanu, din 1712

Oameni în memoria locului:

Dumitru Bârjac (n. 23 oct. 1942) - profesor

· **Monografia satului Păușa** - Bârjac, Dumitru; Zaha, Camelia, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2012

POARTA SĂLAJULUI

Atestare documentară: 1525 *Waskapw*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, datează din a doua jumătate a sec. al XVII-lea, probabil din anul 1670, a fost adusă în sat în anul 1840 din Răstołtu Mare

Oameni în memoria locului:

Oliviu Puie (n. 14 oct. 1957) - jurist

ROMITA

Atestare documentară: 1408 *Romlott*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Nicolae*, a fost construită în sec. al XVIII-lea, în anul 1740, data aceasta fiind înscrisă

pe o cruce de lemn, care se găsește în biserică. O dată vehiculată pentru construirea bisericii este și anul 1723 - Castrul roman: se găsește pe malul drept al Văii Agriului. În apropiere se observă urmele drumului roman care venea de la Napoca și se îndrepta către Porolissum

- zona de gresii micacee numit *La Ghețar* de un colorit aparte

Oameni în memoria locului:

Iuliana Lascu (n. 21 ian. 1931 - m. 18 nov. 2010, Zalău) - învățătoare

• **Castrul roman de la Romita - Certie - Matei**, Alexandru V., Zalău, 1997

www.primariaromanasi.ro

Comuna **RUS**

Populația: 1.071 locuitori/comună, din care 1.025-români, 12-romi, 34-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea de est a județului, în zona Dealurilor Șimișna-Gîrbou și zona de culoar a Someșului, la o distanță de 72 km față de Zalău. Are o suprafață de 60 km²

RUS

Atestare documentară: 1325 *Symisne*

Obiective turistice:

- Mănăstirea *Sfânta Maria*, a fost ridicată începând din 1997. În anii 1999-2000 s-a ridicat biserica mică din lemn de stejar și brad, a fost pictată de pictorul Serafim Ostache și sfințită la 15 august 2001. Biserica poartă

hramul *Izvorul Tămăduirii*. În 2004 s-a început ridicarea stăreției, iar în 2006 au început lucrările la biserica de zid

- Monumentul eroilor, în curtea Bisericii Ortodoxe, ridicat în memoria eroilor din Primul Război Mondial și restaurat în 2005

- Monumente ale eroilor căzuți în cele 2 războaie mondiale

- *Fântâna zânelor* situată la izvoarele Pârâului Ruginii își are originea într-o frumoasă legendă cunoscută de cei mai în vârstă. Legenda spune că-n fiecare noapte de Paște, în apa limpede a fântânii vin două zâne și se scaldă. După ce s-au îmbăiat ele pleacă și nu se mai întorc decât în noaptea aceleiași zile din anul următor. Se spune că toți cei care-și spală fața cu apa acestei fântâni rămân veseli și tineri tot anul

- Ferma de struți

- Lunca Someșului este dezvoltată și prezintă nouă terase etajate, făcând din aceasta o zonă peisagistică deosebită

Obiceiuri, tradiții specifice:

- *Moșuții* - este un obicei de Anul Nou prezent doar în satul Rus

- *Ciocota* - în fiecare an, de Paști, sătenii se întrec într-un tradițional concurs de spart ouă roșii

Oameni în memoria locului:

Ana-Maria Mureșan (n. 25 dec. 1975) - profesoară, poetă

Ioan Musca (n. 17 iul. 1950) - istoric, muzeograf

• **Localitatea Rus. File de istorie** - Mureșan, Onorica; Mureșan, Ana-Maria, Zalău, Ed. Porolissum, 2008

BUZAȘ

Atestare documentară: 1554 *Buzamezeo*

Obiective turistice:

- peșterile de la Stani Buzașului, au o lungime de 7-8 m, adâncime de 5 m și înălțimea de 3-4 m. Două peșteri sunt legate între ele printr-un drum ce pare construit de mâna omului. Peșterile poartă nume semnificative: *Căldărușa lui Pinteș, Calul lui Pinteș*
- *Stânca Bumbu Podului*

FÎNTÎNELE-RUS

Atestare documentară: 1554 *Kabalapatak*

Obiective turistice:

- Monument ridicat în 1937 în memoria eroilor căzuți pe câmpurile de luptă
- Muzeul satului, fondat în anul 2003 de Nicolae I. Costin, unde sunt expuse peste 200 de exponate

Oameni în memoria locului:

Nicolae Costin I. (n. 21 sept. 1948), ofițer

- **Monografia comunei Rus, județul Sălaj**, 1974 (dact.)
- **Monografia istorică a localității Rus, județul Sălaj până la 1944** - Mureșan, Onorica, 1990 (Lucrare de licență, dact.)

www.comunarus.ro

Comuna SĂLĂȚIG

Populația: 2.913 locuitori/comună, din care 1.253-români, 1.601-maghiari, 59-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea nordică a județului, în Depresiunea Sălaj, în bazinul hidrografic al râului Sălaj, la o distanță de 23 km față de Zalău. Are o suprafață de 57,91 km²

SĂLĂȚIG

Atestare documentară: 1329 *Zylagzsegh*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată, construită în 1753, transformată în 1809

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Asociația de dezvoltare intercomunitară *Valea Sălajului*

- Asociația de dezvoltare *Tövishát*

Oameni în memoria locului:

Oláh László (n. 21 mai 1858 - m?) - contabil

Victor Russu (n. 7 iun. 1847 - m. iun. 1910, Budapesta)

- istoric, preot, scriitor

BULGARI

Atestare documentară: 1377 *Nirmon*

- Biserica de lemn *Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil*, construită în 1547. Biserica se deosebește de alte construcții prin motivele de *frânghie* și *rozete*, ceea ce dă personalitate construcției, se spune că este cea mai veche biserică de lemn din județ. Pictura interioară a fost realizată, probabil, spre sfârșitul sec. al XVIII-lea

Oameni în memoria locului:

Ioan Mureșan Bulgăreanu (n. 21 aug. 1940 - m. 1984, Zalău) - ziarist

Nicolaie Lung (n. 2 nov. 1941) - conf. univ. dr. în matematică

Aurel Lung (n. 14 aug. 1954) - profesor

Traian Onaciu (n. nov. 1952) - dr. inginer

Nicolae Pop (n. 30 oct. 1961) - dr. inginer

Obiceiuri, tradiții specifice:

- Trasul clopotelor în Ziua de Paști: spre a slăvi și anunța bucuria Învierii Domnului, după ieșirea de la biserică și până la vecernie toți sătenii, care doresc, pot să tragă clopotele de la biserică din sat

• **BULGARI** - o istorie sentimentală, Zalău, 2017, Ionel Hudin (n. 22 aug. 1963 - Bulgari) - administrator firmă, inițiator și finanțator al lucrării omagiale. Coord. Lucrare - *Florica Pop*, prof., scriitor (n. 16 apr. 1965 - Deleni); coautori *Aurel Lung*, prof. (n. 14 aug. 1954 - Bulgari); *Augustin Mocanu*, prof. (n. 12 sept. 1932 - Boju, jud. Cluj), volum colectiv aniversar

DEJA

Atestare documentară: 1343 *Deeshaza*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată a fost construită în perioada 1841-1857 și sfințită în 1958
- Monumentul eroilor căzuți în cele două războaie mondiale. Pe fațada principală este trecut numele soldatului localnic care și-a pierdut viața în 24 decembrie 1989, precum și lista eroilor căzuți în cele două conflagrații mondiale

Obiceiuri și tradiții specifice:

- centru de olărit tradițional

MINEU

Atestare documentară: 1335 *sacerdos de Mened*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată (construită în 1514), clopotnița de lemn a fost construită în sec. al XVIII-lea

Oameni în memoria locului:

Horváth Endre (n. 13 nov. 1912 - m. 30 mai 2002,
Tîrgu Mureş) - medic

NOȚIG

Atestare documentară: 1387 *villa olachalis*
Nagyzegeh

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil*,
datată din 1842, pictura fiind realizată în același an.
Farmecul locașului este dat de realizarea acoperișului
- Monumentul din curtea bisericii, ridicat în anul 2007
în memoria eroilor căzuți în cele două războaie
mondiale

ȘANDRA

Atestare documentară: 1330 *Șandorhaza*
Sat dispărut de mai bine de 300 de ani

www.primariasalatig.ro

Comuna SÎG

Populația: 3.276 locuitori/comună, din care 2.411-români, 679-romi, 98-slovaci, 88-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată la contactul Munților Plopiș cu Depresiunea Silvaniei, respectiv Depresiunea Șimleului, la o distanță de 33 km față de Zalău. Are o suprafață de 87,88 km²

SÎG

Atestase documentară: 1257 *terra Szek*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn s-a construit în 1721, primul registru datând din anul 1824

• **Monografia satului Sâg** - Lazăr, Flavius-Ioan; Lazăr, Loredana, Brăila, Ed. Sfântul Ierarh Nicolae, 2014

FIZEȘ

Atestare documentară: 1341 *villa olacalis Fyzes, Fizes*

Obiective turistice:

- Biserica Greco-Catolică de lemn s-a construit în 1600. Biserica a fost pictată și în interior și în exterior, ea fiind refăcută în anul 1825

MAL

Atestare documentară: 1454 *Barla*

Oameni în memoria locului:

Costel Petru Baboș (n. 27 iun. 1962) - scriitor

SÎRBI

Atestare documentară: 1481 *poss. volahalis Thotfalu*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* construită în 1707. Pictura a fost realizată în 1824 de Dumitru Ispas din Gilău

- lac de pescuit - *Válja Peszkarijin*, care a fost locul preferat de distracție al familiei Cserey

TUSA

Atestare documentară: 1341 *villa olacalis Thuzateluk*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, a fost construită la începutul sec. al XVIII-lea. Pereții bisericii nu mai păstrează pictura
- cetate dacică
- păstrăvării
- Izvoarele Barcăului
- Cheile Barcăului - situate între satele Tusa și Sîg, au fost ridicate la rang de rezervație naturală
- rezervația peisagistică Tusa-Barcău, cu suprafață de 13,43 ha. Marea atracție a rezervației o constituie izburile. Izbul Mic, în zona vestică a rezervației, la izvoarele unui pârâu și Izbul Mare, în partea vestică a rezervației, la baza abruptului nordic al Platoului Ponor. Acest izbul impresionează prin debitul mare de apă și prin cascada cea mai spectaculoasă din județ pe care apa o formează la doar 50-60 m după ieșirea la suprafață
- Platoul carstic Ponor cu Piatra Ciutei este situat la o altitudine de 750-800 m. De aici apele subterane ies la suprafață prin trei izbucuri: Izbul Mare, Izbul Mic în partea nordică spre Barcău și Izbul Negrenilor spre Crișul Repede
- pârtia de schi
- Valea Boului și Valea Topliței sunt cursuri de apă unde se pot întâlni păstrăvi autohtoni

Oameni în memoria locului:

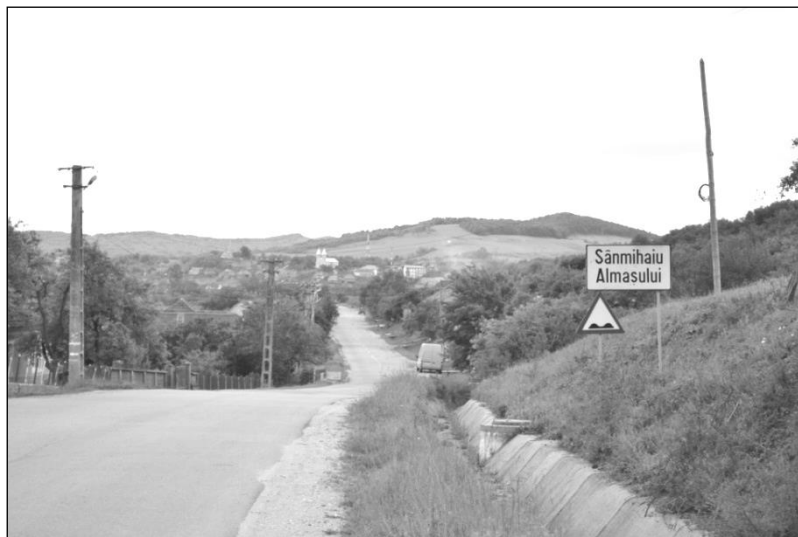
Cornel Brudașcu (n. 28 ian. 1937) - artist plastic

- **Monografia comunei Sîg** (dact.)
- **Monografia geografică a comunei Sîg** (need.)

www.primariasig.ro

Comuna SÎNMIHAIU ALMAȘULUI

Populația: 1.617 locuitori/comună, din care 1.238-români, 14-maghiari, 316-romi, 49-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în Depresiunea Almaș-Agrij, în bazinul hidrografic al Văii Almașului, la o distanță de 33 km față de Zalău. Are o suprafață de 64,82 km²

SÎNMIHAIU ALMAȘULUI

Atestare documentară: 1546 *poss. Naghzenth-Myhal, Nagy Zenth Mihal*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, a fost construită în 1778-1794. Pictura a fost realizată în 1792 de către Ioan Pop din Românași

- Fântâna lui Simion Bărnuțiu de la Gorgana. Monumentul a fost realizat de sculptorul Aurel Terec în 1981

Oameni în memoria locului:

Vasile Ioviță (n. 1 febr. 1951) - preot

Ion Noja (n. 9 mart. 1942) - scriitor

Simona Noja (n. 1967) - balerină

Ioan Onac (n. 26 iul. 1954) - medic

BERCEA

Atestare documentară: 1600 *Berche*

SÎNTĂ MĂRIA

Atestare documentară: 1587 *Zentt Marya*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn a fost construită în 1857

· **Monografia comunei Sînmihaiu Almașului, jud. Sălaj** - Sînmihaiu Almașului, Căminul Cultural, Școala Generală, 1973 (dact.)

www.comunasinmihaiualmasului.ro

Comuna SOMEȘ-ODORHEI

Populația: 2.671 locuitori/comună, din care 2.328-români, 40-maghiari, 169-romi, 134-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în Depresiunea Guruslău și în zona colinară a Culmii Sălajului, la o distanță de 34 km față de Zalău. Are o suprafață de 78,24 km²

SOMEȘ-ODORHEI

Atestare documentară: 1387 *Udvarhely*

Obiective turistice:

- Clădirea fostei primării, construită în 1920, în care funcționează în prezent o casă de copii de tip familial
- Biblioteca publică, fondată în 1953, funcționează actual în clădirea Căminului Cultural

- Muzeul satului, funcționează în incinta Căminului Cultural, a luat ființă în octombrie 2003
- Monumentul eroilor, inaugurat în anul 2005, ridicat în cinstea celor 67 de eroi căzuți în Primul Război Mondial și a celor 44 de eroi căzuți în cel de-al Doilea Război Mondial
- Biserica Ortodoxă a fost construită în perioada 1898-1900 pe locul unei vechi biserici de lemn care data din anul 1670
- Biserica Reformată datează din anul 1930

Oameni în memoria locului:

Ioan Barbur (n. 18 mai 1939) - profesor

Lucia Cîlb (n. 15 apr. 1949) - farmacist

Vasile Lucăcel (n. 2 febr. 1926 - m. 25 mart. 1983) - profesor, istoric

Ioan Pop (n. 27 ian. 1937) - epigramist

BÎRSA

Atestare documentară: 1549 *Wyfalw*

Obiective turistice: Biserica de lemn *Sf. Gheorghe*, a fost construită în sec. al XVIII-lea. A fost pictată de Ioan Prodan în anul 1838

Oameni în memoria locului:

Dumitru Micu (n. 8 nov. 1928) - critic literar

DOMNIN

Atestare documentară: 1219 *villa Domlun*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* a fost construită, probabil, în anul 1753, pictura a fost realizată de zugravul Ioan Prodan. Biserica (singura cu streășină dublă din Sălaj) a fost restaurată în anul 2000 și este vizitabilă

Oameni în memoria locului:

Ioan Ciocian (n. 23 ian. 1949) - profesor

Ioan Ghiurco (n. 20 iun. 1942) - preot

Cornel Grad (n. 30 ian. 1949) - cercetător științific, profesor

Aurel Pop (n. 16 aug. 1951) - analist programator

Radu Gh. Mihai Trif (n. 3 mart. 1941) - medic veterinar

INĂU

Atestare documentară: 1387 *Ineu*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, construită în anul 1832. Tradiția spune că biserica a fost adusă de la Cliș, pe Someș

Oameni în memoria locului:

Livia Tudor (n. 25 iun. 1926 - m. 19 mart. 1979) - medic

ȘOIMUȘ

Atestare documentară: 1205 *Solumus*

Obiective turistice:

- Biserica Ortodoxă *Sfinții Arhangheli Petru și Pavel*, construită în 1934

Oameni în memoria locului:

Ștefan Chișu (n. 1 ian. 1938) - profesor

Vasile Sav (n. 27 nov. 1949 - m. 3 sept. 2003, Cluj-Napoca) - profesor, poet

www.comunasomesodorhei.ro

Comuna SURDUC

Populația: 3.461 locuitori/comună, din care 3.164-români, 10-maghiari, 211-romi, 76-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată la contactul a trei unități de relief: Culoarul Someșului, Dealurile Șimișna-Gîrbou și Depresiunea Almaș-Agrij, la o distanță de 35 km față de Zalău. Are o suprafață de 71,42 km²

SURDUC

Atestare documentară: 1554 *Naghzwrddok*

Obiective turistice:

- Biserica a fost construită în perioada 1911-1913. Interiorul ei a fost pictat în anul 1973 de pictorul Hudici Vasile din Cluj

- Cripta familiei Jósika din Surduc, a fost construită în anul 1825 de scriitorul Jósika Miklós în memoria tatălui său, pe o stâncă. Pe peretele ei se poate citi: *PARENTI OPTIMO PIETAS PROCULIUM POSUIT ANO. MDCCCXXVII-mo*. Inscripția aparține sculptorului clujean, originar din Debrețin, Hirschfeld Friedrich și a fost realizată în 1828. Inițial, în cripta acum goală și jefuită, au fost trei sicrie din fontă, două dintre ele având și ferestre - Castelul Jósika din Surduc În sec. XVII-XVIII Surducul a fost proprietatea familiei Csáky, în 1622 a fost amintit conacul, care a ajuns pentru câteva decenii de la Csáky István la familia Kemény. La începutul secolului al XIX-lea, conacul intră în proprietatea familiei Jósika. Conacul a fost transformat în castel probabil în sec. al XVIII-lea. Aici a trăit și a lucrat până în anul 1853 întemeietorul romanului romantic maghiar, Jósika Miklós. De-a lungul timpului castelul a suferit modificări importante. Cert este că, în momentul naționalizării, castelul era al familiei Jósika

- *Balta pepinierei*, situată la N-E de Surduc, în Lunca Someșului. A luat naștere în 1970, dar este într-un proces rapid de colmatare din cauza vegetației luxuriante care acoperă luciul lacului

- *Casa piticilor*

Oameni în memoria locului:

Ludovica Breban (n. 13 dec. 1964) - economist

Alina Breje (n. 29 ian. 1968) - scriitoare

Cornel Nemeș (n. 2 apr. 1932 - m. 3 oct. 2006, Zalău)
- profesor

Öllerer József (n. 2 apr. 1902 - m. 19 mart. 1984, Tîrgu Mureș) - horticultor

Ana Pop (n. 8 iun. 1946) - restaurator

Vasile Pușcaș (n. 8 iul. 1952) - profesor universitar

BRÎGLEZ

Atestare documentară: 1554 *Tothzallas*

Obiective turistice:

- Casa Tâlharilor (*Peștera lui Pinteza Viteazu*) - se află pe un deal împădurit cu fag, stejar, carpen, gorun, cu o terasă mai îngustă. Peștera este un banc de gresii a cărui eroziune a desprins un perete ferestruit vestic lăsând o încăpere nu mai largă de 50-60 cm și înaltă de 3 m
- Biserica Ortodoxă construită în perioada 1930-1933

Oameni în memoria locului:

Gheorghe Coste (n. 21 iul. 1954) - profesor

Ion Maxim (n. 1 iul. 1925 - m. 16 dec. 1980, Timișoara) - filosof

- **Depozitul de bronzuri de la Brâglez (comuna Surduc, județul Sălaj)** - Bejinariu, Ioan, Cluj-Napoca, Ed. Mega, 2007
- **Monografia satului Brâglez** - Prodan, Aurel; Popoviciu, Gabriel, 1967 (dact.)

CRISTOLȚEL

Atestare documentară: 1554 *Kyskereztolcz*

SOLONA

Atestare documentară: 1554 *Zalonna*

TEȘTIOARA

Atestare documentară: 1956 *Teștioara*

Obiective turistice:

- Valea Teștioarei, cu numeroase grote
- Peștera lui Mihai - un mic abri suspendat căruia localnicii îi spun peșteră, cu o deschidere de 40-45 m, cu o înălțime de 4-4,5 m și tot atât de adâncă
- Cele două turnuri, cum au numit sătenii stana de piatră care are o înălțime de 40 m
- Bancurile de gresii din Poiana Teștioarei, zonă peisagistică de un farmec deosebit
- complexul de lacuri Tăul Iezer, situat în hotarul satului, cu o bogată vegetație lacustră

TIHĂU

Atestare documentară: 1560 *Roho*

Obiective turistice:

- Castrul roman: este așezat pe partea stângă a Someșului, între satele Tihău și Surduc, pe platoul numit *Grădiște* sau *Cetate*. Acest castru era o verigă importantă în lanțul castrelor de graniță de pe Valea Someșului, avea o poziție strategică
- Monumentul eroilor, ridicat în anul 1958, în memoria celor 15 eroi căzuți în luptele grele din octombrie 1944, din Tihău, ridicat în centrul comunei și un al

doilea monument ridicat în curtea bisericii, pe care sunt înscrise numele lor

Obiceiuri, tradiții specifice:

- *Craiul semănătorilor*

Oameni în memoria locului:

Nicolae Both (n. 6 febr. 1933) - profesor, poet, preot

TURBUȚA

Atestare documentară: 1387 *villa olachalis Torbicza*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*. Nu se cunoaște anul construirii. Cel mai probabil a fost ridicată în sec. XVII-XVIII. Este consemnat anul 1816 când s-a adăugat prispa bisericii și s-a executat pictura. Autorii picturii sunt Lazăr Tocaciu și Biró Lajos din Orghiz. Tradiția spune că biserica a fost adusă din Gîlgău Almașului

www.primariasurduc.ro

Comuna ȘAMȘUD

Populația: 1.723 locuitori/comună, din care 27-români, 1.580-maghiari, 84-romi, 32-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea de nord a județului, în partea colinară a Piemontului Sălăjan, la o distanță de 28 km față de Zalău. Are o suprafață de 29,23 km²

ȘAMȘUD

Atestare documentară: 1349 *sacerdos parochialis de Samson, nobiles de Samson*, 1366 *Samson*

Obiective turistice:

- Biserica *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil*, construită în 1885. Nu a fost pictată niciodată. Inițial a fost

acoperită cu șindrilă, dar la mijlocul sec. al XX-lea a fost schimbată cu tablă

- Biserica Reformată a fost construită în anii 1500, iar în 1837 s-a construit turla din piatră. Biserica a fost zugrăvită în 1800. Clopotul cel mai vechi al bisericii datează din 1652

- În hotarul Șamșudului sunt 2 lucruri demne de văzut: Dealul *Mihók feje* (Capul lui Mihók, o ridicătură de pământ, unde a fost omorât și înmormântat haiducul Mihók) și copacul *Rákóczi*. Copacul *Rákóczi* a fost un stejar uriaș, în 1705, după lupta de la Jibou acolo s-a odihnit Rákóczi Ferenc II. (cu timpul stejarul s-a lăsat într-o parte, azi mai existând numai urmele locului)

- pădurea *Hegyesh*, în care se afla locul numit *Pogányvár*, unde s-au văzut urmele unei cetăți. Se presupune că din această cetate ar fi un tunel până la biserica reformată din satul Coșeu

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Asociația culturală *Pro-Com Șamșud*, înființată la 18 septembrie 2001, are ca obiectiv organizarea activităților culturale, de artă, recreere, învățământ, cercetare, servicii sociale, dezvoltare economică și socială

- Ansamblul folcloric *Csigeresek*

Obiceiuri, tradiții specifice: - cioplitul în lemn

Oameni în memoria locului:

Szikszai Lajos (n. 25 nov. 1825 - m. 31 aug. 1897, Zaláu) - avocat, vicecomite, scriitor, savant, consilier regal

VALEA POMILOR

Atestare documentară: 1349 *Mocsaly*

Obiective turistice:

- Biserica a fost construită între anii 1792-1794, din piatră brută. Turla bisericii datează din 1836, având o înălțime de 28 m

- apă minerală sulfuroasă, având efecte curative în tratarea bolilor reumatismale

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Asociația *Pro Mocsolya*, înființată la 2 noiembrie 2007, are ca obiectiv activități religioase, culturale, atragerea și participarea tinerilor la activități pentru dezvoltarea comunității

- Asociația *Grup de Acțiune Locală Tövishát* are ca obiectiv dezvoltarea locală și implementarea proiectelor

Oameni în memoria locului:

Boda Edit (n. 27 febr. 1975) – poetă

· **Monografia comunei Șamșud** (dact.)

www.samsud.ro

Comuna ȘĂRMĂȘAG

Populația: 6.092 locuitori/comună, din care 870-români, 4.568-maghiari, 483-romi, 165-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea nordică a județului, aparține Platformei Marginale Sălăjene, la contactul Colinelor Toglaciului cu Piemontul Sălăjean, la o distanță de 30 km față de Zalău. Are o suprafață de 68,38 km²

ȘĂRMĂȘAG

Atestare documentară: 1355 *Sarmasagh*

Obiective turistice:

- Conacul Kemény - construit în anul 1745 (cea mai veche clădire a localității). După naționalizare a funcționat aici o școală, spital, poliția. Construcția a fost renovată în perioada 2006-2009, funcționând aici Centrul Cultural *CASA SATULUI* cu biblioteca publică, muzeu, activități culturale diverse. În Muzeul etnografic, înființat în anul 2006, sunt expuse peste 100 de obiecte donate de săteni
 - Bustul lui Kemény János, din bronz (2005, sculptor Sepsi Iosif), în parcul Conacului Kemény
 - Monumentul eroilor *Pro Libertate*, în parcul Conacului Kemény
 - Biserica Reformată datează din 1806, turla din 1831. De-a lungul timpului, biserica a fost reconstruită, restaurată, întregită, în urma incendiilor, alunecărilor de teren care au contribuit la distrugerea ei. În forma în care se găsește în prezent, datează din perioada 1965-1966. Orga a fost construită în anul 1892 de Kolonics István
 - Biserica Catolică, a fost inițial o capelă ridicată de groful Kemény Farkas. În perioada 1991-1992 a fost extinsă, căpătând forma actuală
 - Conacul Wersebe a fost construit în 1905, este situat la marginea nordică a satului și este total degradat
- Asociații, fundații, societăți culturale:**

- Asociația Culturală *Pro-Șarmășag*, înființată în 27 august 2001. Obiectivul ei este inițierea, promovarea și organizarea activităților culturale, de artă și recreere,

învățământ, educație, cercetare, servicii sociale, dezvoltare economică

- Ansamblul folcloric *Illegetők*
- Teatru amatori - *Dália, Ezüst Nyilak*

Manifestări culturale:

- *Zilele Șarmășagului, Festivalul Vinului*
- Seara culturală de binefacere
- *tabere de creație populară* (la muzeul etnografic)

Periodice: *Sarmasági Hírmondó* - ziar local editat de Asociația Culturală *Pro-Șarmășag*

Oameni în memoria locului:

Horváth Iosif (n. 14 apr. 1957, Decea, jud. Alba) - profesor

Katona György (n. 1960, Oradea) - artist plastic

ILIȘUA

Atestare documentară: 1321 *poss. Ilswa*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată, monument istoric, construit în anul 1500
- Conacul Gencsi a fost construit probabil în sec. al XVIII-lea
- Conacul Leitner a fost construit în anul 1863. În prezent conacul este sediul Școlii *Ilosvai Selymes Péter*
- Biserica Catolică datează din 1881. Cea construită în sec. al XV-lea a fost transformată în biserică reformată

Oameni în memoria locului:

Csóka László (n. 24 ian. 1967) - artist plastic

LOMPIRT

Atestare documentară: 1321 *poss. Lomperth*

Obiective turistice:

- bustul lui Ady Endre, în curtea bisericii reformate
- Casa *Séra*, casa mătușii lui Ady Endre, unde a stat poetul când a venit în vizită
- mormântul bunicilor lui Ady Endre
- Biserica Reformată a fost construită în 1777 după ce un incendiu a mistuit vechea construcție. Tavanul are 172 de casete decorate cu motive florale, figuri ciudate și aspecte din credința populară. Orga a fost construită în 1842 și este funcțională și azi
- Memorialul victimelor celui de-al Doilea Război Mondial 1940-1945 din Lompirt

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Asociația *Pro Lompirt*, fondată în anul 2004, are ca scop organizarea diferitelor activități culturale, promovarea culturii minorităților și a culturii universale, îngrijirea, renovarea și păstrarea monumentelor istorice, protejarea mediului înconjurător, promovarea sănătății și a asistenței sociale
- Ansamblul Folcloric *Kéknefelejcs* (din toamna anului 2007)

- **Szilágylompért**, ed. Szőnyi Levente, Zaláu, 2009

MOIAD

Atestare documentară: 1246 *Mayad*

POIANA MĂGURA

Atestare documentară: 1956 *Poiana Măgura*

ȚĂRMURE

Atestare documentară: 1960 *Țărmure*

Nu are locuitori stabili, doar temporari, oamenii locuiesc în Șarmășag.

• **Sarmaság**, Partiumi Füzetek 6. - Bessenyei István, 1998

www.sarmasag.ro

Comuna ȘIMIȘNA

Populația: 1.103 locuitori/comună, din care 972-români, 88-romi, 43-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată de-a lungul văii cu același nume, în Podișul Someșan, la o distanță de 85 km față de Zalău. Are o suprafață de 45,23 km²

ȘIMIȘNA

Atestare documentară:1314 *Kisscemesnye*

Obiective turistice:

- Dealurile Șimișnei
- Piscina Șimișna
- Biserica Ortodoxă. Construcția ei a început în anul 1896 și a fost terminată în anul 1906. În cursul anilor

s-au făcut lucrări de întreținere, iar reparațiile capitale în exterior au început în anul 1987 și au durat până în anul 1994, exteriorul fiind tras în terasit. Interiorul bisericii s-a schimbat total, făcându-se pictură bizantină în tempera grasă, începând din anul 2001 și iconostas sculptat în tei, lucrarea terminându-se în 2007 când s-a sfințit biserica

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Asociația nonprofit *Șimișna de mâine*, constituită în aprilie 2013. Asociația are drept scop promovarea, sprijinirea, realizarea și coordonarea de activități care să contribuie la dezvoltarea comunei, din punct de vedere economic, social, educațional, cultural, ecologic, turistic

Oameni în memoria locului:

Ioan Grigore Bălan (n. 6 ian. 1939) - poet

· **Șimișna - 700 : istorie, tradiții, destine** - Penea, Ionel; Pop, Ioan; Pop, Viorica, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2015

HĂȘMAȘ

Atestare documentară: 1325 *possessio seu villa Hagmas*

Obiective turistice:

- Monumentul eroilor căzuți în cele două războaie mondiale

www.primariasimisna.ro

Comuna TREZNEA

Populația: 947 locuitori/comună, din care 835-români, 80-romi, 32-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în partea centrală a județului, la contactul Depresiunii Almaș-Agrij cu Munții Meseșului, la o distanță de 15 km față de Zalău. Are o suprafață de 37,05 km²

TREZNEA

Atestare documentară: 1440 *Ewrdegkuth*. În anul 1995 a fost declarată *localitate-martir*

Obiective turistice:

- Biserica Ortodoxă a fost construită în 1872 pe locul unei biserici de lemn. Turnul are o înălțime de 32 m

- Monumentul Martirilor români din cimitirul comun, uciși de trupele hortyste care au ocupat Transilvania de nord-vest, în 1940
 - Monumentul Martirilor Neamului Românesc ridicat în memoria masacrului de la 9 septembrie 1940. A fost construit în anul 1984, în centrul satului
 - placa comemorativă din incinta primăriei, ca un omagiu adus martirilor din localitate, unde sunt inscripționate numele martirilor din 1940
 - Castelul *Bay*, a fost construit pe la mijlocul sec. al XIX-lea de familia grofului Bay Ferenc. El a fost locuit până în 1944. În prezent, castelul este o ruină, deși a fost inclus în lista monumentelor istorice
 - valea Treznei este împânzită de 14 cascade care au o înălțime între 2,5 și 15 m. Ele sunt situate pe pârâurile secundare și pot fi văzute doar în anotimpurile ploioase
- Manifestări culturale:** în fiecare an la 14 septembrie se comemorează victimele atrocităților din 1940

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Fundația *Treznea-Sat natal*, fondată la 12 aprilie 2006, scopul fundației este acela de a contribui la dezvoltarea localității-martir Treznea sub toate aspectele: economic, social-civic și cultural

Obiceiuri, tradiții specifice: - țesătorie și cusătorie tradițională

Oameni în memoria locului:

Ștefan Blaj (n. 27 oct. 1950) - medic

Octavian Lazăr Cosma (n. 15 febr. 1933) - muzicolog, membru al Academiei Române

Petre Dârjan (n. 9 mart. 1917) - poet
Mioara Lazăr (n. 19 apr. 1952) - învățătoare, poetă
Ileana Petrean Păușan (n. 4 iul. 1952) - jurnalist,
scriitoare
Ioan Pușcaș (n. 10 iul. 1932 - m. 4 apr. 2015) - medic,
profesor universitar

BOZNA

Atestare documentară: 1619 *Szent Peterfalva*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Sf. Apostoli Petru și Pavel*, construită la sfârșitul sec. al XVII-lea, începutul sec. al XVIII-lea, meșterul este necunoscut, dar stilul amintește de zugravul Ioan Pop din Românași

• **Treznea, localitate martir a neamului românesc: monografie** - Petrean-Păușan, Ileana, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2014

www.primariatreznea.ro

www.treznea.uv.ro

Comuna VALCĂU DE JOS

Populația: 2.851 locuitori/comună, din care 2.281-români, 82-maghiari, 419-romi, 66-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în partea de sud-vest a județului, la contactul Depresiunii Șimleu cu Munții Plopișului, în bazinul hidrografic al Barcăului, la o distanță de 45 km față de Zalău. Are o suprafață de 63,23 km²

VALCĂU DE JOS

Atestare documentară: 1214 *villa Saicu* (nesigur)

Obiective turistice:

- Biserica Reformată, construită în 1896. Clopotnița are o înălțime de 17 m

Ansambluri folclorice:

- *Spiridușii Valcăului*, formație înființată în 1976-1977, formată din 16 perechi de dansatori

Oameni în memoria locului:

Camelia Corina Burghele (n. 25 sept. 1968) - etnolog, cercetător științific

Viorel Ispas (n. 16 apr. 1949) - inginer, profesor

LAZURI

Atestare documentară: 1481 *villa olachalis Wywagas*

Oameni în memoria locului:

Traian Vedinaș (n. 15 sept. 1947) - profesor universitar

PREOTEASA

Atestare documentară: 1423 *Paptelek*

RATOVEI

Atestare documentară: 1956, *Ratovei*

SUB CETATE

Atestare documentară: 1481 *Waralya*

Obiective turistice:

- Cetatea Valcăului - este amplasată la poalele Munților Aramei, pe vârful Dealului Plai, la 2 km de sat, în pădurea *Cetate*. Cetatea a fost construită, probabil, în sec. al XIII-lea. Arhitectonic se încadrează în stilul sec. XIII-XIV. A fost un element al sistemului de fortificații ridicat de regalitatea maghiară în

Transilvania, în primele secole după imixtiune, având ca obiect apărarea zonei; a fost distrusă de către turci. Ultima ei folosire a fost semnalată în anul 1665

VALCĂU DE SUS

Atestare documentară: 1214 *villa Saicu* (nesigur)

Oameni în memoria locului:

Ioan F. Pop (n. 4 ian. 1959) - scriitor, eseist

· **Monografia comunei Valcău de Jos - Butcovan,**
Ana, 1999 (dact.)

www.primariavalcaudejos.ro

Comuna VÎRȘOLȚ

Populația: 2.209 locuitori/comună, din care 616-români, 1458-maghiari, 92-romi, 43-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea centrală a județului, în Depresiunea Crasnei, la o distanță de 18 km față de Zalău. Are o suprafață de 31,81 km²

VÎRȘOLȚ

Atestare documentară: 1341 poss. *Varcoltz, Vorsolcz, Worsoch*

Obiective turistice:

- Lacul de acumulare Vârșolț se află pe râul Crasna, la aprox. 1 km amonte de localitatea Vârșolț, fiind pus în funcțiune în anul 1979, construcția lui începând în anul 1977 - loc de agrement prin pescuit sportiv. Barajul are o înălțime de 17 m, o lungime de 2160 m și un volum

de 50,2 milioane mc de apă. Suprafața lacului este de 652 ha

- Biserica Ortodoxă *Adormirea Maicii Domnului* a fost construită în perioada 1836-1840, în stil romanic. Pictura murală datează din 1937

- Biserica Reformată - construită în 1723, în 1774 a ars din temelii, în 1779 s-a renovat. Orga bisericii a fost făcută de Johannes Kremmer în 1833

- Monumentul eroilor din curtea Bisericii *Adormirea Maicii Domnului*

Obiceiuri, tradiții specifice:

- *Haba* sau *șezătoarea* (petrecerea plăcută a serilor de iarnă, de către băieți și fete)

- *Cununița* (în noaptea de Anul Nou fetele agățau la cumpăna fântânii o cununiță aducătoare, după ele, de fericire în noul an), din 1990 s-au reînnoit obiceiurile vechi: *Balul strugurilor* și *Balul Mascat* (iarna)

Asociații, fundații, societăți culturale:

- Asociația *Varsa*, fondată la 12 august 2003, având ca scop organizarea unor activități educative, de recreere, sportive, promovarea culturii universale și a minorităților, organizarea de întâlniri, comemorări și simpozioane

Manifestări culturale:

- Ziua *Vîrșolțului* - se desfășoară în prima duminică a lunii septembrie

- *Maialișul* - în prima duminică a lunii mai se organizează o ieșire la cramele localnicilor (1965-1980, din 2008)

Oameni în memoria locului:

Udvary Gyöngyvér (n. 11 oct. 1913 - m. 8 iul. 2000, Budapesta) - sociolog, publicist

Iacob Deleu (n. 1804 - m. 1880) - învățător, participant la Revoluția de la 1848 în armata lui Avram Iancu. S-a stabilit ulterior la Pericei

Daniel Deleu (n. 1844 - m. 1896) - notar, implicat în mișcarea memorandistă. S-a stabilit ulterior la Pericei

Ioan Hendea (n. 22 oct. 1845 - m. 15 apr. 1913) - învățător

RECEA

Atestare documentară: 1326 *Reche*

Obiective turistice:

- Biserica Reformată. Biserica nu are orgă, numai un armoniu construit la începutul sec. al XX-lea la Bratislava

- Biserica Greco-Catolică construită în perioada 1908-1933

Obiceiuri, tradiții specifice:

- *Verjelul* - o sărbătoare care se ține a doua zi de Crăciun, la care petrec gospodarii satului, cei care i-au primit pe colindători în casele lor

Oameni în memoria locului:

Mártonffy Márton (n. 11 mart. 1848 - m. 14 mai 1917, Budapesta) - pedagog, redactor, gazetar

RECEA MICĂ

Atestare documentară: 1326 *Reche*

- **Monografia comunei Vîrșoț** - Căminul Cultural Vîrșoț, 1973 (dact.)
- **Comuna Vîrșoț. Studiu de geografia turismului** - Moisi, Tania Celestina, Zalău, 2009 (Lucrare de licență, need.)
- **Monografia comunei Vîrșoț** (need.)

www.virsolt.ro

Comuna **ZALHA**

Populația: 864 locuitori/comună, din care 833-români, 5-romi, 3-alte etnii, 23-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este așezată în partea de est a județului, în zona colinară a Dealurilor Șimișna-Gîrbou, la o distanță de 92 km față de Zalău. Are o suprafață de 51,10 km²

ZALHA

Atestare documentară: 1378 *Zalha*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn a fost construită în 1821 de meșterul Fărcaș Simion. A fost pictată în 1882 și repictată în 1966. În timp a suferit multe modificări, fapt pentru care nu a fost inclusă pe lista monumentelor istorice

CEACA

Atestare documentară: 1378 *Chyaka*

CIURENI

Atestare documentară: 1625 *Chwrwnfalwa*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn a fost cumpărată în anul 1927 din Elciu. Data construcției nu se cunoaște, unul din clopote este datat 21 aprilie 1776. Pictura a fost realizată în 1976 de Ioan Ciurean din Creaca

VALEA CIURENILOR

Atestare documentară: 1913 *Csurenypusztá*

Oameni în memoria locului:

Traian Dârjan (31 aug. 1955) - jurist

• **Satul risipit de vreme (folclor literar din Valea Ciurenilor)** - Dârjan, Traian, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016

VALEA HRANEI

Atestare documentară: 1594 *Lak*

Oameni în memoria locului:

Ioan Benche (n. 1950) - poet, publicist

VALEA LUNGĂ

Atestare documentară: 1322 *Huzzmezeu*

VÎRTEȘCA

Atestare documentară: 1913 *Virtyeskatelep*

www.comunazalha.ro

Comuna **ZIMBOR**

Populația: 1.081 locuitori/comună, din care 970-români, 23-maghiari, 53-romi, 35-informație nedisponibilă

Așezare geografică: este situată în partea de sud-est a județului, în partea colinară a Depresiunii Almaș-Agrij, la o distanță de 38 km față de Zalău. Are o suprafață de 74,80 km²

ZIMBOR

Atestare documentară: 1332, *Zumbur*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn *Adormirea Maicii Domnului*, despre construirea căreia nu există documente scrise. Se vehiculează anul 1517, însă niciun document nu atestă această dată, anul construcției putându-se determina de pe un stâlp de la intrarea în cimitir-1643, iar la tinda bisericii se poate citi anul 1758, probabil anul în care biserica a fost pictată

- Biserica Reformată construită din piatră în 1425, cu clopotniță de lemn (sec. XVII)
- Conacul *Zsombory* a fost construit în anul 1892, din piatră și cărămidă. A aparținut familiei Zsombory, un grof din localitate, care l-a pierdut la jocul de cărți. Până la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial castelul a aparținut fostului ministru de finanțe, Săulescu. După naționalizare, castelul a fost preluat de Ministerul Sănătății. În prezent castelul este lăsat în paragină
- Monumentul eroilor căzuți în cele două războaie mondiale, construit în 1999 în parcul din centrul satului, din beton și marmură

Oameni în memoria locului:

Ioan Abrudan (n. 3 iun. 1956) - profesor

Petre Abrudan (n. 8 iul. 1907 - m. 18 mai 1979) - pictor

CHENDREMAL

Atestare documentară: 1839 *Kendermál*

Obiective turistice:

- Biserica de lemn datează din anul 1850, iar în 1976 au fost efectuate câteva lucrări de restaurare a exteriorului. Zece ani mai târziu, în anul 1976, a fost pictat și interiorul, și s-a construit un iconostas. În urma acestor intervenții, care i-au schimbat aspectul inițial, biserica nu se încadrează în rândul monumentelor istorice

DOLU

Atestare documentară: 1461, *census quinquagesimalis de Dal*

Oameni în memoria locului:

Ioan Brie (n. 20 oct. 1919 - m. 13 iun. 2010) - compozitor, profesor, dirijor

SÎNCRAIU ALMAȘULUI

Atestare documentară: 1345 *Zentkiraly*, *poss. Zentkyral*

Oameni în memoria locului:

Onuc Cozar (n. 29 mart. 1946) - profesor universitar

Ioan Mureșan (n. 15 nov. 1934 - m. 23 mart. 2011, Cluj-Napoca) - profesor universitar

Onuc Nemeș (n. 12 iun. 1946) - profesor

Gheorghe Rusu (n. 1 mai 1933) - profesor

• **Astra în satul meu: de la Comuna Viitorul la Satul-model: Sâncraiu Almașului - Nemeș-Vintilă**, Onuc, Sibiu, Ed. Astra Museum, 2015

SUTORU

Atestare documentară: 1435 *Zutor*, *Zwthor*; numirea romană: *Largiana* sau *Optatiana*

Obiective turistice:

- vestigiile castrului roman *Optattiana*, în locul numit *Gura Căpușului*, la 400 m de intersecția DE 81 Cluj-Zalău cu DN 1G Huedin-Jibou

• **Carte de suflet pentru Zimbor și zimboreni** - Abrudan, Ioan, Zalău, Ed. Caiete Silvane; Cluj-Napoca, Ed. Ecou Transilvan, 2015

www.comunazimbor.ro

BISERICI STRĂMUTATE ÎN ALTE JUDEȚE

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* din Gălpîia strămutată la Ciucea. Se crede că anul construcției ei este 1597. Biserica a fost strămutată la Ciucea în anul 1939, la castelul lui Octavian Goga. Pictura a fost realizată de zugravul Ioan Pop. Biserica a devenit un adevărat muzeu care adăpostește o colecție de icoane pe sticlă și pe lemn
- Biserica de lemn *Nașterea Sf. Fecioare Maria* din Cizer. A fost strămutată în anul 1967 la Muzeul Etnografic al Transilvaniei, secția aer liber, din Cluj-Napoca. Biserica a fost construită în anul 1773 de Horea (Nicola Ursu)
- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* din Letca construită în perioada 1760-1762, cunoscută ca fiind *Biserica nobililor*. Pictura a fost realizată la începutul sec. al XIX-lea. Ea a fost mutată în 1991 în incinta Universității din Oradea, primind destinația de paraclis al Facultății de Teologie și biserică a Universității
- Biserica de lemn *Sf. Varvara* din Tămașa, strămutată la Ticu-Colonie, județul Cluj, în anul 1935. Biserica este atestată în anul 1733
- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* din Buzăș, strămutată în Sălișteea-Nouă, județul Cluj în anul 1970. Ea a fost construită în prima jumătate a sec. al XVIII-lea

- Biserica de lemn *Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil* din Bezded, strămutată la Muzeul Țăranului Român din Sibiu în anul 1990, fiind restaurată. A fost construită în anul 1754 și pictată în 1759
- Biserica de lemn din Glod, strămutată în localitatea Răzoare, județul Maramureș, în anul 1867. Data relativă a construcției este 1740
- Biserica de lemn *Pogorârea Sfântului Duh* din Petrindu, strămutată în anul 1966 la Muzeul Etnografic al Transilvaniei, secția aer liber. Biserica datează din prima jumătate a sec. al XVIII-lea
- Biserica de lemn din Gîlgău strămutată în localitatea Suiiești, județul Vâlcea. Construcția datează din anul 1658 și a fost strămutată după Al Doilea Război Mondial

SCRIERI DESPRE SĂLAJ BIBLIOGRAFIE CONSULTATĂ

SĂLAJUL (GENERALITĂȚI)

- **Szilágy vármegye monographiája** (Monografia comitatului Sălaj), vol. 1-6 - Petri Mór, Budapest, Szilágy Vármegye Közönsége, 1901-1904
- **Schița monografică a Sălagiului** - Stoica, Dionisie; Lazăr, Ioan P., Șimleu Silvaniei, Institutul Tipografic și de Editură *Victoria*, 1908; reeditare: **Schița monografică a Sălajului**, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016
- **Dicționarul comunelor din județul Sălaj = Szilágy Vármegye Községeinek Kalauza** - Sámi Béla, Zalău, Tipografia Samuil Seres, 1924
- **Istoria învățământului românesc din Sălaj** - Ardelean, Ioan, senior, Zalău, Ed. Revistei *Școala Noastră*, 1936
- **Oameni din Sălaj. Momente din luptele naționale ale românilor sălăjeni** - Ardelean, Ioan, senior, Zalău, Tipografia *Luceafărul*, 1938; Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016
- **Catalogul colecției de monede antice**, Muzeul Zalău, 1968
- **Schița monografică a județului Sălaj**, Zalău, Comitetul Județean Sălaj al PCR și secția de propagandă, 1969
- **Căutătorii de comori. Pași tineri pe urmele vremii**, 1970

- **Aspecte ale dezvoltării învățământului din Sălaj**, Zalău, Ed. Casa Corpului Didactic, 1971
- **Localitățile județului Sălaj**, 1971
- **Sălajul în imagini** - Rusu, Gheorghe, Deák F., Zalău, 1971
- **Județul Sălaj** - Moraru, T.; Sorocovschi, V., București, Ed. Academiei R.S.R., 1972
- **Catalogul colecției de geme romane** - Țeposu-Marinescu, Lucia; Lakó Éva, Muzeul de Istorie și Artă Zalău, 1973
- **Inscripții și monumente sculpturale în Muzeul de Istorie și Artă Zalău** - Gudea, Nicolae; Lucăcel, Vasile, Zalău, Muzeul de Istorie și Artă Sălaj, 1975
- **Szilágysági hepehupa** - Beke György, București, Ed. Kriterion, 1975
- **Monumente istorice bisericesti din Eparhia Oradiei. Biserici de lemn** - Godea, Ioan; Cristache-Panait, Ioana, Oradea, Ed. Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei, 1978
- **Județele patriei. Sălaj - monografie** - Dumitrașcu, S.; Lucăcel V., București, Ed. Sport-Turism, 1980
- **Filiala Arhivelor Statului. Județul Sălaj**, București, 1982
- **Dimineți Silvane** - Mureșan-Bulgăreanu, Ioan, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1985
- **Lupta românilor din Țara Silvaniei pentru drepturile politice și făurirea statului național unitar român (1905-1918)**, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1985

- **Țara Silvaniei** - Lechințan, Vasile, Cluj-Napoca, Ed. Carpatica, 1996
- **Natura Silvaniae** - Jibou, Centrul de Cercetări Biologice, 1997
- **Județul Sălaj**, Redacția Publicațiilor pentru Străinătate, București, 1998
- **Szilágysági magyarok**, București, Cluj-Napoca, Ed. Kriterion, 1999
- **Szilágyság. Tájak, műemlékek, emlékhelyek** - Major Miklós, 1999
- **1918/1919. Contribuții sălăjene la Marea Unire** - Grad, Cornel; Goron, Doru E., Zalău, Ed. Limes, 2000
- **Biserica și societatea românească din Transilvania, Vicariatul Silvaniei în a doua jumătate a secolului al XIX-lea** - Ciocian, Ioan, Editura *Vasile Goldiș*, Arad 2000
- **Cultură și societate în județul Sălaj (1918-1940)** - Pop, Dănuț, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2000
- **Biserică și societate în Sălaj. Protopopiatul Ortodox Românași** - Pop, Dănuț, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2002
- **Szabó T. Attila Erdélyi Történeti Helynévgyűjtése, vol. 3. Szilágy megye**, Budapest, Ed. Magyar Nyelvtudományi Társaság, 2002
- **Țara Silvaniei. Locuri și oameni** - Ciocian, Ioan; Abrudan, Ioan, Zalău, Casa Corpului Didactic, 2002
- **Turulmadaras Emlékműveink** - editat de Dukret Géza, Oradea, 2002 (Partiumi füzetek)

- **Dimensiunea geografică a axei Jibou - Zalău - Șimleu Silvaniei - Marghita** - Pop, Călin-Cornel, Zalău, Ed. Silvania, 2003
- **Starea civilă în județul Sălaj 1895 - 2002** - Gergely Mihai, Zalău, Ed. Silvania, 2003
- **Atlasul localităților județului Sălaj**, Cluj-Napoca, Ed. Suncart, 2004
- **Biserici de lemn** - Lehene, Valeria, Cluj-Napoca, Ed. Nereamia Napocae; Zalău, Ed. Silvania, 2004
- **Dealurile Sălajului** - Abrudan, Ioan, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2004
- **Județul Sălaj. Pași către Europa**, 2004
- **Oameni de seamă ai Sălajului**. Vol. I - II - Pop, Florica; Bălaș, Lucia; Bódis Ottilia, Zalău, Biblioteca Județeană Sălaj, 2004 - 2006
- **Pe urmele unor valori culturale din Sălaj** - Horincar, Floare; Bulgărean, Sanda, Zalău, Ed. Școala Noastră, 2005
- **Plante medicinale din flora județului Sălaj** - Câlb, Lucia; Nemeș, Cornel, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2005
- **Szilágysági Évkönyv**, Zalău, Assante Impex Kft., 2005-2017
- **Așezările medievale timpurii de la Popeni - Pe Pogor și Cuceu - Valea Bochi (județul Sălaj)** - Băcueț-Crișan, Dan, Zalău, Ed. Limes, Ed. Lekton, 2006
- **Dicționar etimologic al localităților din județul Sălaj** - Chende-Roman, Gheorghe, Zalău, Ed. Silvania, Ed. Caiete Silvane, 2006

- **Homo Silagensis**, vol. I-II-III - Săuca, Daniel, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2006, 2007, 2008
- **Ipp Art**, Zalău, 2006
- **Tezaurul toponimic al României: Transilvania (TTRT): Județul Sălaj**, București, Ed. Academiei Române, 2006
- **Așezările din secolele VII-IX de pe cursul superior și mijlociu al râurilor Barcău și Crasna - Băcuț-Crișan**, Dan, Cluj-Napoca, Ed. Mega; Zalău, Ed. Porolissum, 2007
- **Múlandó Szilágyság** - Dobai István, Ed. Regun Press, 2007
- **Prefecții județului Sălaj** - Pop, Dănuț; Goron, Doru E., 2007
- **Viață politică în nord-vestul României. Partidul Național Român și Național Țărănesc din Sălaj** - Pop, Marin, Cluj-Napoca, Ed. Argonaut; Zalău, Ed. Porolissum, 2007
- **Argintul dacic sălăjean** - Pop, Horea, Cluj-Napoca, Ed. Mega, 2008
- **Bisericile de lemn din Sălaj** - Petrean-Păușan, Ileana; Chende-Roman, Gheorghe; Ghiurco, Ioan, Zalău, Ed. Sylvania, 2008
- **Bronzuri preistorice din Sălaj** - Bejinariu, Ioan, Cluj-Napoca, Ed. Mega, 2008
- **Ghidul ariilor naturale protejate din județul Sălaj** - Abrudan, Ioan; Medve, Aurel, Zalău, Ed. Școala Noastră, 2008
- **Poeți sălăjeni** - Suci, Iuliu, Zalău, Editura Sylvania, 2008

- **Profesionalismul corului de cameră cu statut de ansamblu amator** - Chezan, Ioan, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2008
- **Save as...** - Hajdu Attila, Zalău, Ed. Hepe Arthupa, 2008
- **Toponimie. Din onomastica Țării Silvaniei** - Chende-Roman, Gheorghe, Zalău, Ed. Sylvania, 2008
- **Turism și dezvoltare durabilă. Județul Sălaj** - Pop, Călin-Cornel, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2008
- **Cercetări arheologice preventive pe traseul șoselei ocolitoare a municipiului Zalău** - Băcuet-Crișan, Dan; Băcuet-Crișan, Sanda; Bejinariu, Ioan; Pop, Horea; Matei, Alexandru V., Cluj-Napoca, Ed. Mega; Zalău, Ed. Porolissum, 2009
- **Örök Szilágy** - Bálint István János, Budapest, 2009
- **Voi chiar vorbiți și în numele meu?** - Săuca, Daniel, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2009
- **Cartea școlilor sălăjene** - Inspectoratul Școlar Județean Sălaj, Zalău, Ed. Școala Noastră, 2010
- **Curiozități Sălăjene** - Györfi-Deák György, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2010
- **Descoperim Sălajul**, vol. I, Zalău, Ed. Magazin Sălăjean, [2010]
- **Dimensiuni ale culturii moderne în Țara Silvaniei (secolele XVII-XIX): Cărți și proprietari** - Oros, Ioan Maria, Cluj-Napoca, Ed. Mega; Zalău, Ed. Porolissum a Muzeului Județean de Istorie și Artă Zalău, 2010
- **Lista Monumentelor Istorice din județul Sălaj (LMI)**, 2010

- **Rotisorul politic. Interviuuri** - Săuca, Daniel, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2010
- **Secera și pixul** - Săuca, Daniel, Cluj-Napoca, Ed. Eikon, 2010
- **Societate și cultură în Sălaj – 1941-1965** - Onica, Florian, Cluj-Napoca, Ed. CA Publishing, 2010
- **Aspecte din învățământul sălăjean 1918-1992** - Trif, Emil, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2011
- **Biserici de lemn din Sălaj** - Bârcă, Ana, București, NOI Media Print, [2011]
- **Descoperim Sălajul**, vol. II-VII, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2011-2016
- **Gânduri pe rotativă** - Petrean-Păușan, Ileana, Zalău, Ed. Silvania, 2011
- **Obiective turistice naturale și antropice în nord-estul județului Sălaj** - Medve, Aurel; Daróczi Iosif; Coste, Gheorghe, Zalău, Ed. Școala Noastră, 2011
- **România Mea nu mai există** - Săuca, Daniel, Cluj-Napoca, Ed. Eikon, 2011
- **Sălaj - Oameni și opere. Dicționar biobibliografic** - Biblioteca Județeană Sălaj (coordonator Florica Pop), Cluj-Napoca, Ed. Dacia XXI, 2011
- **Szilágysági útirajzok - Călătorind prin Sălaj - Traveling in Sălaj**, Wagner Péter, Cluj-Napoca, Ed. Kriterion, 2011
- **Wooden churches of Sălaj** - Bârcă, Ana, București: Noi Media Print, [2011]
- **Szilágysági magyarok** - Hajdu Attila, Șimleu Silvaniei, Fundația *Báthory István*, 2012

- **Arta în grădină. Simpozion de arte vizuale. Grădina Botanică Jibou**, Cluj-Napoca, Ed. Eikon, 2013
- **Cumetrii molcome** - Săuca, Daniel, Cluj-Napoca, Ed. Eikon, 2013
- **Dicționarul așezărilor sălăjene** - Coste, Gheorghe; Coste, Daniela; Moldovan, Cristina, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2013
- **Episcopia Sălajului: 5 ani de activitate (2008-2013)** - Gârdan, Gabriel-Viorel, Zalău, Ed. Episcopiei Sălajului *Credință și viață în Hristos*, 2013
- **100 biserici de lemn restaurate: 1972-2012** – Auner, Niels, Zalău, Ed. Caiete Silvane; Baia Mare, Ed. Ethnologica, 2013
- **ROST - esențe, gusturi și stări românești** - Voiculescu, Răzvan, București, Ed. Q-T-RAZ, 2013
- **Scriitori din Țara Silvaniei** - Lucaciu, Marcel, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2013
- **Episcopia Sălajului – începuturi** - Florea, Petroniu, Zalău, Ed. Episcopiei Sălajului *Credință și viață în Hristos*, 2014
- **Simpozionul de Arte Vizuale Arta în grădină. Grădina Botanică Jibou**, Zalău, Ed. Caiete Silvane, Cluj-Napoca, Ed. Eikon, 2014
- **Solnocu de Mijloc la 1864: (chestionarele academicianului Pesty Frigyes)** - Burghele, Camelia; Ciubotă, Viorel; Mizser Lajos, Zalău, Ed. Caiete Silvane; Cluj-Napoca, Ed. Eikon, 2014

- **Centrul Eparhial al Episcopiei Sălajului** (editor: pr. conf. univ. dr. Gabriel-Viorel Gârdan), Zalău, Ed. Episcopiei Sălajului *Credință și viață în Hristos*, 2015
- **Gloria Dei: un cor la un sfert de veac** - Porumb, Maria, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2015
- **Însemnări sălăjene** - Györfi-Deák György, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2015
- **Képzőművészet Zsobokon = Artă plastică la Jebucu: A kalotaszegi alkotótábor**, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2015
- **Lăcașuri de lemn: biserici de sat din Sălaj** - Brăcăcescu, Cristian, București, Igloo, 2015
- **Momente culturale silvane** - Popa, Mircea, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2015
- **Sălaj - locuri de poveste, povestea locurilor = Sălaj - Legendary places, legend places** - Olaru, Sebastian, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2015
- **Tipuri de turism în arealul Văii Pomătului** - Taloș, Daniel, Zalău, Ed. Școala Noastră, 2015
- **Valorificarea metodică a studiilor geomorfositurilor din județul Sălaj** - Slevaș, Adrian, Zalău, 2015
- **Camerata Academica Porolissensis - 45 de ani** - Ghiurco, Ciprian, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016
- **Egyháztörténeti képes krónika. Szilágy megye templomainak és ezek értékeinek bemutatása** - Papp Lajos, Zalău, Ed. Asante, 2016

- **Kalotaszegi krónikácskák** - Kovács Kuruc János, Cluj-Napoca, Stana; Művelődés - Szentimrei Alapítvány, 2016
- **Megyejáró (Szilágy megye települései)**, vol. I-II - Papp Lajos, Zalău, Ed. Asante, 2016
- **Reflecții cotidiene despre sport, economie și altele** - Tamba, Alexandru, Zalău, Ed. Silvania, 2016
- **Se întorc moșierii...** - Beldi Ladislau, Paul, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016
- **Simpozionul de Arte Vizuale. Arta în grădină – Grădina Botanică Jibou**, Zalău, Ed. Caiete Silvane; Cluj-Napoca, Ed. Limes, 2016
- **Un bou în anul maimuței** (publicistică) - Daniel Săuca, Cluj-Napoca, Ed. Mega, 2016

MONOGRAFII

- **Zalău. Schiță monografică** - Ghergariu, Leontin, 1926
- **Orașe din România** - Simionescu, I., București, Ed. Cartea Românească, 1929
- **Amintiri din și despre Lozna** - Marian, Victor, Ed. Progresul Românesc, f.a.
- **A zilahi céhek története** - Kovács Géza, București, 1958
- **Buciumi. Un sat din țara de sub munte** - Bădina, Ovidiu; Dumitru, Dumitru; Neamțu, Octavian, București, 1970

- **Contribuții la monografia Liceului *Simion Bărnuțiu* din Șimleu Silvaniei** - Anton, C.; Căbuz, I.; Crișmaru, I.; Papp B.; Pîrvu, Gh., Oradea, 1970
- **Castrul roman de la Buciumi. Contribuții la cercetarea Limesului Daciei Porolissensis**, editat de Muzeul de Istorie și Artă Zalău, 1972
- **Das Römerlager von Buciumi**, Muzeul de Istorie și Artă Zalău, 1972
- **Zalău 500 în documente și imagini**, 1973
- **Zalău pe treptele istoriei**, 1973
- **Cetatea dacică de la Marca**, Dumitrașcu, S.; Lucăcel, V., editat de Muzeul de Istorie și Artă Zalău, 1974
- **Mihai Viteazul și Sălajul. Guruslău 375** - Zalău, 1976
- **Cartea Șimleului** - Vetișanu-Mocanu, Vasile, București, Ed. Litera, 1985
- **Porolissum** - Gudea, Nicolae, București, Ed. Sport-Turism, 1986
- **Szilágysomlyó. A Báthory vár**, Cluj-Napoca, 1993
- **Porolissum. Vama romană. Monografie arheologică** - Gudea, Nicolae, Cluj-Napoca, 1996
- **Castrul roman de la Buciumi** - Gudea, Nicolae, Zalău, 1997
- **Castrul roman de la Românași - Largiana** - Tamba, Dan, Zalău, 1997
- **Castrul roman de la Romita - Certie** - Matei, Alexandru V., Zalău, 1997

- **Castrul roman de pe vârful dealului Pomet - Moigrad. Porolissum 1** - Gudea, Nicolae, Zalău, 1997
- **Limesul de pe Munții Meseș** - Gudea, Nicolae, Zalău, 1997
- **Szilágybagos község és egyház 750 éves történelme** - Szabó Miklós, Boér Júlia, Zalău, Ed. Marysan, 1999
- **Szilágynagyfalu** - Major Miklós, 2000
- **A 750 éves Szilágysomlyó 1251-2001** - Hajdu Attila (redactor), Cluj-Napoca, Ed. Művelődés, 2001
- **Bătălia de la Guruslău - 3 august 1601** - Dărăban, Valentin, Arad, Ed. *Vasile Goldiș*-University Press, 2001
- **Négyszáz éves Szilágynagyfalu közoktatása** - Srankó Ferenc, Oradea, Ed. Cogito, 2001
- **Românași. Un sat din țara de sub munte** - Negoescu, Bebe, București, Ed. Newa, 2001
- **Jibou, monografie** - Daróczi Iosif; Daróczi Viorica; Coste, Gheorghe; Coste, Daniela, 2002
- **Năpradea. Locuri, oameni și fapte** - Medve, Aurel, Zalău, Ed. Silvania, 2002
- **Szilágynagyfalu** - Major Miklós, Budapesta, 2002
- **Mănăstirea Adormirea Maicii Domnului Strâmba** - Pădurean, Augustin, Zalău, 2003
- **Bănișor. Monografie - amintiri** - Violin, Sterian; Vanca, Artemiu, Cluj-Napoca, Ed. Supergraph, 2005
- **Kraszna - helyismereti tanulmányok**, - Major Miklós; Mitruly Miklós; Nagy Károly, Oláh Miklós; Pákai Ferenc; Sipos Gábor; Takács Felícia, Crasna, Asociația *Cserey Farkas*, 2005

- **Nume de oameni, nume de animale, nume de locuri în satul Aluniș** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2005
- **800 éves Szilágypercse** - Gáspár Attila, Zalău, Color-Print, 2005
- **Răstoľu Deșert. Satul dintre dealuri** - Vlaicu, Gavril, Zalău, Ed. Silvania, 2005
- **A szilágyosmlyói református egyház története** - Fodor László, Zalău, Ed. Hepe Arthupa, 2005
- **Glodul Someșului: vatră de conviețuire milenară** - Buhățel, Teodor, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2006
- **Năpradea din sufletul meu** (Contribuții la monografia satului) - Medve, Aurel (coord.), Zalău, Ed. Silvania, 2006
- **O pagină de istorie scrisă cu sânge. Mărturiile unui supraviețuitor al masacrului de la Ip** - Butcovan, Gavril, Zalău, Ed. Silvania, 2006
- **Șimleu Silvaniei - Monografie arheologică** - Pop, Horea; Bejinariu, I.; Bejinariu, C.; Sana, Daniel; Băcuet-Crișan, Sanda; Băcuet-Crișan, Dan; Csók Zsolt, Cluj-Napoca, Ed. Mega, 2006
- **Zsibó képekben 1205-2005** - Boda Zoltán Dániel; Csatlós Sándor, Sárközi Pál, Zalău, Color Print, 2006
- **Bănișorul mitic** - Vanca, Tiberiu, Deva, Ed. Călăuza, 2007
- **Cehu Silvaniei străveche cetate voievodală românească** - Vădeanu, Ștefan I., Baia Mare, Ed. Gutinul, 2007

- **Depozitul de bronzuri de la Brâglez (comuna Surduc, județul Sălaj)** - Bejinariu, Ioan, Cluj-Napoca, Ed. Mega, 2007
- **Fildurile. Frumusețe, istorie și artă populară** - Șteiu, Nicolae; Bara, Ștefan, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2007
- **Gostila 603. Monografie** - Tudor, Augustin; Tudor, Viorica, Dej, Ed. Astra, 2007
- **Liceul Teoretic Ioan Agârbiceanu Jibou - 50 (Vârsta Școlii, 1957-2007)** - Tăutan, Viorel, Baia Mare, Ed. Bibliotecii *Petre Dulfu*, 2007
- **Monografia comunei Creaca** - Taloș, Susana; Ilieș, Ludovica, Zalău, Ed. Școala Noastră, 2007
- **Nadiș - 620 de ani (1387-2007)** - Mocanu, Augustin, Baia Mare, 2007
- **Școală veche-n sat străvechi. 140 de ani de la atestarea documentară a învățământului cizerean** - Galiș, Petru; Galiș, Zoia, Zalău, Ed. Școala Noastră, 2007
- **Chendrea. Trecut și prezent** - Popescu, Ilie; Socaci, Amelia-Elena; Rusta, Marilena-Elena, Zalău, Ed. Sylvania, 2008
- **Localitatea Rus. File de istorie** - Mureșan, Onorica; Mureșan, Ana-Maria, Zalău, Ed. Porolissum, 2008
- **Povestea satului Gâlgău. Studiu monografic** - Lar, Vasile, Baia Mare. Ed. Eurotip, 2008
- **Cățulul Românesc - 800**, Asociația *Fiii satului Meseșenii de Sus*, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2009
- **Cizer - 790: (1219-2009)** - Galiș, Petru, Zalău, Ed. Școala Noastră, 2009

- **Cizer: sat cu vârstă venerabilă (790 de ani)** - Breje, Nicolae, Satu Mare, Ed. Eco Print, 2009
- **Comuna Buciumi. Vatră de istorie românească** - Știrb, Nicolae, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2009
- **Kémeri falukönyv 2009-ből**, Camăr, Fundația *Pro Camăr*, 2009
- **Liceul Pedagogic Gheorghe Șincai - Zalău. Monografie 1969-2009** - Suciu, Iuliu; Ciurean, Codin, Zalău, Ed. Silvania, 2009
- **Monografia localității Ugruțiu - județul Sălaj** - Jombori, Victor, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2009
- **Satul din pădure. Monografia localității Căpâlna pe Someș** - Văleanu, Ion, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2009
- **Szilágylompért**, ed. Szőnyi Levente, Zalău, 2009
- **Szilágynagyfalu vallásfelekezeteinek története** - Srankó Ferenc, Oradea, Ed. Cogito, 2009
- **Cățălul Românesc - 800**, Asociația *Fiii satului Meseșenii de Sus*, Meseșenii de Sus, 2010
- **Comuna Hereclean: societate și identitate** - Boha, Silviu, Zalău, Ed. Episcopiei Sălajului *Credință și viață în Hristos*, 2010
- **De la Colegiul Reformat - la CNS. Din istoria celui mai vechi liceu din Zalău** - László D. László, Zalău, Asociația Colegiul Național *Silvania*, 2010
- **Hereclean, 1415-2010** - Boha, Silviu; Boha, Claudia, Zalău, Ed. Episcopiei Sălajului *Credință și viață în Hristos*, 2010

- **Satul Răstolțu-Deșert-Metafora unei iubiri: monografie** - Bodea Sălăjan, Silvia, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2010
- **Satul timpului, timpul satului Chilioara** - Burghеле, Camelia, Cluj-Napoca, Ed. Mega; Zalău, Ed. Porolissum, 2010
- **Bocșa la 806 ani. File de istorie** - Margin, Ioan, 2011
- **Cățul Românesc - 800**, Asociația *Fiii satului Meseșenii de Sus*, Meseșenii de Sus, 2011
- **Memorialulu Besericescu. Cățul Românesc: 1875-1974** - Asociația *Fiii satului Meseșenii de Sus*, editat la Meseșenii de Sus, 2011
- **Monografia satului Sânpetru Almașului, comuna Hida, județul Sălaj** - Groza, Teodor, Cluj-Napoca, Ed. Fundației Alfa, 2011
- **Purcăreț - o vatră a spiritualității românești din Chioar în mijlocul Ardealului străbun** - Musca, Elena; Lazăr-Mureșan, Ioan, Zalău, Ed. Silvania, 2011
- **Szilágycseh kisonográfiája** - Szabó P. Árpád, Ungur Gabriella, 2011
- **Viitorul trecutului** - Corbeanu, Dumitru, Șimleu Silvaniei, Ed. Tipovid, 2011
- **Comori ale naturii în orizontul local al comunei Năpradea** - Medve, Aurel; Goja, Lucian Petru, Zalău, Ed. Școala Noastră, 2012
- **Credință, cultură și istorie la Stârciu, județul Sălaj**. Onica, Florian, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2012

- **Marinul - vatră românească a Sălajului** - Maxim, Aurel; Maxim, Petru; Șandor, Teodor. Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2012
- **Mănăstirea Strâmba, loc sfânt de îndreptare a sufletului** - Oțelea, Grighenthie, arhimandrit. Zalău, Ed. Episcopiei Sălajului *Credință și viață în Hristos*, 2012
- **Monografia satului Bădăcin și a familiei Maniu** - Borz, Cristian, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2012; ediția a II-a, revizuită și adăugită: Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016
- **Monografia satului Păușa** - Bârjac, Dumitru; Zaha, Camelia, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2012
- **Monografia satului Poiana Blenchii Sălaj** - Munteanu, Gheorghe, ed. a II-a, Cluj-Napoca, Ed. Societății Culturale Pro Maramureș *Dragoș Vodă*, 2012
- **Zalău - locuri de poveste**. Zalău, Ed. Porolissum, 2012
- **Adevăr și mit despre tezaurele șimleuane** - Corbeanu, Dumitru, Șimleu Silvaniei, Ed. Tipovid, 2013
- **Biserica din Glod printre însemnări și consemnări istorice** - Buhățel, Teodor, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2013
- **Centrul de Cercetări Biologice Grădina Botanică Vasile Fati - Jibou, Județul Sălaj - România** - Zalău, Color Print (mapă de prezentare), 2013
- **Istoria parohiei Motiș** - Gavra, Augustin, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2013

- **Lăcașuri de cult din Municipiul Zalău** - Coordonatori: Pop, Marin; Druța, Monica; Pripon, Emanoil; Szabó Attila, Ed. Mega, 2013
- **Monografia localității Bobota între istorie și memorie** - Pop, Marin (coordonator), Cluj-Napoca, Ed. Eikon, 2013
- **Monografia satului Bădăcin** - Blaga, Dumitru, 2013
- **Relatări despre un sat din Sălaj, Brusturi** - Fărcaș-Brustureanu, Iosif, Cluj-Napoca, Ed. Napoca Star, 2013
- **Retrospectiva sportului șimleuan. Rezumat 1935-2013** - Ștefan, Marin, Zalău, Ed. Silvania, 2013
- **Satul Jac: priviri spre trecut** - Taloș, Daniel, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2013
- **Sângeorgiu de Meseș - schiță monografică** - Știrb, Nicolae, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2013
- **Simpozionul de Arte Vizuale *Arta în grădină. Grădina Botanică Jibou***, Cluj-Napoca, Ed. Eikon, 2013
- **Techergheli sălăjene** - Györfi-Deák György, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2013
- **Zalău, cultură și spiritualitate** - Coordonatori: Lucaciu, Ozana-Maria; Băbănaș, Marcela, Zalău, Ed. Porolissum, 2013
- **Zalău - un oraș la frontiera de nord-vest a Transilvaniei** - Gudea, Nicolae; Părau, Valer, Zalău, 2013
- **Casa părintească. Volumul 1 (nr. 1-100); Volumul 2 (nr. 101-200); Volumul 3 (nr. 201-300)** - Asociația *Fiii Satului*, Meseșenii de Sus, 2014, 2015, 2016

- **Monografia satului Borza** - Nechita, Traian Claudiu; Nechita, Ștefania; Duma, Iulian, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2014
- **Monografia satului Sâg** - Lazăr, Flavius-Ioan; Lazăr, Loredana, Brăila, Ed. Sfântul Ierarh Nicolae, 2014
- **Monografia satului Var** - Daróczi Iosif; Daróczi Viorica; Daróczi Mihai Iosif, Zalău, Ed. Școala Noastră, 2014
- **Peceiu (1214-2014). Schiță monografică** - Onica, Florian, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2014
- **Povestea unui sat sălăjean, între document și oralitate: Peceiu** - Iepure, Ioan Viorel (coordonator), Zalău, Ed. Porolissum; Ed. Caiete Silvane, 2014
- **A Református Kollégiumtól a Silvania Főgimnáziumig** - László László, Zalău, 2014
- **Treznea, localitate martir a neamului românesc: monografie** - Petrean-Păușan, Ileana, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2014
- **Astra în satul meu: de la Comuna Viitorul la Satul-model: Sâncraiu Almașului** - Nemeș-Vintilă, Onuc, Sibiu, Ed. Astra Museum, 2015
- **Carte de suflet pentru Zimbor și zimboreni** - Abrudan, Ioan, Zalău, Ed. Caiete Silvane; Cluj-Napoca, Ed. Ecou Transilvan, 2015
- **Monografia Parohiei Ortodoxe Câmpia Sălaj** - Toma, Ovidiu-Cristian, Zalău, Ed. Episcopiei Sălajului *Credință și viață în Hristos*, 2015
- **Monografia Parohiei Ortodoxe Pericei** - Moca, Silviu, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2015

- **Monografia satului Cutiș** - Sabău, Liviu, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2015
- **Monografia satului Ponița** - Pavel, Maria, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2015
- **Ponița - vatră străveche** - Pavel, Iosif, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2015
- **A Roman Frontier Marketplace at Porolissum in the light of numismatic evidence: contribution to the knowledge of the Roman Limes economy** - Opreanu, Coriolan Horațiu; Lăzărescu, Vlad-Andrei. Zalău, Ed. Caiete Silvane; Cluj-Napoca, Editura Mega, 2015
- **Șimișna - 700: istorie, tradiții, destine** - Penea, Ionel; Pop, Ioan; Pop, Viorica, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2015
- **Ciumărna - satul meu cu vorbe dulci** - Pop, Ileana Grațiana, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016
- **Monografia comunei Buciumi - județul Sălaj** - Loșonți, Aurel, Cluj-Napoca, Ed. Ecou Transilvan, 2016
- **Monografia satului Bădăcin și a familiei Maniu** - Borz, Cristian, ediția a II-a, revizuită și adăugită, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016
- **Monografia școlilor din comuna Creaca** - Ience, Traian, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016
- **Porolissum. Un focar al creștinismului timpuriu în provincia Porolissensis (secolele II-III p. Chr.) și în epoca post aureliană (secolele IV-VI p. Chr) - Porolissum. Ein Zentrum des frühen Christentums in der Provinz Dacia Porolissensis (2.-3. Jahrhundert**

n.Chr.) und in der nachaurelianischen Zeit (4.-6. Jahrhundert n.Chr.) - Gudea, Nicolae, Cluj-Napoca, Ed. Mega, 2016

· **Parohia Greco-Catolică Cutiș în documente** - Sabău, Liviu, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2017

ETNOGRAFIE – FOLCLOR

· **Artă populară din Sălaj**, Zalău, Comitetul pentru Cultură al Județului Sălaj, 1969

· **De dor și de omenie** - Goanță, Ștefan; Pițoiu, Ion; Mureșan, Ioan, Zalău, Casa Creației Populare, 1971

· **Du-te dor și vino, dor**, Zalău, Centrul de Îndrumare a Creației Populare și a Mișcării Artistice de Masă Sălaj, 1972

· **Folclor muzical din Sălaj. Zona sub Meseșului și Barcăului** - Cernea, Eugenia, Zalău, Centrul de Conservare și Valorificare a Tradiției și Creației Populare Sălaj, 1972

· **Folclor literar din Sălaj** - Ghergariu, Leontin, Zalău, Centrul de Conservare și Valorificare a Tradiției și Creației Populare Sălaj, 1973

· **Szilágysági népdalcsokor** - Balogh Dezső, Zalău, 1973

· **Trei cântece populare din Sălaj** - Zoltán Aladár, București, 1973

· **Flori pe portativ** - Mariș, Ioan. Zalău, Centrul Județean de Îndrumare a Creației Populare și a Mișcării Artistice de Masă Sălaj, 1974

- **Szilágysági magyar népművészet** - Kós Károly; Szentimrei Judit; Nagy Jenő, 1974
- **Dansuri populare din județul Sălaj** - Dobby Emeric, Zalău, Centrul de Îndrumare a Creației Populare Sălaj, 1976
- **Cusături - țeșături populare din Sălaj** - Demeter Attila, Zalău, Centrul de Îndrumare a Creației Populare Sălaj, 1979
- **Szilágysági magyar népzene** - Kós Károly; Nagy Jenő, București, Ed. Kriterion, 1979
- **Zona etnografică Meseș** - Goia, Ioan Augustin, București, Ed. Sport Turism, 1982
- **Vén Zilahra száll a lelkem. 67 szilágysági nóta** - Gáspár Attila, București, Ed. Kriterion, 1998
- **Descânțe populare terapeutice din Sălaj** - Burghel, Camelia, Zalău, Centrul de Conservare și Valorificare a Tradiției și Creației Populare Sălaj, 1999
- **Forme tradiționale de viață țărănească** - Șișeșteanu, Gheorghe, Zalău, Ed. CCVTCPS, 1999
- **Pe cel deal cu dorurile** - Mocanu, Augustin, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2001
- **Etnie, confesiune și căsătorie în nord-vestul Transilvaniei** - Șișeșteanu, Gheorghe, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2002
- **Folclor din Țara Silvaniei** - Mocanu, Augustin, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2004
- **Muzikánál nincs jobb barát... Kémeren és a Berettyó mentén énekelt legszebb magyar nóták,**

csárdások és dalok gyűjteménye, Camăr, Fundația *Pro Camăr*, 2004

· **Pe unde umblă doru** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2004

· **Colinda *Fata de Maior*** - Mocanu, Augustin, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2006

· **Obiceiuri ale vieții de familie** - Becheanu, Victor, Zalău, Ed. Silvania, 2006

· **Repere de cultură tradițională sălăjeană** - Burghele, Camelia, Zalău, Ed. Bibliotheca Musei Porolissensis, 2006

· **Folclor poetic. Antologie din aria Codru - Valea Sălajului** - Mocanu, Augustin, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2007

· **Obiceiul de a chiui și chiuiturile din satul Aluniș, județul Sălaj** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2007

· **A Szilágyság mondahagyománya** - Magyar Zoltán, Budapest, Balassi Kiadó, 2007

· **Din folclorul copiilor și tinerilor din Aluniș** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2008

· **Meșteșugul și arta populară în satul Aluniș** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2008

· **Povestea pălincii. *Tradiții*** - Pop, Gheorghe, Zalău, Ed. Silvania, 2008

· **Régi nóta, híres nóta... Kémeren és a Berettyó mentén énekelt legszebb magyar nóták, csárdások**

és dalok gyűjteménye, II. kötet, Camăr, Fundația *Pro Camăr*, 2008

· **Cultură populară tradițională** - Mocanu, Augustin, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2009

· **Muzică vocală tradițională din Sălaj** - Bocșa, Ioan, Cluj-Napoca, Ed. Media Musica, 2009

· **Rămâi sănătos Agriju: folclor muzical de pe Valea Agrijului** - Jecan, Viorel, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2009

· **Din datinile, eresurile și practicile magice ale alunișenilor la începutul mileniului al treilea** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2010

· **Mult mă-ntreabă inima** - Mocanu, Augustin, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2010

· **Nunta tradițională românească din Țara Silvaniei și Țara Codrului** - Borca, Irimia; Borca, Mărioara, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2010

· **Obiceiuri de nuntă de pe Valea Someșului** - Timoc, Crenguța, Zalău, Ed. Caiete Silvane, Zalău, 2010

· **Cântecul din cântec și vraja fluierului** - Chira, Alexandra; Chira Alex-Teofil, Oradea, Ed. Treira, 2011

· **Colinde românești: texte poetice din zonele Sălajului și Codrului** - Mocanu, Augustin, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2011

· **Glosar de cuvinte regionale aparținând graiului vorbit în satul Aluniș** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2011

- **Șapte zile în Țara Silvaniei** - Burghele, Camelia, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2011; ediția a II-a revizuită și adăugită, Zalău, Ed. Caiete Silvane, București, Ed. Etnologică, 2015
- **Cultură populară tradițională II** - Mocanu, Augustin, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2013
- **Erdélyi tájházak és néprajzi gyűjtemények.** Noszvaj, 2013
- **Folclor literar din vechiul județ Sălaj.** - Mocanu, Augustin, Slobozia, Ed. Star Tipp, 2013
- **Obiceiul de a colinda și colindele din satul Aluniș** - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane; Cluj-Napoca, Ed. Eikon, 2013
- **Straița cu merinde - Amintiri sățioase din satul meu** - Pop, Florica, Cluj-Napoca, Ed. Ecou Transilvan, 2013
- **Táncolj lábam, táncolj** - Szőke Anna, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2013
- **Destin cu... Aplauze. Flori de cântec românesc - Ileana Domuța Mastan** - Pop, Florica, Cluj-Napoca, Ed. Ecou Transilvan, 2014
- **Dor de Peceiu** - But, Sofia, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2014
- **Elemente de etnografie și folclorul obiceiurilor din satul Gostila - Sălaj** (studiu monografic) - Tudor, Victoria; Tudor, Augustin; Engheș, Maria-Gabriela, Cluj-Napoca, Ed. Risoprint, 2014
- **Folclor muzical instrumental sălăjean** - Barz, Emil, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2014

- **La nuntă în satele sălăjene. O lectură antropologică a tradițiilor nupțiale** - Burghele, Camelia, Zalău, Ed. Caiete Silvane; București, Ed. Etnologică, 2014
- **Satele sălăjene și poveștile lor**, 8 vol. - Burghele, Camelia, Zalău, Ed. Caiete Silvane; București, Ed. Etnologică, 2015 (vol. 1-4), 2016 (vol. 5-8)
- **Case vechi și rosturi bătrânești** - Burghele, Camelia; Bodea, Ligia Alexandra; Matyas, Mirel, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016
- **Cealăii lumii** - basme/povești, snoave, legende, bancuri (culese din Aluniș de-a lungul anilor) - Croitoru, Grigorie M.; Croitoru, Maria V., Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016
- **Cununeaua soarelui - Mireasa grâului: mitologie țărănească și filosofie emblematică** - Vedinaș, Traian, Zalău, Ed. Caiete Silvane; Cluj-Napoca, Ed. Tradiții Clujene, 2016
- **Jubileu la Măgura Priei: Măsuriiș – 50** - Galiș, Petru, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016
- **Satul risipit de vreme (folclor literar din Valea Ciurenilor)** - Dârjan, Traian, Zalău, Ed. Caiete Silvane, 2016
- **Bulgari - o istorie sentimentală** - inițiator Ionel Hudin, coord. Florica Pop, Zalău, 2017

www.insse.ro

www.welcometoromania.ro

www.wikipedia.ro

INVITAȚIE

TRADIȚIONALĂ ÎN SĂLAJ

*Foaie verde de trifoi
Haideți, oameni dragi, la noi!
Cine-n Sălaj a veni
Șohan nu și-a bănui!*

*Iar tu, drumeț, de-o fi pe-aici să treci
Frumusețile Sălajului și primirea caldă o să te mire!
Oricât de greu ne-a fi în bătătură,
Voia bună nimeni nu ne-o fură!
Noi te cinstim așé cum se cuvine,
Bucuroși vom împărți cu tine
 pălincă, pită, ceapă, slană
 și ce-o mai fi prin cămară.*

*Frunză verde colo-n sus,
Fete ca sub MESEȘ nu-s
De frumoase, de-mbrăcate,
De se miră ș-alte sate,
Că se-mbracă tăt cu mâna,
Nu c-altele, cu mașina.*

*Drag mi-i jocul sălăjean
Ca la orice ardelean.
Drag mi-i jocul și-aș juca
Și tăt nu m-aș sătura.*

Muzeul de Artă Populară al Ligiei Alexandra Bodea - Iaz

*Foicică buruiană
Lumea-mi zice sălăjeană.
Las' să-mi zică, pare-mi bine,
Sălăjeană-mi șede bine.*

*Sălăjeana-i cum o vezi,
Frumoasă cu ochii verzi,
Cu ochii verzi ca iarba
Și gurița ca fraga.*

*Foaie verde de pe Meseș,
Când eram mai holteieș,
Purtam pană de la Dej,
Da' de când mă însurai,
Dădui pana pă mălai
Și clopu' pă lapte dulce
Să dau la prunci să mânânce.*

*Pe unde umblă doru'
Nu poți ara cu plugu',
Că s-agață plugu'-n dor,
Trag boii de să omor;
Că s-agață plugu'- n jele,
Trag boii și nu pot mere.*

*Mânce-te focu' pădure,
Netăiată de săcure.
Să se facă drum prin tine
Să vie badé la mine.*

*Meseșu' să facă șăs,
Păstă apă drum de mărs.
Hi-o-ar Someșu' de lapte
Și rău' cât mai departe.*

*- Spune mândră și ghicește
Meseșu' cum gălbinește,
Omu' di ce bătrânește?
- Codru' prins de neauă gré,
Omu' de inimă ré.*

*Priviți oameni, dragii mei
Și vedeți pe scenă ce-i?
Cum vin sălăjencele
Mândre ca și florile.*

*Iacă-mă că și io viu
Cu zadia prinsă-n brâu
Cu poale și cu năframă
Că mi-s fată sălăjeană.*

*Mândre-s meseșencile
Când învârtesc poalile,
Că poalile-s lungi și laté
Musai trebe scutate.*

*În Munții Meseșului
La fântâna dorului
Șade badé la izvor
Și s-astâmpără de dor.*

*Hi-o-ar Someșu' de lapté
Și rău' cât mai departé.
Da' Someșu-i tăt pelin,
Gura badii e venin.
Nici nu rabdă, nici nu bé;
Săracă inima mé
De o-ar pune la izvor
Nu o-ai cunoaște de mol.*

*Mare hibă-i la Jibău
C-o murit solgă birău,
Lasă moară, că nu-i bai
C-o mâncat destul mălai!*

*Mărita-m-aș, da nu pot
Până nu mă duc la joc,
Că la Strâmba am umblat
Și tăt nu m-am măritat.*

*Mireasă ca și asta
Nici în târg nu poți afla,
Ochii negri, păru' creș,
Nici în târg nu poți să vezi,*

*Numai la târg la Gîrbou
Este una, și-i de domn,
Nici aceé nu-i așé
Numa samăăă cu ié.*

*Someșu ' curge la vale
Și-ntâlnește-un loc în cale,
Un loc mândru, minunat,
E comuna Benesat.
Locurile fermecate,
Mult îs binecuvântate,
De-o frumusețe aparte.
Iară oamenii de-aici
Se-ntrec pe ei de harnici,
Gospodari și muncitori
Ei lucrează pe ogor
Și-au păstrat cu drag și dor
Obiceiurile lor.*

*Pe dealu' Mineului
Crește floarea dorului,
De la Cigaș mai în jos
Se-ntinde Cioara frumos,
Cu oameni de omenie
Sporitori în bucurie!*

*Pântr-o straiță de pitoi
Te-oi juca ca pă la noi,
Pântr-o straiță de coceni
Te-oi juca ca pân' Văleni.*

*Plânge-mă, mamă, cu dor
Că ți-am fost voinic fecior.
Și de grijă ți-am purtat,
Ogoru' ți l-am lucrat.
Iar de când m-am cătănit
Viața mi s-o otrăvit
Și tânjesc în țări străine
Și tot plâng, gândind la tine.
Mult mi-e dor, mamă, mi-i dor
De tăt codru' frățior
Și de staulu' la oi
Și de locuri de la noi.
Mult mi-e dor, măicuța mea
De cea mândră ce-am lăsat,
Și mă-ndeamnă la păcat.
M-aș lăsa de cătănie
Orice-ar fi cu mine, fie!*

*Fetele din Dobrocina
Nu se lau cu săptămâna.
La lăut, la pieptănat
Șapte sate-am adunat.*

*Foaie verde-a bobului
În pădurea Banului
Cântă puiu' cucului,
La inima satului!*

*Jele- mi-i de ce mi-i jele,
De frunzuța nucului.
De Ana diacului.
S-o dus la târg la Șimleu
Să-și cumpere viganău.*

*Cine-și dă fata-n Tihău
Bătută-i de Dumnezău,
Că on an și jumătate
O poartă cu oale-n spate.*

*Fetele din Curitău
Cu pipă și cu jașcău,
Zboară dracu dintr-o râpă
Și le pune foc în pipă.*

*Frunză verde de mălai,
Vine hâda din Sîncrai,
Frunză verde di pă râț
Că-n Sîncrai n-o trăbuit.*

*Mare-i dealu Măgurii,
Mai mare-i doru mândrii.
Dealu Măgurii să gată,
Doru mândrii niciodată.*

*Măi, fecior din Cuciulat,
Nu te gânde la-nsurat
Și pă mine de luat,
Că io-s fată de primar,
Tu, fecior de păcurar.*

Muzeul de Artă Populară Ileana Grațiana Pop - Ciumărna

*Neveste cu vorbe dulci
Tăt îți viné să le țuci
Da' dé te-atingi de una
N-ai zî bună-n Ciumărna!*

*Noi suntem femei alese,
Socăcițe pe la mese,
Și când nunta s-o gătat
Ne-am apucat de jucat.*

*Uitați-vă dragii mei,
Să vedeți pân' Valcău ce-i...
Cum îs vâlcăuancile
Mândre, ca și florile.*

*Nu vă uitați că-s mnicuț
C-am umblat la uăi dăscuț,
Și mi-o fost frig la picioare
Și n-am putut crește mare.*

*Foaie verde, lemn uscat,
Vorba noastă s-o gătat!*

INDEX LOCALITĂȚI

- Adalin - 155
Aghireș - 207
Agrij - 69
Agrij - 69
Aleuș - 168
Almașu - 72
Almașu - 72
Aluniș - 91
Archid - 126
Badon - 171
Baica - 176
Ban - 89
Băbeni - 77
Băbeni - 77
Băbiu - 74
Bădăcin - 226
Bălan - 80
Bălan - 80
Bănișor - 87
Bănișor - 87
Benesat - 90
Benesat - 90
Bercea - 252
Bezded - 165
Bic - 67
Bilghez - 223
Biușa - 94
Bizușa-Băi - 185
Bîrsa - 254
Bîrsău Mare - 161
Bîrsăuța - 186
Bobota - 96
Bobota - 96
Bocșa - 100
Bocșa - 100
Bocșița - 171
Bodia - 109
Bogdana - 110
Boghiș - 104
Boghiș - 104
Boian - 123
Borla - 102
Borza - 135
Bozieș - 106
Bozna - 274
Brebi - 137
Brîglez - 259
Buciumi - 107
Buciumi - 107
Bulgari - 244
Brusturi - 137
Buzaș - 242
Camăr - 112
Camăr - 112
Carastelec - 115
Carastelec - 115

Călăcea - 165
 Căpîlna - 161
 Ceaca - 283
 Cehei - 67
Cehu Silvaniei - 37
 Cerișa - 168
 Cernuc - 166
 Chechiș - 82
 Chendrea - 83
 Chendremal - 285
 Cheud - 216
 Chichișa - 236
Chieșd - 117
 Chieșd - 117
 Chilioara - 126
 Chizeni - 162
 Ciglean - 138
 Ciocmani - 78
 Ciula - 194
 Ciumărna - 237
 Ciureni - 283
Cizer - 120
 Cizer - 120
 Cîmpia - 102
 Cliț - 78
 Colonia
 Sighetu Silvaniei - 119
 Cormeniș - 199
 Cosniciu de Jos - 190
 Cosniciu de Sus - 191
Coșeiu - 125
 Coșeiu - 125
 Cozla - 194
Crasna - 128
 Crasna - 128
Creaca - 134
 Creaca - 134
Cristolț - 142
 Cristolț - 142
 Cristolțel - 259
 Cristur-Crișeni - 145
Crișeni - 144
 Crișeni - 144
 Criștelec - 204
 Cubleșu - 147
 Cuceu - 53
 Cuciulat - 194
 Cutiș - 74
Cuzăplac - 146
 Cuzăplac - 146
 Dăbîceni - 186
 Deja - 245
 Deleni - 150
 Derșida - 98
 Dioșod - 172
 Doba - 151
Dobrin - 149
 Dobrin - 149
 Dobrocina - 162
 Doh - 204

Dolheni - 186
 Dolu - 285
 Domnin - 254
Dragu - 154
 Dragu - 154
 Drighiu - 169
 Dumuslău - 116
 Fabrica - 166
 Făgetu - 230
 Fălcușa - 233
 Fetindia - 207
Fildu de Jos - 157
 Fildu de Jos - 157
 Fildu de Mijloc - 158
 Fildu de Sus - 158
 Firminiș - 211
 Fizeș - 248
 Fîntînele - 155
 Fîntînele-Rus - 242
 Fodora - 162
 Frîncenii de Piatră - 162
 Fufez - 169
 Gălășeni - 147
 Gălpîia - 85
 Giurtelecu Șimleului - 204
Gîlgău - 160
 Gîlgău - 160
 Gîlgău Almașului - 85
Gîrbou - 164
 Gîrbou - 164
 Gîrceiu - 145
 Glod - 162
 Gostila - 234
 Gura Vlădesei - 163
 Guruslău - 172
Halmășd - 167
 Halmășd - 167
 Hășmaș - 271
Hereclean - 170
 Hereclean - 170
Hida - 175
 Hida - 175
 Horoatu Cehului - 42
Horoatu Crasnei - 180
 Horoatu Crasnei - 180
 Hurez - 182
 Huseni - 132
 Husia - 54
 Huta - 110
 Iaz - 230
Ileanda - 184
 Ileanda - 184
 Ilișua - 267
 Inău - 255
Ip - 189
 Ip - 189
 Jac - 139
 Jebucu - 75
Jibou - 45
 Lazuri - 276

Lemniu - 195
 Leșmir - 201
Letca - 193
 Letca - 193
 Lompirt - 267
Lozna - 198
 Lozna - 198
 Luminișu - 186
 Lupoiaia - 140
 Mal - 248
Marca - 200
 Marca - 200
 Marca-Huta - 202
 Marin - 132
Măeriște - 203
 Măeriște - 203
 Măgura - 234
 Mălădia - 205
 Măleni - 186
Meseșenii de Jos - 206
 Meseșenii de Jos - 206
 Meseșenii de Sus - 207
 Mesteacănu - 75
 Mierța - 147
 Miluani - 177
 Mineu - 245
Mirșid - 210
 Mirșid - 210
 Moiad - 268
 Moigrad-Porolisum - 211
 Motiș - 43
 Muncel - 142
 Nadiș - 43
 Naimon - 152
Năpradea - 214
 Năpradea - 214
 Negreni - 186
 Noțiș - 246
Nușfalău - 220
 Nușfalău - 220
 Ortelec - 35
 Panic - 173
 Pădureni - 114
 Păduriș - 177
 Păușa - 237
 Peceiu - 89
Pericei - 224
 Pericei - 224
 Periceiu Mic - 228
 Perii Vadului - 187
 Petenia - 182
 Petrindu - 147
 Petrinzel - 75
 Piroșa - 79
 Plesca - 123
Plopiș - 229
 Plopiș - 229
 Poarta Sălajului - 238
 Podișu - 187
 Poiana - 44

Poiana Blenchii - 232
 Poiana Blenchii - 232
 Poiana Măgura- 269
 Poiana Onții - 143
 Poienița - 79
 Ponița - 182
 Popeni - 212
 Popteleac - 166
 Porț - 202
 Preluci - 199
 Preoteasa - 276
 Pria - 123
 Prodănești - 140
 Purcăreț - 196
 Pusta - 68
 Racîș - 178
 Ratin - 133
 Ratovei - 276
 Răstoci - 187
 Răstolț - 110
 Răstolțu Deșert - 70
 Recea - 280
 Recea Mică - 281
 Rogna - 188
Românași - 235
 Românași - 235
 Romita - 238
 Rona - 54
 Ruginoasa - 148
Rus - 240
 Rus - 240
 Sălăjeni - 103
Sălățig - 243
 Sălățig - 243
 Sfăraș - 75
 Sici - 228
 Sighetu Silvaniei - 119
Sîg - 247
 Sîg - 247
 Sîncraiu Almașului - 286
 Sîncraiu Silvaniei - 153
 Sîngeorgiu de Meseș - 110
Sînmihaiu Almașului - 251
 Sînmihaiu Almașului - 251
 Sînpetru Almașului - 179
 Sîntă Măria - 252
 Sîrbi - 248
 Solomon - 166
 Solona - 260
 Someș-Guruslău - 217
Someș-Odorhei - 253
 Someș-Odorhei - 253
 Stana - 76
 Stîna - 36
 Stîrciu - 182
 Stoboru - 148
 Stupini - 179
 Sub Cetate - 276
Surduc - 257
 Surduc - 257

Sutoru - 286
Şamşud - 262
 Şamşud - 262
 Şandra - 246
 Şasa - 188
Şarmăşag - 265
 Şarmăşag - 265
 Şeredeu - 183
Şimişna - 270
 Şimişna - 270
Şimleu Silvaniei - 56
 Şoimuş - 255
 Şoimuşeni - 196
 Şumal - 202
 Tămaşa - 148
 Teştioara - 260
 Tetişu - 159
 Tihău - 260
 Topliţa - 196
 Traniş - 218
 Trestia - 179
Treznea - 272
 Treznea - 272
 Turbuţa - 261
 Tusa - 249
 Țărmure - 269
 Țăudu - 76
 Ugruți - 155
 Uileacu Şimleului - 205
 Ulciug - 44
Valcău de Jos - 275
 Valcău de Jos - 275
 Valcău de Sus - 277
 Valea Ciurenilor - 283
 Valea Hranei - 283
 Valea Leşului - 199
 Valea Loznei - 199
 Valea Lungă - 283
 Valea Pomilor - 264
 Var - 55
 Vădurele - 219
 Văleni - 143
 Vălişoara - 197
 Verveghiu - 153
 Viile Jacului - 141
Vîrşolţ - 278
 Vîrşolţ - 278
 Vîrteşca - 283
 Voivodeni - 156
Zalău - 12
Zalha - 282
 Zalha - 282
 Zalnoc - 98
 Zăuan - 191
 Zăuan-Băi - 192
Zimbor - 284
 Zimbor - 284

